

Casa Corpului Didactic Neamț
Anul XXII Nr. 3
2023

ȘCOALA MODERNĂ

Calitate

Competitivitate

Distincție

Casa Corpului Didactic Neamț

Publicație pentru dezvoltare profesională și managerială în educație

CUPRINS

Domeniul	Autor	Articol	Pag.
Considerații metodice	Axinte Mihaela	Evoluția în carieră	3
	Macovei Cristina-Elena	Rapoarte și proporții în viața cotidiană	13
Didactica disciplinei	Neagu Mihaela	Utilizarea softurilor educaționale în activitățile interdisciplinare din grădiniță	15
	Pașparugă Elena-Alexandra	Educația STEAM - îmbinarea științei cu arta și realitatea	17
	Ungureanu Elena	Dinamica activităților la clasă, în abordarea conceptului de educație pentru schimbare, din perspectiva valorificării potențialului creator al elevului și al cadrului didactic	20
Exemple de bune practici	Drăgănescu Petronia	Exemple de bune practici în organizarea, desfășurarea și valorizarea activităților din grădiniță	24
	Macovei Ana	Adaptarea Bibliotecii Casei Corpului Didactic Neamț la noile realități educaționale	27
	Pătrunjel Nicoleta	Educarea atitudinilor și comportamentelor copiilor în vederea acceptării diversivității individuale în cadrul unui grup	29
	Roșu Lenuța	Stropi pentru suflet de copil. Program educațional pentru dezvoltarea inteligenței emoționale	33
Management educațional	Alui-Ioan Claudia	Managementul educațional în grădiniță	37
	Pavel Daniela	Trăsături necesare ale liderului	39
	Pătrunjel Ionel	Profesionalizarea managementului educațional. Manager versus lider școlar	41
	Samoilă Cătălina	Managementul educațional	43
	Socea Ana	Repere ale managementului educațional	45
	Spumă Ioana Cătălina	Management educațional	47
Proiecte europene	Bârsan-Son Gabriela-Mădălina Grijincu Ioana Țuțuianu Monica	Experiența ERASMUS+ a cadrelor didactice de la Școala Gimnazială "Vasile Mitru" Tașca, explorând educația în aer liber în Turcia	51
	Crețu Brândușa Anemarie	Motivation UP!	53
	Mițu Daniela	Mobilitate din cadrul acreditării ERASMUS+ acțiunea cheie 1 – Educația școlară (SCH)	54

	Toma Mihaela	Diseminarea cursului de formare Erasmus+ KA1 Staff Mobility for Teaching and Training Activities Project: "Outdoor and nature-based education and experiential learning", Tenerife, Spania	57
	Scheuleac Lăcrimioara	Diseminare Teaching Training Course: „7 steps to Project-based Learning”	59
<i>Psihopedagogie</i>	Andriescu Carmen-Vasilica	Școala incluzivă, o școală a viitorului	60
	Andron Dana Maria	Forme de activități extrașcolare în grădiniță	63
	Bistriceanu Daniela	Strategii de învățare prin cooperare	65
	Gheorghiu Manuela	Metode/instrumente/probe de evaluare aplicate inteligențelor multiple	67
	Irina Elena-Roxana	Educația literar-artistică a elevilor	71
	Pavel Laurențiu-Ioan	Comunicarea informală	73
	Savu Rodica	Abordarea Reggio Emilia și învățarea timpurie	75
	Stan Elena-Diana	Consilierea părinților în contextul pregătirii copilului pentru școală	77
	Șerban Marusia Mihaela	Aspecte conceptuale și metodice privind educația morală la vârsta preșcolară	80
	Vrânceanu Miruna	Comunicarea – mijloc de socializare la preșcolari	84

EVOLUȚIA ÎN CARIERĂ

Prof. Axinte Mihaela

Colegiul Tehnic „Ion Creangă”, Orașul Târgu-Neamț, Județul Neamț

Carierea se stabilește pas cu pas, este un proces în continuă mișcare și evoluție care cuprinde cinci etape fundamentale pe care le avem de parcurs. Ca să îți stabilești un scop clar, cu obiective precise, ca să știi exact unde vrei să ajungi este esențial să știi unde te situezi. Ca să ajungi în vârful scării profesionale este obligatoriu să urci fiecare treaptă, nu poți să ajungi de la început pe ultima treaptă a carierei (există bineînțeles excepții, cazurile geniilor sau a copiilor superdotați), dar există posibilitatea să rămâi blocat în prima sau în a doua etapă pentru toată viața.

Dacă te ghidezi după etapele carierei vei ști exact care sunt punctele critice în cariera ta și când este momentul să acționezi în direcția schimbării și a ieșirii din zona de confort. Trecerea dintr-o etapă în alta a carierei presupune schimbare, presupune o doză nouă de motivație, un efort suplimentar și o readaptare a noastră la o nouă situație. Dar această trecere este și cea care ne scoate din rutină și dintr-o zonă prea bine cunoscută care nu ne mai aduce nimic nou în profesie.

Din această cauză etapele carierei funcționează ca un fel de hartă a carierei, te ajută să știi unde ești, care este următoarea etapă și care este ținta. Dacă rămâi prea mult timp blocat în una dintre etape înseamnă că nu mai evoluezi, că ți-ai pierdut ținta și implicit motivația. Deasemenea dacă sari peste o etapă îți vei da seama ulterior că ceva lipsește din construcția carierei și vei fi nevoit să recuperezi acea etapă. De exemplu dacă sari peste etapa de experimentare, care este etapa în care îți dai seama cel mai bine ce îți place cu adevărat să faci și în care descoperi provocări noi și cel mai important te descoperi pe tine, vei rămâne mereu cu întrebarea „Cum ar fi fost...dacă?” sau îți vei da seama că ai mers pe un drum greșit fără să te întrebi ce vrei TU cu adevărat, ce îți place ție cu adevărat, și vei trăi cu senzația unui gol. Experimentarea este etapa care îți aduce claritate asupra activităților care îți plac cu adevărat, asupra mediului de lucru în care vrei să lucrezi și asupra provocărilor pe care ești dispus să ți le asumi.

Etapele carierei sunt direct proporționale cu nevoile noastre că indivizi (nevoia de evoluție, nevoia de îmbunătățire continuă, nevoia de a ști că munca ta contează, nevoia unui nivel salarial crescut, nevoia de apreciere). Cu cât nevoile noastre cresc cu atât este mai probabil să urmeze trecerea către următoarea etapă.

Evoluția în carieră a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar

În marea majoritatea țărilor europene, ponderea cadrelor didactice sub 40 de ani este mult mai mare decât acelor din grupele de vârstă superioare. În învățământul secundar, imaginea îmbătrânirii forței de muncă din domeniul didactic este în mod deosebit pronunțată: aproape jumătate din profesori au vârsta peste 50 ani în Italia. Mai mult decât atât, procentul de profesori în grupa de vârstă sub 30 de ani este deosebit de scăzut în Germania, Italia și Suedia. Această situație, combinată cu un număr în scădere al aplicanților pentru formare în domeniul didactic, ar putea conduce la o lipsă de

profesori, fiind astfel necesare mai multe persoane calificate care să intre în profesia didactică. Vârsta medie a profesorilor din învățământul gimnazial din România este de 42 de ani. Doar 14% dintre profesori au vârsta sub 30 de ani, în timp ce 27% au peste 50 de ani.

Observăm procentul scăzut de tineri care aleg în ultimul timp să urmeze o carieră didactică și ne întrebăm ce anume i-ar putea motiva să se îndrepte către aceasta.

În studiul *Why did you select teaching as a career? Teachers of color tell their stories*, autoarea, J. Gordon (The Educational Resources Information Center – ERIC, 1993) a identificat următoarele motive pentru care unii absolvenți aleg o carieră didactică:

- influența provenită de la familiile subiecților;
- influența exercitată de către prieteni;
- influența provenită de la un model pozitiv de cadru didactic;
- influența provenită de la un model negativ de cadru didactic;
- necesitatea de „a face o diferență” – în sensul sprijinirii comunității din care provin, de a oferi șanse egale de dezvoltare elevilor;
- „chemarea” resimțită spre profesiunea didactică (sau vocația pedagogică);
- iubirea față de copii/oameni/pasiunea pentru predare;

□ vacanțele lungi și plăcerea de a învăța

Sunt cadrele didactice o categorie socioprofesională aparte, sunt definatorii câteva elemente centrale atât la nivel național cât și la nivel internațional?

În studiul UNESCO, intitulat *Teacher Motivation, Compensation and Working Conditions*, International Institute for Educational Planning, Paris, 2006, următoarele motive sunt satisfăcătoare pentru cadrul didactic, ca elemente de echilibrare și de susținere a dezvoltării în carieră:

- (1) dedicarea pentru profesie și pentru activitatea cu copiii;
- (2) succesul obținut în sala de clasă – recompensele profesionale pe care cadrul didactic le primește prin aceea că observă realizările elevilor;
- (3) statusul obținut în comunitate, prin aceea că exercită o profesie respectată;
- (4) Pregătirea obținută prin formarea inițială și continuă în domeniu;
- (5) condiții de muncă favorabile exercitării în bune condiții a profesiei (unde intră atât disponibilitatea materialelor didactice necesare cât și sprijinul oferit din partea managementului școlar, implicarea părinților etc.);
- (6) posibilitatea de promovare și avansare în carieră.

Formarea cadrelor didactice poate fi organizată în diferite moduri, dar include, de obicei, o componentă generală și una profesională. Componenta generală se referă la cursuri generale de învățământ și cunoașterea materiei(ilor) pe care candidații le vor preda atunci când vor fi calificați. Partea profesională oferă viitorilor profesori atât abilitățile teoretice, cât și pe cele practice, necesare pentru predare și include practică la clasă.

Principalele două modele de formare inițială a cadrelor didactice pot fi distinse în funcție de modul în care aceste două componente sunt combinate. Componenta profesională poate fi oferită, fie în același timp ca și componentă generală (modelul simultan) sau ulterior (modelul consecutiv). Acest lucru înseamnă că, în modelul simultan, studenții sunt implicați în formarea profesională specifică pentru cadrele didactice de la începutul programului lor de învățământ terțiar, în timp ce, în modelul consecutiv, acest lucru se întâmplă ulterior sau aproape de finalul programului universitar.

Pentru a urma o formare în conformitate cu modelul simultan, calificările necesare sunt certificatul de absolvire a învățământului secundar superior, precum și, în unele cazuri, un certificat de aptitudini pentru

învățământul terțiar și / sau pentru formarea cadrelor didactice. În modelul consecutiv, studenții care au urmat învățământul terțiar într-un anumit domeniu, continuă formarea profesională, într-o fază separată. În Italia, pentru învățământul general secundar inferior, modelul consecutiv este singurul model de formare disponibil.

Calificarea minimă pentru a preda la nivelul preșcolar este, în majoritatea țărilor, o diplomă de învățământ terțiar la nivel de licență, cu durata de trei – patru ani. În Italia, viitorii profesori pentru învățământul preșcolar sunt educați la nivel de master.

În România ocuparea unui post didactic este posibilă numai în urma participării la un concurs pe bază de examen, în timp ce în Italia, există liste de candidați, dar și concursuri pe bază de examen, acestea reprezentând principala metodă de recrutare. Aceste liste, alcătuite la nivel de provincie, includ nu numai potențialii profesorii care au promovat concursurile pe bază de examen, dar și pe aceia care au obținut statutul de cadru didactic calificat prin proceduri de calificare alternative (care sunt rezervate special pentru profesorii necalificați care au o experiență de cel puțin 360 de zile de predare) sau prin participarea la SSIS (fostele școli de specializare postuniversitară pentru

obținerea calificării de predare în învățământul secundar).

Formarea inițială pentru ocuparea funcțiilor didactice din învățământul preuniversitar cuprinde, conform Legii Educației Naționale, pe lângă formarea teoretică, în specialitate, un stagiu practice cu durata de un an școlar realizat într-o unitate de învățământ, sub coordonarea unui profesor mentor. Acesta are rolul de a urmări, de a îndruma și consilia cadrul didactic debutant, de a-l instrui și forma prin exemplul personal, fiind un model prin cunoștințele științifice de specialitate. Stagiarul

beneficiază de asistență din partea acestuia până la obținerea definitivatului în învățământ.

În Italia această perioadă este considerată o perioadă de probă și este legată de accesul la un contract permanent. Și în România, după promovarea examenului de definitivat, cadrele didactice dobândesc titlul de profesor cu drept de parctică și pot semna un contract pe o perioadă nedeterminată.

Participarea la examenul național de definitivare este condiționată de parcurgerea stagiului de practică obligatoriu. Structura examenului este următoarea:

Etapa I-eliminatoire

a) susținerea a două inspecții de specialitate;

b) evaluarea portofoliului profesional.

Etapa a II-a-finală: o probă scrisă.

Candidații care au început activitatea didactică în sistemul de învățământ preuniversitar anterior anului școlar 2012 - 2013 se pot înscrie la examen în 3 sesiuni, în cel mult 5 ani de la începerea primului stagiu de practică, fără a depăși 7 ani de predare efectivă la catedră cu statut de cadru didactic calificat, până la sfârșitul anului școlar în care se susține examenul.

Candidații care desfășoară activitate didactică în sistemul de învățământ preuniversitar începând cu anul școlar 2012 – 2013, se pot înscrie la examen, în 3 sesiuni, în cel mult 5 ani de la începerea primului stagiu.

Inspecțiile de specialitate se efectuează la 4 activități didactice, se evaluează prin note de la 1 la 10 care nu pot fi contestate și sunt valabile numai în sesiunea pentru care candidatul s-a înscris.

Portofoliul profesional este alcătuit de fiecare candidat, pe parcursul unui semestru.

Portofoliul profesional personal este particularizat pentru una din clasele/grupele din norma didactică a candidatului și evaluează nivelul de competență didactică a acestuia, urmărind adaptarea pregătirii psihopedagogice la specificul clasei/grupeii selectate. În elaborarea

portofoliului profesional personal, candidatul respectă precizările formulate în programa de pedagogie și elemente de psihologie școlară în vigoare, corespunzătoare funcției didactice ocupate.

Portofoliul profesional personal cuprinde:

a) curriculum vitae
b) o scrisoare de intenție, având între 200 și 400 de cuvinte, în care se prezintă motivația participării la examenul de definitivare, obiectivele și așteptările proprii în formarea personală ca profesor, autoaprecierea activității/experienței

câștigate pe parcursul semestrului, autoaprecierea portofoliului profesional și propuneri de ameliorare;

c) un raport de progres școlar, însoțit de următoarele documente suport:

- planificările: anuale, semestrială și pe unități de învățare;
- minimum 10 proiecte didactice, pentru tipuri de lecții diferite;
- instrumente de evaluare (un test predictiv, cu baremul aferent, rezultatele testării, măsuri);
- catalogul profesorului;
- resursele didactice adaptate nivelului clasei/grupeii.

d) Autoevaluarea portofoliului profesional, conform Grilei de evaluare.

Evaluarea portofoliului profesional personal este realizată conform Grilei de evaluare, în ziua în care este

efectuată cea de-a doua inspecție de specialitate, de către comisia care a asistat la cele 4 activități evaluate.

Portofoliul profesional personal este notat cu note între 1 și 10. Nota acordată nu poate fi contestată. Pentru a se putea prezenta la proba scrisă din cadrul examenului, candidații trebuie să îndeplinească, cumulativ, următoarele condiții:

a) să aibă calificativul: "Bine" sau "Foarte bine" pentru anul școlar precedent anului în care se susține examenul;

b) media aritmetică a notelor finale la inspecții și portofoliu să fie minimum 8, dar nu mai puțin de 7 la fiecare dintre probele respective.

c) să îndeplinească condițiile privind vechimea de predare efectivă la catedră.

Nota obținută la examen se calculează după formula: $ND = (NI1 + NI2 + NP + 7NS) / 10$, unde ND reprezintă nota la examen, NI1 reprezintă nota inspecției de specialitate 1, NI2 reprezintă nota inspecției de specialitate 2, NP reprezintă nota acordată pentru portofoliul profesional personal iar NS reprezintă nota la proba scrisă. Nota minimă de promovare a examenului este 8 (opt).

Într-o societate dinamică, bazată pe cunoaștere și aflată într-o continuă schimbare, învățarea pe tot parcursul vieții concretizată

și prin dezvoltarea profesională, constituie o necesitate, aceasta din urmă fiind un proces de construcție a unui ansamblu de noi competențe care se face atât pe căi formale (școlarizare, formare continuă) cât și informale (studiu individual, experiențe de muncă în situații diverse).

Întrucât sistemul de educație este caracterizat de dinamism, cadrele didactice sunt puse în situația de a-și structura permanent propriul mod de acces la informație și propria capacitate de selectare a informațiilor. Formarea reprezintă, în acest context, o acțiune de modelare conformă cu exigențele societății actuale. Formarea continuă profesionalizează formatorul educațional încât să răspundă nevoilor personale ale educaților și obiectivelor educației. Educatorul profesionalizat are puterea de a ameliora calitatea, de a promova și anticipa schimbarea, de a asigura eficacitatea educației.

Nici o profesiune nu cere posesorului ei atîta competență, dăruire și umanism ca cea de educator, pentru că în niciuna nu se lucrează cu un material mai prețios, mai complicat și mai sensibil decît omul în devenire. Ancorat în prezent, întrezărind viitorul și sondând dimensiunile posibile ale personalității, educatorul sau cadrul

didactic, instruieste, educă, îndeamnă, dirijează, cultivă și organizează, corectează, perfecționează și evaluează neîncetat procesul formării și desăvârșirii calităților necesare omului de mâine. Astfel, el este nevoit să se autoevalueze și perfecționeze neîncetat.

Conceptul de formare continuă definește un ansamblu de activități teoretice și practice, instituționalizate la nivel de sistem, care angajează participarea educatorilor în vederea amplificării cunoștințelor lor psihopedagogice, metodice și de specialitate necesare pentru dezvoltarea unor aptitudini și a atitudinii socio-profesionale optime în raport cu cerințele unui învățământ de calitate. Activitatea de formare continuă a cadrelor didactice angajează două acțiuni complementare: o acțiune de înnoire și perfecționare a practicilor profesionale prin actualizarea cunoștințelor însușite în timpul formării inițiale și o acțiune care vizează re-orientarea profesională prin noi competențe validate inclusiv prin obținerea unor diplome.

Obiectivele formării continue sunt structurate "în jurul a trei poli":

- dezvoltarea personală și profesională a educatorilor prin: actualizarea competențelor de bază (psihopedagogice și de specialitate) și însușirea

unor noi competențe (în special în domeniul metodic/didactic de specialitate);

- ameliorarea calității procesului de învățământ prin: stimularea interdisciplinarității și a inovației pedagogice și angajarea managementului la nivelul școlii și al clasei de elevi și în planul comportamentelor psihosociale;

- cunoașterea mediului social și ambiental prin: favorizarea relațiilor cu comunitatea educativă locală (familie, agenți economici etc.), apropierea școlii de mediul social (economic, politic, cultural), adaptarea la schimbarea socială (culturală, politică, economică).

Modalitățile principale de organizare a formării continue a personalului didactic din învățământul preuniversitar sunt:

- activitățile metodicosttiințifice și psihopedagogice, realizate la nivelul unității de învățământ sau pe grupe de unități, respectiv catedre, comisii metodice, și cercuri pedagogice;

- sesiunile metodicosttiințifice de comunicări, simpozioane, schimburi de experiență și parteneriate educaționale pe probleme de specialitate și psihopedagogice;

- stagiile periodice de informare științifică de specialitate și în domeniul științelor educației;

- cursurile organizate de societăți științifice și alte organizații profesionale ale personalului didactic;

- cursurile de perfecționare a pregătirii de specialitate, metodice și psihopedagogice;

- cursurile de formare în vederea dobândirii de noi competențe și calității/funcții, conform standardelor de pregătire specifice;

- cursurile de pregătire a examenelor pentru obținerea gradelor didactice;

- bursele de perfecționare și stagiile de studiu și documentare, realizate în țară și în străinătate;

- cursurile postuniversitare;

- studiile universitare de doctorat;

- dobândirea de noi specializări didactice, diferite de specializarea/specializările curentă/e.

Personalul didactic din învățământul preuniversitar este obligat să participe periodic la programe de formare continuă astfel încât să acumuleze, la fiecare interval consecutiv de 5 ani, considerat de la data promovării examenului de definitivare în învățământ, minimum 90 de credite profesionale transferabile (CPT). Italia și România au în vigoare programe prin care sprijină procesul de învățare transnațională a cadrelor didactice.

Modalități de promovare a cadrelor didactice

Procesul de promovare a gradelor didactice marchează evoluția în carieră a personalului didactic. Acordarea definitivării în învățământ semnifică recunoașterea competențelor minime acceptabile dobândite de către o persoană care a optat pentru cariera didactică și care garantează, în acest fel, că dispune de pregătirea necesară pentru exercitarea profesiei didactice și poate intra pe o rută de profesionalizare ascendentă.

Acordarea gradului didactic II semnifică dobândirea de către cadrul didactic a unui plus de profesionalizare, confirmat de rezultatele obținute la probe special concepute pentru a pune în evidență valoarea adăugată achiziționată în intervalul parcurs de la obținerea definitivării. Acordarea gradului didactic I semnifică dobândirea de către cadrul didactic a unui nivel înalt de maturitate profesională și expertiză, care îl recomandă ca pe un generator de bune practici în mediul educațional școlar.

Definitivarea în învățământ și gradele didactice II și I pot fi obținute de personalul didactic de predare care îndeplinește condițiile privind studiile de specialitate, pregătirea psihopedagogică, vechimea la catedră și performanțele profesionale. În stabilirea vechimii efective

la catedră se vor avea în vedere următoarele precizări cu caracter general:

a) Condițiile de vechime necesare înscrierii la examenele de definitivare și grade didactice se referă la vechimea la catedră și nu se confundă cu vechimea în muncă recunoscută ca vechime în învățământ în vederea stabilirii drepturilor salariale. Pentru vechimea la catedră se ia în calcul perioada în care s-a prestat activitate efectivă de predare, ca personal didactic calificat, respectiv absolvirea studiilor de specialitate cu examen de diplomă sau de licență, după caz.

b) Cadrele didactice încadrate în învățământul preuniversitar particular beneficiază de recunoașterea vechimii la catedră, necesare pentru obținerea definitivării în învățământ și a gradelor didactice II și I, de la data obținerii autorizației de încredere de către unitatea școlară respectivă, conform legislației în vigoare;

c) Pentru funcția didactică de maestru-instructor vechimea de predare la catedră necesară înscrierii la examenul pentru obținerea definitivării în învățământ, se calculează de la data absolvirii cu diplomă a unei școli post liceale în domeniu/școala de maiștri.

d) Perioada de suspendare a contractului individual de muncă nu se consideră

vechime la catedră, ci doar vechime în învățământ.

e) Perioada concediului de maternitate este considerată vechime la catedră. Examenele pentru obținerea definitivării în învățământ și a gradelor didactice se organizează distinct pentru fiecare

funcție didactică de predare, dintre funcțiile didactice stabilite pe niveluri de învățământ și pe tipuri de unități școlare sau conexe.

Definitivarea în învățământ și gradele didactice II și I pot fi obținute, în cadrul fiecărei funcții didactice, la specializarea pe care cadrul didactic o predă, sau la una dintre specializările înscrise pe diplomele pe care le deține. În cazul în care cadrul didactic a dobândit două sau mai multe specializări, definitivarea în învățământ și gradele didactice obținute la una dintre acestea sunt recunoscute pentru oricare dintre specializările înscrise pe diplome. Cadrul didactic se poate înscrie la obținerea gradului didactic superior în una dintre specializările deținute, indiferent de specializările la care a obținut gradele inferioare. Personalului didactic de predare cu diplomă de absolvire a învățământului universitar de scurtă durată, precum și educatoarelor, învățătorilor, institutorilor și maiștrilor instructori care, ulterior obținerii gradelor didactice, au absolvit studii

universitare cu diplomă de licență, respectiv de master, li se recunosc gradele didactice obținute, inclusiv în cazul în care au trecut prin concurs în învățământul liceal sau postliceal. Personalului didactic care a obținut definitivarea în învățământ pentru o anumită funcție didactică, i se recunoaște definitivarea pentru oricare dintre celelalte funcții didactice, dacă îndeplinește condițiile de studii necesare ocupării funcțiilor didactice respective.

Probele de examen pentru obținerea definitivării în învățământ și a gradelor didactice II și I se stabilesc pe funcții didactice, și sunt unice la nivel național și obligatorii pentru toate instituțiile/centrelor de perfecționare abilitate să organizeze aceste examene. Programele pe baza cărora se desfășoară probele de examen se aprobă prin ordin al ministrului educației și sunt valabile la nivel național. Cadrele didactice înscrise la examenele pentru acordarea definitivării și gradelor didactice pot participa la programe de pregătire organizate de centrele de perfecționare, în vederea susținerii acestor examene.

Acordarea gradului didactic II:

Pentru înscrierea la examenul de acordare a gradului didactic II, candidații trebuie să îndeplinească

condițiile privind vechimea la catedră. Pentru personalul didactic cu funcția de bază în învățământ și cu normă întreagă, se cere o vechime la catedră de cel puțin 4 ani de la obținerea definitivării în învățământ sau de cel puțin 3 ani pentru personalul didactic care a obținut definitivarea cu media 10.

Inspecțiile școlare curente, conform art. 242 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, vor fi programate după cum urmează:

a) prima dintre cele două inspecții curente se va programa, la solicitarea cadrelor didactice, în anul școlar premergător înscrierii pentru susținerea gradului didactic II, pe baza unei cereri;

b) a doua inspecție curentă se va programa în intervalul de la înscriere până la susținerea inspecției speciale.

Inspecția specială se efectuează la 4 activități didactice și este valabilă numai pentru anul școlar în care a fost efectuată. În situația în care candidatul este încadrat pe una dintre specializările de pe diplomă/diplome sau pe una dintre specializările pe care o poate preda conform legislației în vigoare, inspecția specială se efectuează la specializarea pe care cadrul didactic este încadrat în anul școlar respectiv.

Inspecția specială nu poate fi efectuată în perioada concediului de creștere a copilului și a concediului fără plată. La inspecția specială poate asista directorul unității de învățământ sau responsabilul comisiei metodice din unitatea școlară în care se desfășoară inspecția specială. Acesta poate să facă observații și aprecieri privind activitățile didactice asistate, dar nu acordă notă.

Inspecția specială se notează cu o singură notă, de la 10 la 1, acordată de cadrul didactic care efectuează inspecția, exprimată prin numere întregi sau cu zecimale. Nota minimă de promovare a inspecției speciale este 8 (opt). Candidații care nu au primit nota minimă se consideră respinși la examenul de acordare a gradului didactic II și nu se vor putea prezenta la testul din metodica specialității și la proba orală din cadrul examenului. Nota acordată la inspecția specială nu poate fi contestată.

Pentru promovarea examenului de acordare a gradului didactic II, candidatul trebuie să obțină cel puțin nota 8 (opt) la testul din metodica specialității și, respectiv, la proba orală de pedagogie. Candidații care nu obțin nota minimă la o probă nu se pot prezenta la probele următoare. Media generală de promovare a examenului de acordare a

gradului didactic II este media aritmetică a notei de la proba scrisă și a notei de la proba orală. Media generală de promovare a examenului de acordare a gradului didactic II este de cel puțin 8 (opt). Candidații declarați respinși la examenul de acordare a gradului didactic II se pot reînscris pentru susținerea examenului prin depunerea unui nou dosar de înscriere și cu parcurgerea tuturor etapelor precizate mai sus.

Acordarea gradului didactic I

Pentru înscrierea la examenul de acordare a gradului didactic I, candidații trebuie să îndeplinească condițiile privind vechimea la catedră. Pentru personalul didactic cu funcția de bază în învățământ și cu normă întreagă, se cere o vechime la catedră de cel puțin 4 ani de la obținerea gradului didactic II sau de cel puțin 3 ani pentru personalul didactic care a obținut gradul didactic II cu media 10.

Inspecțiile școlare curente, conform art. 242 alin. (5) lit. b) din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, vor fi programate după cum urmează: a) prima dintre cele două inspecții curente se va programa, la solicitarea cadrelor didactice, în anul școlar premergător înscrierii pentru susținerea gradului didactic I; b) a doua inspecție curentă se va programa în intervalul de la înscriere până la susținerea

inspecției speciale; c) candidații care au obținut media 10,00 la examenul de acordare a gradului didactic II au dreptul de a susține inspecția curentă I în perioada de înscriere la gradul didactic I.

Inspecțiile curente constau în asistența și evaluarea a 4 activități didactice la una dintre specializările de pe diplomă/diplome sau la specializarea/specializările pe care cadrul didactic o/le poate preda conform legislației în vigoare. În situația în care candidatul este încadrat pe una dintre specializările de pe diplomă/diplome sau pe una dintre specializările pe care o poate preda conform legislației în vigoare, inspecția curentă se efectuează la specializarea pe care cadrul didactic este încadrat în anul școlar respectiv.

Calificativul de promovare la inspecția curentă este "foarte bine". Inspecțiile curente promovate sunt valabile în ultimii 4 ani școlari de activitate didactică calculați la data finalizării examenului. Calificativul acordat la inspecțiile curente nu poate fi contestat.

Colocviul de admitere la gradul didactic I se organizează în fiecare an în perioada 15 ianuarie - 15 februarie.

Elaborarea lucrării metodico-științifice este o probă menită să pună în evidență capacitatea

candidatului de a valorifica experiența didactică acumulată la catedră, de a investiga folosind adecvat metodologia cercetării științifice și pedagogice. (2) Lucrarea metodico-științifică se elaborează în perioada cuprinsă între 15 februarie a anului școlar în care se susține colocviul de admitere și 31 august a anului școlar următor.

Inspecția specială și susținerea lucrării metodico-științifice pentru acordarea gradului didactic I se desfășoară în unitatea școlară în care este încadrat candidatul sau, cu avizul inspectorului pentru dezvoltarea resursei umane și al directorului unității școlare respective, într-o altă unitate școlară, în perioada 1 octombrie - 5 iunie a anului școlar următor celui în care s-a depus lucrarea metodico-științifică. Inspecția specială și susținerea lucrării metodico-științifice se desfășoară în aceeași zi, în prezența unei comisii de examinare alcătuite din președinte și 2 membri. Nota de promovare a examenului de acordare a gradului didactic I este nota finală obținută pentru lucrarea metodico-științifică. Nota minimă este 9 (nouă).

Odată cu obținerea statutului de titular, profesorii pot participa la următoarele etape de mobilitate a personalului didactic din învățământul preuniversitar:

□ **Detașare în interesul învățământului.**

Detașarea în interesul învățământului a personalului didactic titular se realizează în baza cererii scrise formulate de unitatea de învățământ primitoare, pe postul didactic/catedra solicitat(ă) de unitatea de învățământ primitoare și cu acordul scris al persoanelor solicitate.

□ **Detașare la cerere prin concurs/concurs specific.**

Posturile didactice/catedrele vacante/rezervate publicate pentru detașare la cerere se ocupă cu prioritate aplicând principiul continuității pentru cadrele didactice titulare repartizate prin detașare la cerere/continuitate pentru detașare la cerere pe posturi didactice/catedre, în ședință publică, potrivit calendarului, în baza rezultatelor obținute la concursurile de titularizare în învățământul preuniversitar, care au obținut minimum media 5 (cinci) în specialitatea postului, au acordul consiliului de administrație/consiliilor de administrație al/ale unității/unităților de învățământ și au calificativul/calificativele „Foarte bine”. Cadrele didactice care solicită continuitate pentru detașare la cerere se adresează consiliului/consiliilor de administrație al/ale unității/unităților de învățământ până la data

prevăzută în calendar. Detașarea prin concurs specific constă în evaluarea activității profesionale, didactice și științifice a cadrului didactic, în baza documentelor justificative anexate la cererea de înscriere, de către comisia județeană de mobilitate a personalului didactic din învățământul preuniversitar și acordarea punctajului rezultat prin aplicarea criteriilor și punctajelor prevăzute de metodologie.

□ **Pretransfer consimțit între unitățile de învățământ.** În vederea soluționării cererii de pretransfer consimțit între unitățile de învățământ, personalul didactic titular depune, la inspectoratul școlar în a cărei rază teritorială își are sediul unitatea de învățământ la care se solicită pretransferul, o cerere-tip, însoțită de documentele menționate în aceasta, precum și acordul/acordurile conducerii/conducerilor unității/unităților de învățământ privind pretransferul consimțit între unități, după caz.

□ **Pretransfer prin schimb de posturi.** În vederea realizării schimbului de posturi/catedre prin consimțământ scris, fiecare din cadrele didactice solicitante depun la inspectoratele școlare cereri-tip, însoțite de documentele menționate în cerere. În etapa de soluționare a

pretransferului consimțit între unitățile de învățământ preuniversitar, cererile de pretransfer prin schimb de posturi/catedre prin consimțământ scris se soluționează în ședința publică organizată de către comisia județeană de mobilitate a personalului didactic din învățământul preuniversitar, în perioada prevăzută de calendar.

□ **Completarea de normă.** În cazul în care cadrelor didactice nu li se poate asigura un post/catedră completă, acestea beneficiază de completare de normă la nivelul unității de învățământ sau la nivel de județ.

□ **Întregirea normei didactice.** Cadrele didactice titulare în două sau mai multe unități școlare, pe una sau două discipline pot beneficia de întregire de normă.

□ **Restrângerea de activitate.** Transferarea pentru restrângere de activitate sau ca urmare a restructurării rețelei școlare a personalului didactic titular se realizează pe posturi didactice/catedre vacante în unități de învățământ, în aceeași funcție didactică sau într-o altă funcție didactică, cu respectarea prevederilor metodologiei, potrivit specializărilor dobândite prin studii.

La finalul carierei de profesor în învățământul preuniversitar, conform legislației în vigoare, cadrele

didactice cu rezultate deosebite în pregătirea elevilor pot beneficia de menținerea în activitate, timp de 3 ani după împlinirea vârstei de pensionare.

Dezvoltarea profesională continuă (DPC) a câștigat importanță în ultimii ani și este considerată o îndatorire de serviciu în majoritatea țărilor; participarea la DPC este necesară pentru promovare, din punctul de vedere al avansării în carieră și al creșterii salariale. Școlile sunt în multe țări europene obligate să aibă un plan de dezvoltare DPC pentru întreg personalul școlii, dar mai puțin de o treime obligă cadrele didactice la nivel individual să aibă un plan personal. Cel mai frecvent stimulent pentru participarea la activitățile de DPC este contribuția acestora la promovare. Sprijinul financiar este cel mai adesea oferit sub formă de activități gratuite sau prin participarea la costurile furnizorului.

Bibliografie

1. Proiectul Erasmus+, nr. 2014-1-RO01-KA102-001031, „Modele inovative pentru optimizarea activității de consiliere pedagogică și metodică a profesorilor debutanți din învățământul preuniversitar bucureștean pentru creșterea calității educației furnizate elevilor”

2. Metodologia de formare continuă a cadrelor didactice

3. OMENCȘ nr. 5087/2016 cu privire la Metodologia de organizare și desfășurare a examenului național de definitivare în învățământ

4. http://www.ccdvl.ro/images/docs/MULTIMEDIA/mng_carierei/MG_cariera_didactica.pdf

RAPOARTE ȘI PROPORȚII ÎN VIAȚA COTIDIANĂ

Prof. Macovei Cristina-Elena

Școala Gimnazială "Iulia Hălăucescu", Comuna Tarcău, Județul Neamț

Motto: "Nu se poate face o bună corelare între două lucruri, fără un al treilea... Numai așa se realizează o proporție frumoasă." (Platon)

Scurt istoric

Totalitatea cunoștințelor teoretice și practice referitoare la proporții, dobândite fie prin constatări directe, fie prin deducții, fie din experiență, alcătuiesc o disciplină pe care o numim știința proporțiilor.

Știința proporțiilor are două părți: o parte teoretică, al cărui obiect este cercetarea și inventarierea legilor proporțiilor, și una practică, al cărui obiect este aplicarea legilor proporțiilor la punerea în proporție a obiectelor create de mâna omului, și anume a operelor de arhitectură și de artă plastică.

LEGILE NATURALE ALE PROPORȚIILOR

Legea aritmetică numită Șirul lui Fibonacci

Este vorba de un șir de numere, numit astfel după cel care ni l-a lăsat moștenire: Leonardo din Pisa, fiul lui Bonaccio (Bonaccio este inițial o poreclă; cuvântul acesta, în limba italiană, înseamnă prostănac). Leonardo,

matematician amator, a trăit la sfârșitul secolului al XII-lea și în prima jumătate a secolului al XIII-lea (datele exacte nu se cunosc). S-a ocupat îndeosebi de aritmetică. Lui i se atribuie și introducerea cifrelor "arabe" în Europa. În scrierile sale, întocmite în limba latină, se iscălea: Leonardo filius Bonaccii Pisanus (Leonard din Pisa, fiul lui Bonaccio). Numele Leonardo a fost uitat; posteritatea îi păstrează amintirea numai după numele patronimic: filius Bonaccii (fiul lui Bonaccio), sau, în formă contractată: Fibonacci.

Șirul lui Fibonacci începe cu numerele 0 și 1, iar fiecare număr următor este egal cu suma celor două numere care îl preced: 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233...

Șirul lui Fibonacci se întâlnește frecvent în natură. Îndeosebi este omniprezent și omnipotent în regnul vegetal:

- Un prim exemplu, extrem de semnificativ, este faptul că șirul lui Fibonacci guvernează ramificarea și înfrunzirea plantelor. Dacă pe o tulpină cilindrică sau conică se nasc ramuri sau frunze așezate după o spirală, fiecare ramură sau

frunză este a n-a (numărată pe spirală de la ramură sau frunza precedentă de pe aceeași generatoare), n fiind un termen al șirului lui Fibonacci. De asemenea, numărul de spire dintre două ramuri sau frunze succesive de pe aceeași generatoare este un alt termen al șirului lui Fibonacci.

Secvența Fibonacci este atât de des întâlnită în natură încât este o provocare să găsești o plantă sau o structură de fructe care nu este conformă cu aceasta. De exemplu, modul în care sunt așezate frunzele de-a lungul unei tulpini este guvernată de secvența Fibonacci, asigurându-se că fiecare frunză are acces maxim la lumina soarelui și la ploaie. Același principiu este și în cazul formării conurilor de pin, a floarii-soarelui, a ananasului sau a cactușilor.

Toate plantele sunt geometrice într-un fel sau altul. Cu toate acestea, există plante a căror geometrie este mai pronunțată decât altele.

- Alt exemplu este discul floarii-soarelui, pe care semințele sunt dispuse după două serii de curbe: o serie cu curbările în sensul mersului acelor de

ceasornic, cealaltă cu curbările în sens invers. Cele două serii nu prezintă însă un număr egal de curbe, dar nici două numere inegale întâmplătoare, ci doi termeni consecutivi ai șirului lui Fibonacci: la exemplarele tinere, mici, 13 și 21 sau 21 și 34 curbe; la exemplarele mari, până la 89 și 144 curbe.

Unii cercetători au încercat să dea ca explicație șirului lui Fibonacci în natură faptul că acest șir exprimă, în limbaj aritmetic, legea însumării și a reproducerii. De aceea i s-a mai dat și numele de legea creșterilor organice. Biologii știu că orice formă vie conține și repetă stadiile precedente ale speciei respective pe scară evolutivă. Acest adevăr este întruchipat, așadar, de un șir de numere, care reprezintă, prin însumare, procesul evolutiv, și care începe cu 0 și 1, două numere cheie, primul dintre ele simbolizând neantul, neființa, iar celălalt unitatea (sau unitaritatea) cosmosului, a existenței. Este, poate, o confirmare, a punctului de vedere al lui Pitagora, că "Totul este rânduit în număr".

Legea geometrică numită secțiunea de aur

Secțiunea de aur a fost cunoscută din timpuri străvechi de către inițiații egipteni și greci, care o numeau împărțirea în medie și extremă rație, dar n-a fost divulgată decât abia în

secolul al III-lea î.e.n. de către Euclid.

„Secțiunea de aur” în arhitectura țării noastre.

Întotdeauna aducem exemple de folosire a „secțiunii de aur” în arhitectura tuturor țărilor lumii, dar ar trebui să ne uităm puțin și în lumea arhitecturii țării noastre. Arhitectura în țara noastră este bogată în clădiri în construirea cărora au fost folosite regulile „secțiunii de aur”. Trebuie să avem în vedere mai ales locurile pentru exersarea religiilor, în special bisericile, sinagogile și catedralele. În mare parte „secțiunea de aur” a fost folosită pentru a crea clădiri cât mai estetice și spectaculoase, ca acestea să aibă o formă cât mai complexă (așa ar fi „Casa Domnului”).

Chiar în Ardeal se pot găsi multe biserici sau sinagogi în care se pot identifica regulile „secțiunii de aur”. În imaginea alăturată se poate vedea sinagoga evreiască, la care, în designul exterior, a fost folosită „secțiunea de aur”. Chiar dacă există unele abateri, putem spune că schița „spiralei de aur” se potrivește perfect pe imaginea din față a sinagogii. Geamul din sus este punctul de pornire, iar vârful turnului, mostra din josul turnului, partea de jos a cupolei și postamentul sinagogii sunt cele patru puncte importante ale desenului.

Arhitecții nu s-au mulțumit doar cu exteriorul, au creat și interioare cu ajutorul „secțiunii de aur”, fapt care poate fi remarcat la biserica Sf. Ion din Târgu-Mureș. Și aici poate fi găsită schița de bază a spiralei. Pentru că altarul este elementul cel mai important din biserică, este natural ca planificarea acestuia să fi fost făcută după regulile „secțiunii de aur”. Față de cei doi pereți ai bisericii, altarul se află în mijloc. Podeaua bisericii și vârful altarului sunt părțile de jos și de sus ale desenului spirală.

Și în alte orașe, la alte edificii, poate fi găsită structura aceasta; așa este Catedrala Sf. Istvan din Alba Iulia. Se vede că părțile de jos și de sus arată rama desenului, iar părțile laterale arată mărimea părții centrale a catedralei. În punctul în care turnul este înălțat, acolo afla a doua treime a desenului spirală.

Dar nu doar la biserici din Transilvania se pot regăsi regulile „secțiunii de aur”. În capitala țării noastre, la structura celui mai mare parlament din lume, ies în evidență proporțiile „secțiunii de aur”.

UTILIZAREA SOFTURILOR EDUCAȚIONALE ÎN ACTIVITĂȚILE INTERDISCIPLINARE DIN GRĂDINIȚĂ

Prof. înv. preșc. Neagu Mihaela

Școala Gimnazială Domnească, Orașul Târgu-Neamț, Județul Neamț

Educația este factorul strategic al dezvoltării de perspectivă și privește modelarea multidimensională și anticipativă a factorului uman.

În educație, un rol aparte îl ocupă perioada preșcolară, care, conform datelor și concluziilor formulate de specialiști este decisivă pentru formarea ulterioară a tânărului și perfecționarea specialistului de mâine.

Acum, când calculatorul este o „modă”, el fiind prezent în aproape fiecare familie, am considerat necesar și util să-i învățăm pe copiii din grădiniță să-l folosească în scop educativ, determinându-i astfel să renunțe la acele jocuri care, pe lângă faptul că nu educă, incită la violență.

Un calculator este o mașină inteligentă care poate face operații dintre cele mai complicate și care „ține minte” foarte multe lucruri. Astfel, scrierea și tipărirea textelor, realizarea unor desene și grafice, calcule foarte complexe, precum și supravegherea unor dispozitive și operațiile făcute de acestea sunt doar

câteva dintre minunile pe care calculatorul le poate realiza pentru noi, ușurându-ne și înfrumusețându-ne, totodată, viața.

Deși pare un lucru complicat chiar și pentru cei mari, utilizarea calculatorului nu este altceva decât respectarea unei rețete bine concepute. Aceasta este unul dintre motivele pentru care creatorii de software sunt preocupați tot mai mult de interesele și nevoile copilului, ale micilor utilizatori și de relația lui cu această mașină inteligentă - calculatorul, în vederea unei învățări interactive și stimulative în același timp.

Având în vedere că la baza învățământului stă informația, un proiect educațional care este în stare să aducă informația în pragul fiecărei săli de clasă, la câteva taste distanță, se poate dovedi mai eficient decât o campanie educațională care nu reușește să acopere toate ariile de interes vitale pentru un copil.

Informația nu se limitează la un singur subiect, iar individul își poate alege un anumit domeniu și poate dezbate anumite subiecte fără a fi îngrădit de

șabloane educaționale. Totul devine o simplă problemă de alegere: ce vrei să afli.

Chiar dacă putem vorbi despre posibilitatea unei înlocuiri parțiale a educației convenționale o dată cu evoluția sistemelor de învățământ asistat de calculator, acestea sunt considerate o completare în sine a învățământului tradițional.

Softurile educaționale sunt foarte bune și utile în activitatea din grădiniță, copiii învață mult mai ușor anumite noțiuni, sunt atractive și sunt concepute interdisciplinar, ceea ce ne determină să abordăm tema din mai multe perspective. Marele avantaj al acestui program este acela că toți copiii pot folosi conținutul informațional la un nivel propriu, îl pot achiziționa într-un ritm personal, ceea ce contribuie la sporirea stimei de sine și a încrederii în forțele proprii.

Sarcinile sunt prezentate sub forma unor jocuri care cuprind exerciții vizualizate într-o formă grafică atractivă, cu elemente de animație și sunet.

Elementele de joc pe care softul le conține sunt

provocatoare, stârnesc curiozitatea, mențin atenția un timp mai îndelungat și dezvoltă fantezia copiilor, oferindu-le în același timp și o motivație intrinsecă, deosebit de importantă pentru îmbunătățirea performanțelor în activitățile cu conținut matematic, cunoașterea mediului, educarea limbajului, educație plastică etc.

Se impune respectarea unor reguli în folosirea acestor exerciții-joc, pentru ca ele să aibă succes. În acest sens trebuie avut în vedere ca: timpul pe care copilul îl petrece în fața calculatorului să nu depășească timpul prevăzut desfășurării unei activități comune; educatoarea să lase copilului libertatea de a alege jocul pe care el consideră că-i satisface nevoia de curiozitate și înțelegere; să pună la îndemâna copiilor suficiente calculatoare pentru a nu fi nevoiți să aștepte prea mult timp pentru a putea să acceseze softul, existând riscul pierderii răbdării.

În activitatea noastră instructiv-educative am utilizat mai multe softuri educaționale pentru preșcolari care i-a încântat foarte mult și au fost îndrăgite de ei.

Am folosit CD-ul *Circulația*, *Anotimpurile*, *Omul*, *Forme de relief*, *Desenăm*, *pictăm poezii învățăm și povești*.

În softurile cu povești copilul face cunoștință cu

personajele și conținutul povestii, narate și prezentată într-o formă grafică deosebită. Pe parcursul derulării poveștii, are de îndeplinit și o sarcină surpriză.

Jocurile ce însoțesc povestea de față dezvoltă memoria, logica, spiritul de observație și îndemânarea copilului în utilizarea calculatorului.

Îi sunt puse copilului întrebări (tip grila) și îi sunt solicitate răspunsuri pentru a vedea în ce măsură s-a familiarizat cu ideile și personajele din poveste. Totul într-un mod plăcut și stimulat.

Bibliografie:

1. (2012), Revista *Invățământului preșcolar*
2. Smaranda Maria Cioflica, Bogdan Valeriu Iliescu, (2010), *Prietenul meu calculatorul. Ghid de utilizare pentru preșcolari*
3. Bernat, S.E., (2003). *Tehnica învățării eficiente*, Ed. Presa universitară clujeană, Cluj-Napoca

EDUCAȚIA STEAM- ÎMBINAREA ȘTIINȚEI CU ARTA ȘI REALITATEA

Educatoare, Pașparugă Elena - Alexandra
Școala Gimnazială Nr.8, Municipiul Piatra Neamț, Județul Neamț

Într-o lume condusă de tehnologie, STEAM reprezintă soluția pentru o educație conectată la realitatea actuală, care privește spre viitor. Această metodă își propune promovarea și utilizarea unor metode de predare bazate pe explorare, investigare și anchetă, pentru a implica elevii activ și a-i determina să fie parte la propria învățare. Metodologia STEAM este prescurtare din limba engleză pentru Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică- este bazată pe învățarea integrată a tuturor disciplinelor științifice și se caracterizează prin a fi o metodă activă, aplicată, constructivistă, și de a învăța prin „a face”. STEAM este o nouă abordare a filozofiei STEM ce recunoaște valoarea artelor atât în dezvoltarea armonioasă a individului cât și a societății umane.

Educația STEAM a fost caracterizată în funcție de tipul de integrare al disciplinelor, după cum urmează:

- educație STEAM transdisciplinară, care implică fuziunea totală a disciplinelor și al cărui element principal îl constituie rezolvarea de probleme

- educație STEAM interdisciplinară în care o temă reprezintă punctul comun dintre discipline

- educație STEAM multidisciplinară, care presupune o colaborare între discipline însă acestea nu fuzionează

- educație STEAM transversală, în care se practică examinarea/observarea unei discipline prin perspectiva altei discipline

Educația STEAM contribuie la îmbunătățirea motivației elevilor, la dezvoltarea abilităților cognitive, la rezolvarea de probleme și la stimularea gândirii critice, precum și la formarea abilităților necesare pentru menținerea unei profesii în secolul XXI.

Învățarea interdisciplinară cu ajutorul acestei metode, prin utilizarea de scenarii relevante care leagă elevii de provocările din lumea reală, combinând conținutul digital dinamic cu activitățile practice, accelerează înțelegerea și aplicarea unor concepte teoretice, elevii începând să-și pună întrebări în loc să memoreze pur și simplu răspunsuri.

În România se desfășoară proiecte și cursuri de formare

pe platforme educaționale care abordează și susțin învățarea STEAM: eTwinning și Scientix, (se pot găsi exemple de activități, proiecte), pachetul de resurse Discovery Education.

Planul de lucru într-o activitate ce utilizează această metodă, este diferit de un plan de lecție tradițional, fiind structurat pe mai multe niveluri: informații privind cadrul didactic, clasa, tema aleasă, obiectivele propuse, planificarea temelor care cuprinde etapele de lucru pentru abordarea temei, studierea temei, planificarea și desfășurarea lecțiilor, analiza finală a rezultatelor, pentru fiecare în parte fiind specificat numărul de ore.

La nivelul învățământului primar în care sunt introduse elemente de cunoaștere asupra realității și vieții, fără o abordare fragmentat-disciplinară (științe), tratarea STEM este restricționată la nivel incipient, tratarea temelor fiind una intuitivă și bazată pe evocarea de experiențe cu rol de familiarizare și care să permită fundamentarea de mai târziu a conceptelor și utilizarea obiectelor

științifice în contexte specifice.

La grădiniță este extrem de importantă organizarea de astfel de activități de la cele mai mici vârste. Este necesar, să avem perioade cu studii tematice în direcția STEAM desfășurate, pregătim sarcini pentru activitățile liber alese, jocul liber al copiilor, să planificăm experimente draguțe realizate în natură, să avem săptămânal ora de activități

Exemple de realizare a educației STEAM în ciclul preșcolar:

Acestea se bazează pe folosirea unor materiale reale. Toate activitățile sunt sub formă de joc: copiii nu simt că învață, ci că se joacă. De aceea sunt mult mai implicați în activitate, mai curioși și nu se plictisesc

"Tornada într-un pahar"

Materiale necesare: un pahar înalt sau un borcan cu capac, apă, sclipici, detergent lichid 2 lingurițe, opțional colorant alimentar

"Vulcanul într-un pahar"

Materiale necesare: un recipient, apă, bicarbonat de sodiu, oțet, colorant alimentar

"Oul plutitor"

Materiale necesare: 2 pahare cu apă, sare, 2 ouă, o linguriță.

Un ou se va pune în paharul cu apă salină, celălalt în paharul fără sare.

"Densitatea substanțelor"

Materiale: recipient transparent, apă, ulei, miere, spirit sanitar, zahăr.

Piese Lego sunt o sursă de creativitate pentru copii. Se pot crea machete diverse: cladiri, căsuța piticilor, orașul viitorului mașini diverse, avioane, animale, vapoare, eoliene, roboți, etc.

Materialele reciclabile sunt și ele o sursă de inspirație pentru a crea diferite obiecte: sticlele de plastic, paiele, dopurile, baloanele, cutiile de carton, chibrituri, elastice, pahare din plastic, sârme, cârlige, magneți, doze de metal. Se pot construi: podul mobil, mașina balon, mașina de sortat bani, păpușa dansatoare, circuite electrice, elefantul vorbitor, hrănitore pentru păsări, etc.

Proiectele STEM pun bazele unei deschideri cu care în mod normal s-ar întâlni mult mai târziu. Acestea promovează învățarea prin experiment, determină găsirea de soluții pentru rezolvarea unor probleme, integrează arta cu știința într-un mod "fun", încurajează curiozitatea și gândirea analitică, oferă control mai mare asupra învățării. Copiii trebuie încurajați să gândească profund, să devină inovatori, să experimenteze.

"Mașina propulsată"

Pentru această activitate se pot folosi tuburi de carton, paie din plastic, balon, hârtie dublă

adezivă și elastic pentru fixarea paiului. Fiecare copil își va confecționa mașina, va umfla balonul și va observa că roțile se mișcă împingând mașina înainte. Se va explica celor mici că aerul cald din interiorul balonului este eliberat printr-un spațiu mic, creând presiune.

La sfârșitul activității, copiii pot ieși în curtea grădiniței cu mașinuțele pentru a se juca, putând face chiar și o întrecere.

Atașez un exemplu de activitate integrată STEAM, desfășurat de către mine, împreună cu preșcolarii de la grupa Mare A de la G.P.P nr. 8.

GRUPA: MARE A – FLUTURAȘII

EDUCATOARE:

PAȘPARUGĂ ELENA-ALEXANDRA

TEMA ANUALĂ DE STUDIU: "Când, cum și de ce se întâmplă?"

TEMA PROIECTULUI: „Surprizele toamnei” -

TEMA SĂPTĂMÂNII: „Ce mi-a povestit Zâna Toamna?"

TEMA ACTIVITĂȚII:

Curcubeul fermecat

FORMA DE REALIZARE:

Activitate integrată:

ADP+ADE (DȘ;DOS)+ALA

MIJLOC DE REALIZARE:

Povestire, observare,

convorbire, experiment

ELEMENTELE

COMPONENTE ALE

ACTIVITĂȚII INTEGRATE:

□ ADP Întâlnirea de

dimineață - "Culoarea mea

preferată este..." - convorbire

□ ALA - Jocuri și activități liber alese

1. Artă - "Culorile curcubeului" - lipire

2. Știință - "Curcubeul" - puzzle digital <https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=01c5730c307b>

3. Construcții - „Castele colorate” – construire prin alăturare, îmbinare și suprapunere (din bețoșoare colorate)

□ ADE - "Curcubeul fermecat"

DȘ - Cunoașterea mediului – "Povestea curcubeului"- convorbire

DOS - Activitate practică "Un curcubeu la mine acasă", "Curcubeul din pahar", – experiment

□ ALA - "Cearta culorilor" - joc distractiv

Bibliografie:

1. Suport de curs "Erasmus +", Proiectul "Education for all in a European school" (educație pentru toți într-o școală europeană), Inovative Math and Science Application at Schools(STEM), Barcelona, 2019

2. Educația timpurie nivel preșcolar (Repere metodologice pentru consolidarea achizițiilor din anul școlar 2019-2020, Centrul național de politici si evaluare în educație) București 2020

3. 101 Activități STEM pentru copii isteti, Editura Litera -Emily Hunt, STEM în 15 minute

DINAMICA ACTIVITĂȚILOR LA CLASĂ, ÎN ABORDAREA CONCEPTULUI DE EDUCAȚIE PENTRU SCHIMBARE, DIN PERSPECTIVA VALORIFICĂRII POTENȚIALULUI CREATOR AL ELEVULUI ȘI AL CADRULUI DIDACTIC

Prof. Înv. preșcolar Ungureanu Elena

Școala Gimnazială Nr. 8 Piatra Neamț, Municipiul Piatra Neamț, Județul Neamț

Educația presupune schimbare, iar schimbarea nu poate exista fără educație.

Tot mai acut se recepționează ideea că învățământul trebuie privit în perspectiva educației permanente, conturându-se astfel și ideea unei educații pentru schimbare.

Astfel școlii, ca principal agent educativ, îi revine rolul de-a înarma tinerii cu simț critic, cu capacitatea de-a înțelege și răspunde adecvat diverselor provocări din partea societății, de a deveni tot mai mult agenți ai propriei formări, care să-și organizeze, să-și structureze singuri cunoașterea, să descopere singuri, având formată judecata și responsabilitatea viitoare.

Ca fenomen social, educația este o acțiune umană specifică, ea schimbându-și finalitățile, conținuturile și funcțiile odată cu schimbările societății înseși, pe care o influențează la rândul ei.

Funcțiile principale ale educației pot fi sintetizate în:

- realizarea idealului educațional întemeiat pe

tradiții umaniste, pe valorile democrației și pe aspirațiile societății omenești și contribuie la păstrarea identității naționale;

- selecționarea și transmiterea unui sistem de valori materiale și spirituale, considerate fundamentale;

- pregătirea copiilor, tinerilor, adulților pentru integrarea socioprofesională ca și pentru adaptarea la schimbările care au loc în știință și cultură, în lumea muncii, în societate, în general, și în modul de viață al oamenilor;

- punerea la dispoziția oamenilor a mijloacelor necesare pentru dezvoltarea lor neîntreruptă, pe tot parcursul vieții, potrivit principiului educației permanente.

Modelarea naturii umane sub imperiul valorilor care formează esența spirituală a unei comunități este fenomenul cel mai adânc și mai constant din întreaga istorie a omenirii.

Se poate spune deci, că educația, prin definiție, este orientată la schimbarea pozitivă a ființei umane, în conformitate cu propriile nevoi de formare și

dezvoltare ale acesteia (universul interior) și cu demersurile lumii contemporane (universul exterior), în care ființa umană se produce ca atare.

În acest sens, formarea-dezvoltarea ființei umane în contextul valorilor lumii contemporane constituie un sistem de demersuri și acțiuni care fac posibilă armonizarea ființei umane cu acțiunile și provocările lumii exterioare.

Mai mult chiar, problemele lumii contemporane constituie ele însele un sistem de valori care determină pozitiv educația contemporană și se constituie în direcții prioritare ale educației în societatea contemporană.

De asemenea, rolul învățământului preșcolar în pregătirea copilului pentru a face față provocărilor de orice tip trebuie privit cu încredere și considerat un pas educațional necesar, prin care pot fi ameliorate o serie de probleme înregistrate pe verticala sistemului (abandon, analfabetism, eșec școlar, incultură, vandalism etc.) și/sau pe parcursul vieții

(inadaptare socială, imposibilitatea găsirii și păstrării unui loc de muncă etc.

Vârsta de 3-7 ani se caracterizează printr-un remarcabil potențial creator. Această apreciere a fost în mod convingător demonstrată de numeroși psihologi și pedagogi: Ed. Claparede, J. Piaget, Al. Rosca etc. Studiile de pedagogie și psihologie preșcolară nu prezintă uneori potențele autentice creatoare ale copiilor la această vârstă ci scot în evidență totodată motivațiile de ordin psihologic și social privind intensificarea muncii prin angajarea tuturor factorilor educativi pentru dezvoltarea neîntreruptă a creativității și inteligenței din fragedă vârstă.

În această acțiune, de mare răspundere, se înțelege că educatoarele din grădiniță le revine misiunea de a depista de timpuriu posibilitățile creative ale copiilor și de a crea toate condițiile optime de dezvoltare. Se știe că la preșcolari și nu numai, creația ca proces mental declanșat și susținut de creativitate se materializează în performanțele pe care le ating copiii în privința cunoașterii progresive a experienței sociale care circulă, în privința modului în care singuri rezolvă situațiile conflictuale apărute în propria gândire între cunoscut și necunoscut.

Ceea ce realizează ei în activitatea ludică (în joc, desen, modelaj, activități practice) sunt acte de creație numai pentru ei nu și pentru alții, așa cum cere între altele creația propriu-zisă.

Creația ludică are în vedere, în primul rând, satisfacția personală imediată, chiar dacă nemulțumirea prilejuită de joc persistă un anumit timp în conștiința copilului. Procesul creației este întotdeauna continuu. El comportă adeseori întreruperi și stagnări, fără să dăuneze actului în sine. Creația ludică a preșcolarului este activă și productivă. Așa se explică faptul că preșcolarul pune foarte multe întrebări în legătură cu situațiile problematice întâlnite, întrebări la care singur găsește răspunsul. Cu alte cuvinte, creația ludică ca act care tinde spre descoperirea adevărurilor de mult cunoscute, ca act care tinde spre o realizare personală deosebită, nu se confundă cu creația propriu-zisă. Improvizând sau jucându-se, căci improvizația este un joc, un divertisment plăcut și folositor, copilul își găsește cadrul de afirmare și dezvoltare. Expresia „Să zicem că” folosită frecvent de copii și trăită intens de ei în toate etapele jocului, pune în lumină actul creației sub forma improvizației, improvizație înțeleasă în sensul bun al cuvântului. Erau necesare aceste probleme teoretice pentru

noi, educatoarele, pentru a ști cum să stimulăm imaginația creatoare de la cea mai fragedă vârstă.

În lucrarea de față, voi acorda o atenție deosebită activităților desfășurate în spațiul sectorizat în clasă pe arii curriculare, unde copiii au posibilități multiple de a-și dezvolta creativitatea datorită conținutului bogat al acestor activități.

Jocuri de rol

În cadrul acestora, copiii au desfășurat la început jocuri individuale bazându-se mai mult pe imitație, iar mai târziu jocuri colective, care au cuprins un număr tot mai mare de copii. La început s-au jucat „de-a mama”, „de-a familia”, „de-a grădinița”. Pentru ca jocurile de rol să se desfășoare cât mai bine, un rol important îl are educatoarea în a asigura baza materială care stimulează în mod creator activitatea copiilor. La sosirea copiilor în grădiniță, materialul didactic trebuie să fie așezat în spațiul sectorizat, pentru a le oferi posibilitatea de a alege pentru ziua respectivă locul unde se vor juca.

În jocul „De-a gospodinele”, în funcție de ceea ce au văzut în familie, fetițele aranjează cu gust camera păpușii, pun mobilierul și obiectele la locul potrivit, discută probleme care frământă pe orice gospodină. Urmărind copiii în cadrul acestor jocuri, aflăm multe aspecte ale vieții de

familie, ei transpunându-se cu adevărat în rolurile alese, căutând să îndeplinească sarcina jocului. Oricine urmărește jocul observă de câtă creativitate dau dovadă fetițele în organizarea și desfășurarea jocului.

Jocurile de construcție constituie un mijloc important de dezvoltare a gândirii. Atunci când copilul construiește, se gândește ce poate construi din bețișoare sau rotițe, cum să le combine ca să obțină un model, în toate aceste construcții copilul sprijinindu-se pe un suport material. Este suficient să le pui la dispoziție o varietate de materiale necesare pentru ca ei să creeze cele mai diversificate lucrări. Cerându-le să le interpreteze, copilul îți explică cu lux de amănunte construcția pe care a realizat-o. În jocul „De-a telefonul” partenerii discută ca adulții, comunică unul altuia experiența personală pentru a-și ușura reciproc munca la care sunt angajați imaginar.

În toate aceste jocuri ei își încearcă imaginația și gândirea creatoare. Conduita copiilor este identică cu a acelor care le-au oferit modelul de comportare în viața socială. Dacă ar acționa în virtutea modelului, ei ar fi foarte puțin activi, pentru că la vârsta lor ei nu rețin tot ceea ce le oferă împrejurările în care trăiesc. Conduita lor devine

creatoare tocmai pentru că acționează în necunoscut prin propria experiență, puțină dar eficientă.

În cadrul acestor jocuri de construcție este pusă în valoare imaginația creatoare personală atunci când copiii realizează o multitudine de lucrări dintre cele mai variate cum ar fi roboți, pistoale, case, animale, figura umană, flori etc. Aceste jocuri le dezvoltă copiilor atenția, spiritul de observație, perseverența, observându-se mari progrese în creativitate de la o zi la alta.

Dramatizările

constituie punerea în practică a povestirilor, prin interpretarea personajelor povestirii de către copii. De obicei, copiii după ce ascultă poveștile au tendința de a le folosi în relațiile dintre ei atunci când se joacă „De-a ridichea uriașă”, „Căsuța din oală”, „Coliba iepurasului” etc.

Este bine ca educatoarea să se integreze în aceste jocuri în calitate de coparticipant, alături de copii și în această calitate cu mult tact pedagogic, va orienta jocul către acele episoade în care eroii savârșesc acte frumoase demne de laudă și de imitat. Problema esențială este de a stimula copiii să transpună poveștile în planul jocului oferindu-le baza materială necesară. Aceasta corespunde unei tendințe firești a preșcolarului de a imita eroii

povestirilor care îl impresionează. Educatoarea trebuie nu numai să încurajeze acest gen de jocuri, menit să sporească forța de influență educațională a povestirii, dar să le și inițieze antrenând mult creativitatea copilului.

Activitățile practice desfășurate sub îndrumarea educatoarei, formează și le dezvoltă copiilor componentele principale ale creativității, astfel încât ei să realizeze lucrări frumoase, prin îmbinări de culori și de modele. Cred că în nici un alt sector de activitate nu se vede mai pregnant creativitatea copiilor ca aici, unde prin abundența de materiale, pot crea cele mai variate lucrări cu ajutorul cărora se organizează expoziții. În cadrul acestor activități, copiii folosesc materiale din natură: semințe, frunze, fire de lână, coji de ou, capace cu ajutorul cărora creează obiecte pe care le pot oferi altora. Spiritul creativ nu se reflectă numai în lucrările individuale, ci și în cadrul activităților colective, copiii realizând diferite tablouri, colaje. Pentru a stimula creativitatea copiilor, educatoarea trebuie ca în toate ocaziile să dea ea însăși dovada de calitate creatoare.

Activitățile artistico-plactice desfășurate la sectorul „Artă” cultivă creativitatea copiilor prin tema lor variată și a materialului folosit. Punându-

le copiilor la dispoziție acuarele, pensoane, foi de desen și sugerându-le o anumită temă vom observa ca fiecare lucrare are originalitatea sa în funcție de experiența individuală.

Creativitatea copilului este vizibilă și prin activitățile de modelaj, unde copilul are posibilitatea să mânuiască plastilina prin diferite tehnici de lucru, astfel încât să redea imagini din lumea înconjurătoare sau care există în imaginația lui.

Considerăm că prin aceste mijloace reușim să depistăm unele aptitudini ale copiilor încă din perioada preșcolară, le îmbogățim și le cultivăm, trezind și susținând interesul copiilor pentru activitatea creatoare. Totodată promovăm o activitate diferențiată în scopul sprijinirii copiilor cu posibilități mai mari, pentru a încuraja depășirea obișnuitului, pentru a susține spiritul creator, pentru a lăsa câmp larg încă de la această vârstă.

Educația pentru schimbare, participare și democrație propune responsabilizarea individului, pregătirea pentru afirmare și adaptare, pentru a deveni un bun cetățean conștient de drepturile și responsabilitățile sale.

Deci, educația presupune schimbare, iar schimbarea nu poate exista fără educație.

Bibliografie:

1. Matei, N.C., "Educarea capacităților creatoare în procesul de învățământ", E.D.P., București, 1992;
2. Victor Tarcovnicu, Vasile Popeanga, Pedagogie, Editura didactica si pedagogica, Bucuresti, 1977.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN ORGANIZAREA, DESFĂȘURAREA ȘI VALORIZAREA ACTIVITĂȚILOR DIN GRĂDINIȚĂ

Prof. Înv. preșcolar Drăgănescu Petronia
Scala Gimnazială Domnească, Orașul Târgu Neamț, Județul Neamț

Dezvoltarea personalității copilului se realizează atât prin activitățile liber-alese desfășurate în grădiniță cât și prin activitățile pe domeniile experiențiale. Prin acestea, copilul își dezvoltă limbajul, își îmbogățește conținuturile cognitive, relaționează cu ceilalți, se dezvoltă din punct de vedere comportamental acomodându-se și adaptându-se în situații noi, își formează deprinderile și atitudinile, efortul, voința, cooperarea, perseverența, dezvoltarea spațio-temporală, respectarea intereselor și a muncii celor din jur, formarea atitudinilor pozitive față de muncă și educarea sentimentelor morale și etice.

Una din cele mai frecvente activități de învățare, prin care copiii fac diferite descoperiri, cooperând, este jocul liber, organizat, condus și orientat de copii — joaca activă.

În jocul liber copilul decide ce se joacă, cu ce se joacă și cu cine se joacă.

Exemple: Joc de construcții din cuburi - „Ferma de animale”, din castane - „Cercul mare și cercul mic”, „Orașul meu” din piese Logi, joc de rol- „De-a Scufița Roșie”, „Căsuța din oală”.

Jocul de construcții reprezintă activitatea prin care copilul exersează multe deprinderi și capacități care contribuie îndeosebi la dezvoltarea sa cognitivă și a musculaturii fine. Prin construcție copilul sortează, grupează, asociază, realizează corespondențe, stabilește raporturi între obiecte (de mărime, de lungime, de greutate, de volum, relații spațiale, raporturi cauzale etc.), organizează sau pune în valoare spațiul (prin intermediul diferitelor materiale și forme), îngrădirea spațiului, separarea, acoperirea lui. Copilul construiește cu cele mai diferite materiale din natură: piatră, nuiel, zăpadă, lemn (deșeuri), lut, bucăți de cărămidă, cuburi de lemn. Numim joc de construcție, arhitectura creată de copil, adică munca lui cu materiale de construcție.

În cadrul jocurilor de construcție, copiii lucrând: stabilesc relații cauzale între obiecte (care sunt mai mari și mai grele cad mai ușor dacă nu au stabilitate etc.), respectă reguli, dau frâu imaginației, apreciază cantitativ materialele utilizate (mai mari, mai lungi, mai

grele), se joacă cu alternanțe de forme, de culoare. Exemple de jocuri de construcție: „Blocul în care locuiesc”, „Grădinița mea”, „Orașelul copiilor”, „Strada”, „Gara” etc. Jocurile de construcții sunt foarte importante pentru dezvoltarea cognitivă a copilului în perioada copilăriei timpurii. De aceea trebuie să beneficieze de materiale corespunzătoare pentru a-și exercita operațiile cognitive implicate în jocurile de construcție.

Cadrele didactice vor regăsi modalități de abordare a jocului și mai ales a jocului liber, ca activitate dominantă și integrată de abordare a dezvoltării și învățării copilului, precum și recomandări de valorificare a jocului

Joc: „Alimente sănătoase”

Un joc distractiv care-i va ajuta pe copii să învețe ce înseamnă o dietă sănătoasă și echilibrată. Jocul constă în umplerea cât mai rapidă a platoului cu un meniu echilibrat. Cărțile arată imagini cu mâncare reală și pe spate avem soluția, deci poți verifica dacă răspunsul tău este cel corect sau nu. Include: 50 cărți cu mâncare, 4 suporturi, 1 carte cu ruletă, 1 ghid pentru activități.

Număr de jucători: 2-4 persoane. Este un joc ideal pentru a învăța copiii cum să identifice cele 5 grupe de mâncare de bază: fructe, legume, cereale, proteine și lactate și să învețe porțiile corecte. Cărțile cu poze reale îi ajută pe cei mici să facă o alegere corectă nutrițional la prânz, bazată pe 5 grupe alimentare de bază.

- Primul jucător care alcătuiește o masă sănătoasă completă câștigă!

- Învăță copiii cum să mănânce sănătos și echilibrat

- O dietă sănătoasă este esențială pentru dezvoltarea armonioasă a copiilor

Jocul ritmic ocupă un loc central în cadrul activităților desfășurate în grădinița. El reprezintă o activitate condusă, complexă, în care are loc educația interdisciplinară prin îmbinarea artistică și plină de sens a versurilor, cântecelor, mișcărilor și gesturilor, în conținuturi orientate după anotimp și sărbători. În cadrul acestui joc, copilul este familiarizat cu diversitatea activităților cotidiene, transformările din natură, muncile specifice fiecărui anotimp, munca din casă și gospodărie, viața plantelor și animalelor etc. Creativitatea și măiestria artistică a educatoarei își va pune amprenta asupra posibilităților de redare prin imitație a conținuturilor predate prin jocul ritmic. De

asemenea, urmărește ca jocul să aibă elemente care să-i confere veselie, fantezie, dinamism, polaritate (cântec – vorbire, mișcare – repaus, sus – jos, tare – încet (vorbire), afară – înăuntru, mare – mic.

Joc: "Cutiuța muzicală"

Copiilor le place să asculte muzică ritmată, care îi stimulează să se miște, să danseze, să sară, să bată din palme. Ei pot fi ajutați să învețe ritmurile folosind două cutiuțe de plastic în care au fost puse semințe, pietricele sau mărgelile. Le putem cere copiilor să se deplaseze după cum aud „muzica” din cutiuță, spunându-le: „Când cutiuțele cântă, să dansăm, să ne distrăm, iar când cutiuțele se opresc, să stăm, să ne odihnim!”

Joc: "Unde este locul meu?"

Element de competență: Identificarea și numirea formelor obiectelor (recunoașterea și denumirea culorilor)

Materiale folosite: Cartoane colorate, obiecte de diferite culori.

Desfășurarea jocului: Copiii sunt împărțiți în două echipe. Fiecare echipă va avea câte un coșuleț în care sunt așezate obiecte de diferite culori. La semnalul educatoarei, câte un copil din fiecare echipă va transporta obiectul la căsuța acestuia având în vedere criteriul așezării după culoare.

Joc: "Cubul emoțiilor"

Descriere: Cubul cu sentimente ajută la dezvoltarea emoțională a copiilor și este un instrument excelent de a sprijini acest proces. Cu ajutorul acestui produs puteți facilita identificarea și exprimarea emoțiilor într-un mod amuzant alături de micuțul dumneavoastră.

Modalități de joc:

- Rostogoliți cubul, pe rând și numiți emoțiile de pe fiecare față a acestuia;

- Mimați emoțiile de pe fiecare față a cubului împreună cu cel mic;

- Rostogoliți cubul și pentru emoția de pe fața pe care cade acesta, inventați sau identificați situații în care emoțiile respective ar putea să apară (puteți sublinia aici comportamente adecvate din punct de vedere social pentru exprimarea fiecărei emoții).

- Mimați alături de cel mic cum ați reacționa în cazul în care ați simți una din emoțiile de pe cub.

Beneficii educative:

- Dezvoltă universul emoțional;

- Favorizează cristalizarea sentimentelor;

- Facilitează exprimarea emoțiilor și a sentimentelor negative și pozitive într-o manieră sănătoasă;

- Favorizează interacțiunea cu părintele;

- Contribuie la dezvoltarea capacității de a rezolva și stăpâni

evenimente mai plăcute sau mai puțin plăcute ale vieții;

- Sporește activitatea de adaptare la mediul social;
- Îmbunătățește abilitățile de comunicare;
- Dezvoltă cooperarea și colaborarea;
- Dezvoltă abilitatea de negociere de soluții.

Joc: "Ursuleții și iepurașii"

Li se spune copiilor că o furtună a scricat căsuțele ursuleților și iepurașilor din pădure. Se formează două echipe cu câte 2 copii, care vor construi căsuțe din cuburi pentru ca animăluțele să vină să locuiască în ele. După ce termină de construit zidul din cuburi, copiii vor ansambla un puzzle din 4 piese pentru a forma un covoraș în căsuță. În timpul jocului, copiii sunt încurajați să emită onomatopee mormor, țup-țup și să se deplaseze în timpul lucrului ca animalul pe care îl reprezintă.

Joc: "Ne plimbăm cum simțim!"

Spun "hai să mergem așa cum mergem de obicei", apoi urmează exemplificarea, adică "hai să ne plimbăm cum simțim", încep eu, "azi sunt fericită" și încep să țopăi râzând prin clasă. Ei râd și țopăie cu mine. Testăm mai multe emoții pe rând (teamă, furie, grabă, entuziasm, nesiguranță, plictiseală, mândrie etc), timp în care vorbesc cu ei și încerc să aflu care tip de mers le-a plăcut cel mai mult, care a fost cel mai ușor de făcut,

care nu le-a plăcut și care a părut dificil.

Aceste idei de jocuri pentru dezvoltarea emoțională îi pot ajuta copiii să învețe care sunt emoțiile, să le înțeleagă și să le recunoască.

Copilul în grădiniță trăiește experiențe noi, experiențe la care trebuie să se adapteze continuu și să acționeze ținând seama de cerințele celor din jur.

Bibliografie:

1. Antonovici, Ș., Neațu, P., Jocuri și activități alese, Editura Aramis, 2008,
2. Birch, A. (2000), Psihologia dezvoltării, București, Editura Tehnică;
- 3.***Programa activitatilor instructiv-educative din gradiniță;
4. Dumitrana, Magdalena, (2000), Copilul, familia și grădinița, Editura Compania, București

ADAPTAREA BIBLIOTECII CASEI CORPULUI DIDACTIC NEAMȚ LA NOILE REALITĂȚI EDUCAȚIONALE

Bibliotecar Ana Macovei
Casa Corpului Didactic Neamț

În perioada actuală, în care învățământul românesc trece printr-o serie de transformări, căutându-și rolul și rostul în context european, biblioteca de la Casa Corpului Didactic Neamț, alături de bibliotecile școlare, încearcă să își aducă sprijinul la perfecționarea cadrelor didactice și implicarea elevilor în procesul de învățământ.

Este o realitate faptul că, în perioada postpandemică, bibliotecile s-au confruntat cu noi provocări. Bibliotecarii școlari s-au adaptat din mers, volumul documentației de studiat era și este foarte mare, dacă ne raportăm la cerințele noilor programe școlare. Un bagaj imens de informații se regăsește în orice bibliotecă școlară, într-o formă latentă, ce poate fi scos la lumină și pus în valoare doar cu efortul bibliotecarului școlar. Acesta studiază noile programe școlare, selectează, conform tematicilor propuse, cei mai valoroși scriitori, păstrându-i pe cei canonici. Ignorarea exigențelor actuale este de natură să aducă biblioteca într-un con de umbră. Noile tehnologii și pătrunderea

internetului în viața educațională de zi cu zi au condus la reșezarea serviciilor oferite de biblioteca școlară.

Modificarea *Legii dreptului de autor*, a permis bibliotecarului școlar să scaneze diferite opere literare și să le promoveze pe o platformă școlară, în scop strict didactic. Astfel, conținutul operelor literare a putut ajunge la fiecare elev interesat. Strânsa colaborare între bibliotecar, cadre didactice și elevi a permis punerea în practică a diverselor activități metodice științifice și culturale.

Popularizând prin intermediul link-ului <https://www.ccdneamt.ro/new/category/biblioteca-ccd/> activitățile din *Planul managerial al bibliotecii*, exemplele de bune practici au putut fi văzute de toate cadrele didactice.

Dezideratul bibliotecilor școlare a fost și a rămas același: inițierea și coordonarea proiectelor școlare și extrașcolare dedicate marilor scriitori sau unor evenimente, organizarea de lansări de carte, expoziții, târguri de carte și promovarea fondului

documentar și resursele bibliotecii.

Un rol fundamental al bibliotecii a rămas acela de implicare în dezvoltarea abilităților de lectură și a competențelor de comunicare, prin activități care vor stimula lectura (lecturi fragmentare din texte diverse, citirea unor imagini, adaptarea unor texte cunoscute, etc.)

În funcție de vârsta elevilor și de nivelul de pregătire au fost propuse elevilor diverse tipuri de activități de lectură ce s-au finalizat cu un feedback (răspunsuri la întrebări și la sarcini de lucru, rezumate, argumentări, prezentări orale și scrise, tabele, schițe, scheme, prezentări power-point, scenete, interpretări, referate, proiecte, bibliografii, afișe, pliante, albume, machete, fișe, articole, scrisori, tabele comparative, dosare tematice, biografii, expoziții, producții multimedia, site web, blog, fotografii).

Conform *Planului managerial* al bibliotecii de la Casa Corpului Didactic Neamț, în fiecare lună s-au derulat o mulțime de activități în toate bibliotecile școlare. În acest sens, Casa Corpului

Didactic Neamț a invitat școlile să se implice în buna derulare a acestor activități, punând la dispoziție materiale metodologice, modele de afiș și un parteneriat educațional. Un sprijin real l-a reprezentat crearea grupului profesional de WhatsApp *Bib CCD si bib Neamt*.

Prin consultarea permanentă a colegilor bibliotecari școlari, s-a pus accent pe "munca vizibilă" a bibliotecarului, punând în comun resursele educaționale pentru activități de animație culturală și lăsând în plan secund achiziția și prelucrarea de noi cărți. S-au deschis noi canale de comunicare cu utilizatorii (cadre didactice sau elevi) și s-au promovat exemplele de bune practici cu impact asupra activităților remediale pentru elevi și a reducerii abandonului școlar.

Prin implicarea bibliotecii Casei Corpului Didactic și a bibliotecilor școlare s-au realizat importante și interesante instrumente de lucru centralizate la link-ul <https://www.ccdneamt.ro/new/2021/01/revista-scoala-moderna-2/>, unde se regăsesc volumele digitale: *Ai un hobby? Alege cartea pentru pasiunea ta! – volum1*, *Ai un hobby? Alege cartea pentru pasiunea ta! – volum2*, *Ai un hobby? Alege cartea pentru pasiunea ta! – volum3*, *Bibliotecarii și profesorii au citit și vă recomandă!*

Elevii au citit și vă recomandă!
Simpozion Internațional Școala Modernă – Educația viitorului în școlile viitorului
Ghid cu exemple de bune practici

Ursul păcălit de vulpe (adaptare de Ana Macovei după Ion Creangă)
Activități extracurriculare online. Ghid de bune practici pentru biblioteci școlare și CDI-uri

Desigur, cele prezentate reprezintă doar câteva din preocupările privind adaptarea bibliotecii Casei Corpului Didactic Neamț la noile realități educaționale, schimbările legislative impunând o permanentă învățare și transformare, menținând coloana vertebrală a bibliotecii, CARTEA.

EDUCAREA ATITUDINILOR ȘI COMPORTAMENTELOR COPIILOR ÎN VEDEREA ACCEPTĂRII DIVERSIUNII INDIVIDUALE ÎN CADRUL UNUI GRUP

Prof. învă. preșcolar Pătrunjel Nicoleta
Școala Gimnazială, Comuna Borlești, Județul Neamț

Moto: Eu sunt copilul. Tu ții în mâinile tale destinul meu. Tu determini în cea mai mare măsură dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi te rog acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog ca să pot fi o binecuvântare pentru lume. (din Child's Appeal, Mamie Gene Cole)

Grădinița constituie o etapă fundamentală în dezvoltarea copilului, nu doar prin conținutul științific al procesului instructiv – educativ, ci și prin libertatea de acțiune a preșcolarului, care-i stimulează interesele de cunoaștere și contribuie la lărgirea câmpului de relații sociale.

Adesea, când explorăm universul ființei umane ne confruntăm cu o mare diversitate. Copiii care ne trec pragul grupelor noastre ne pun în situația de a căuta mereu soluții la problemele ridicate. De cele mai multe ori găsim soluțiile cele mai bune pentru copii. Uneori suntem însă puși în dificultate de complexitatea problemelor. Ce este bine pentru copilul în cauză? Dar pentru ceilalți copii din

grupă? Avem resurse suficiente pentru a depăși problemele apărute?

Orice copil se confruntă, la un moment dat cu o situație specială care necesită o intervenție personalizată.

Educația pentru toți poate să fie un mijloc de îmbunătățire a educației în general prin reconsiderarea sprijinului ce se acordă anumitor copii. În orice instituție există o manieră de a împărți copiii în categorii determinate, datorită particularităților de dezvoltare și învățare a acestora.

Educația pentru toți pornește de la premisa că orice copil este o persoană care învață într-un anumit ritm și stil și deci poate avea nevoia de un sprijin diferit.

În Declarația de la Salamanca se spune că „Școala obișnuită cu o orientare incluzivă reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare, un mijloc care creează comunități primitoare, construiesc o societate incluzivă și oferă educație pentru toți; mai mult, ele asigură o educație eficientă pentru majoritatea

copiilor și îmbunătățesc eficiența și, până la urmă, chiar și rentabilitatea sistemului de învățământ”.

Educația pentru diversitate este o atitudine, o stare de spirit, un sistem lărgit de practici, teorii cu deschidere spre pluralism cultural, care traversează întregul sistem educațional. Relaționarea cu egalul întregeste experiența socială a copilului. Copilul nu poate fi lăsat singur în acțiunea sa de descoperire a similarităților și diferențelor umane care-l înconjoară în universul mic sau extins astfel încât trebuie creat un mediu adecvat de învățare și valorificare a diversității ca resursă didactică.

Pentru a se adresa tuturor copiilor și a deveni deschisă, flexibilă, adaptată și orientată spre fiecare și pentru toți, educația pentru diversitate pune în practică o schimbare de optică și anume o nouă orientare care pune accentul pe cooperare, parteneriat, învățare socială și valorizare a relațiilor pozitive, umaniste în educație.

Școala incluzivă se referă în sens restrâns la integrarea/ includerea tuturor copiilor indiferent de capacitățile și competențele de adaptare și deci de învățare, într-o formă de învățământ.

În sens larg, ea înseamnă ca fiecare copil să fie sprijinit și să se lucreze în beneficiul tuturor. Fiecare copil este înțeles ca un participant activ la învățare și predare pentru că aduce cu sine: o experiență, un stil de învățare, un model social, o interacțiune specifică, un ritm personal, un mod de abordare, un context cultural căruia îi aparține. De la

cea mai fragedă vârstă conștiința copiilor trebuie formată și dezvoltată, învățându-i că primirea celor „diferiți” alături de ei înșiși trebuie făcută nu doar din obligație sau milă, ci pentru că fiecare individ are dreptul de a participa la acțiuni comune care să conducă la dezvoltarea lui ulterioară și la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Toți copiii trebuie să înțeleagă că o persoană instruită are o șansă în plus pentru o viață mai bună, mai sănătoasă, când se va afla în situația de a lua propriile decizii și a-și decide singură drumul în viață.

Acceptarea necondiționată a diversității într-un grup și stimularea toleranței este o adevărată provocare pentru educatori.

Ei trebuie să încurajeze cooperarea, lucrul în perechi sau formarea de grupuri eterogene, cunoașterea și discutarea diverselor obiceiuri, tradiții, valori. Desigur că rezultatele nu se văd imediat, ci în urma multor activități educative având la bază obiective clar precizate și accesibile copiilor preșcolari.

Conceptul de incluziune școlară se poate defini prin acceptarea de către instituțiile de învățământ a tuturor copiilor indiferent de sex, apartenență etnică și socială, religie, naționalitate, rasă, limbă, infirmitate, naștere, sau situația copilului sau a părinților, tutorilor săi. Incluziunea e strâns legată de cunoașterea și acceptarea diversității care este la rândul ei bazată pe teoria democrației. Caracteristicile individuale diferă dar aceasta este condiția normală a conviețuirii umane deci semnificația adevărată a conceptelor se poate afla din răspunsul la întrebarea: „Cum putem trăi diferiți în același grup?”

Astfel în grupă am un copil cu deficiență de intelect și limbaj din cei 26 de copii cu dezvoltare normală specifică vârstei de 5-6 ani. Copilul provine dintr-un mediu defavorizat, familia având o situație materială precară iar mama părăsindu-l de la vârsta de 2 ani. În primele săptămâni copiii îl ignorau, nu voiau să-l accepte în grup

pentru că e, „murdar, miroase urât, e sărac”, nu-i cedau jucăriile. Aceste aspecte m-au făcut să caut modalități de schimbare a concepției copiilor despre unii colegi care se află la un moment dat în dificultate, care sunt considerați altfel și în același timp a părinților asupra necesității conviețuirii în comun indiferent de unele aspecte care le par deosebite sau periculoase pentru copiii lor

Odată cu derularea proiectului *„Eu și lumea în care trăiesc”* mi-am propus ca prin activitățile educative, folosind diferite strategii, punând accent pe metodele și tehnicile interactive să-i învăț pe copii ce înseamnă TOLERANȚA. Prin tema de discuție *„Diferiți, dar egali”* care a avut și suport intuitiv și anume reviste, cărți, albume ilustrând viața copiilor din alte țări am reușit să-i familiarizez pe copii cu diversitatea oamenilor (de culoare, de aspect, de deficiență) în general. Le-am citit copiilor despre copii din România și din alte țări despre cum învață, cum se comportă, ce probleme au. În grupuri de 3-4 copii aceștia au sortat după preferință imagini cu copii diferiți dar pe care îi doresc să le fie prieteni. Fiecare grup a alcătuit o povestire intitulată *„Așa vreau să fie prietenia noastră!”*. După fiecare expunere copii din

alte grupuri trebuiau să găsească alt sfârșit poveștii. Am sesizat că în urma celor discutate se pot reduce prejudecățile copiilor prin diminuarea concentrării atenției asupra diferențelor intergrupale și creșterea atenției asupra relevării individualităților.

Am antrenat copiii în povestiri create de ei cu tema "O faptă bună pentru prietenul meu aflat în dificultate" pe care le-am analizat împreună. În ce a constat fapta bună? Tu cum ai fi procedat? Ce alte fapte bune se mai pot face? Tot împreună cu ei au tras următoarele concluzii: *Indiferent de rasă, aspect fizic, deficiență, sex-copii au toți aceleași drepturi.*

Am aplicat tehnica "Hărții conceptuale" pentru a vedea dacă copiii cunosc drepturile lor și modul de gândire și interrelaționare a copiilor privind diversitatea în grup. Am aplicat în mijlocul colii de hârtie câte un copil de culoare diferită. I-am dat fiecăruia câte o coala și le-am cerut să deseneze în jurul copilului tot ce le trece prin minte despre el, tot ce ar trebui să aibă acesta, tot ce îi doresc ei-timp de lucru 20 de minute.

După expirarea timpului copiii s-au grupat câte 3, au comparat desenele și un reprezentant al fiecărui grup a prezentat ideile comune, apropiate ca și conținut rezultate din desene. De asemenea s-au

căutat elementele diferite din desene care au fost constatate la câțiva copii. Desenele diferite, sărace în conținut au fost cele în jurul copiilor de culoare negru, maro (au desenat doar dulciuri, părinți). Desenele au fost puse pe un panou, cele cu elemente comune separat de cele cu puține elemente și li s-a cerut copiilor să se așeze fiecare acolo unde le este lucrarea (Turul galeriei). Apoi am pus întrebările în jurul cărora copiii au emis idei:

1. Dacă anumiți copii trebuie să aibă drepturi (toți au drepturi).

2. Dacă culoare pielii poate influența sau nu copilul (nu).

3. Care copil din grupă nu are drepturi (n-au existat diferențieri)

4. Cum ne jucăm? (după prietenii dar și prin grupuri formate prin enumerarea sau după cum nimerim cum ne așează doamna educatoare.)

Din această acțiune copii au învățat că indiferent de culoare toți au elemente comune: părinți, jucării, iubesc natura, animalele, au o casa, o țară...

La apariția unor incidente neplăcute care se ivesc uneori zilnic în grupă am folosit și folosesc brainstormingul.

Această metodă îi determină pe copii să elaboreze soluții personale pentru problemele identificate în diverse situații.

Atunci când în grupă s-a petrecut un incident prin care s-a încercat îndepărtarea unui copil dintr-un grup sau o altă situație neplăcută le-am amintit copiilor regulile discutate despre drepturile fiecăruia, despre modul în care trebuie să ne comportăm unii cu alții. Fiind în grupuri de 4-5 copii, le-am cerut să se gândească și să găsească soluții la incidentul produs. Le-am notat toate ideile în lista de opinii apoi le-am citit pe rând, le-am analizat împreună căutând soluția cea mai bună pentru toți. Cei care greșeau își schimbau opiniile, acestea devenind pozitive.

Un izvor de rezolvare a situațiilor conflictuale îl reprezintă poveștile prin abordarea lor din perspectiva câștig-câștig. În acest sens am ales povești cunoscute de copii cu personaje pozitive și negative aflate într-un conflict evident. Lucrând tot pe grupe, copii aveau sarcina să identifice conflictul. Ajuțați de întrebările: "Cine este fericit/nefericit la sfârșitul poveștii?", "De ce?", "Au fost încălcate drepturile vreunui personaj?", "De către cine?". Le-am cerut copiilor să recreeze povestea din punct de vedere al personajului negativ care este pedepsit de obicei de autor (lupul, vulpea, balaurul, zmeul...). Copiii trebuie ajutați întotdeauna să găsească soluții de rezolvare pașnică a tuturor situațiilor conflictuale

astfel încât toate personajele să fie mulțumite. În același timp copiii constată că oricine are dreptul la o a doua șansă și are dreptul să se apere.

În cadrul activității practice am realizat „Copacul prieteniei„ (copiii au desenat conturul propriilor palme, le-au decupat apoi au format cu ajutorul lor coroana unui copac), prilej cu care am sensibilizat copiii asupra îndemnurilor la prietenie, ajutor, toleranță.

Prin jocul de rol am plasat copiii în ipostaze noi tocmai pentru a-i ajuta să înțeleagă situații diferite, să se adapteze, să accepte și să înțeleagă diferențele de opinie dintre persoane. Interpretând rolurile unor personaje commune (părinți, copii aflați în anumite situații) sau mai puțin obișnuite conform experienței lor copiii au înțeles mai bine propriul rol și rolul celor din jur, dezvoltându-și capacități empaticе, gândirea critică și puterea de decizie. Jocuri organizate: De-a familia; La dispensar; Astăzi eu sunt primar etc.

În urma organizării acestor tipuri de activități copiii au progresat în manifestarea comportamentului fizic și verbal față de copilul mai diferit înscris în grupă, majoritatea schimbându-și atitudinea față de acesta. Toate opiniile, sentimentele și gândurile au fost notate în jurnalul grupei:

Dragoș: - Trebuie să fim mai buni.

Georgiana: - Toți copiii trebuie să vină la grădiniță.

Cristian: - Toți trebuie să ne jucăm și să învățăm împreună.

Ștefania: - Trebuie să iubim și să ajutăm toți colegii.

Eduard: - Să fim mai buni, să dăm și altora dacă avem mai mult.

Roxana: - Mie nu-mi place întotdeauna să mă joc cu .....

Desigur acestea sunt câteva exemple din activitatea noastră. Avantajul nostru este că, modelând copiii de la cea mai fragedă vârstă putem diminua anumite prejudecăți învățate în familie. Dar pentru a avea succes în munca noastră trebuie să existe o implicare și din partea familiei în propria formare a copiilor.

Rolul educatoarei este acela de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii să facă față greutăților cu care ele se confruntă.

Concluzii

Diversitatea din interiorul grupului poate cauza probleme care prezintă riscul de a conduce la neglijare. Excludere sau segregare.

Provocările pentru grup sau pentru cei responsabili de grup sunt de a menține grupul împreună și de a lupta împotriva nevoii de excludere sau segregare care ar putea să apară. Acest lucru trebuie făcut de la cea mai fragedă vârstă în

prima formă,, de grup” la care participă copiii, prin modificarea modalităților de lucru și prin schimbarea normelor, regulilor, valorilor curriculare, strategice, de prejudecată sau stereotipice, pentru a facilita participarea deplină în activități a tuturor copiilor.

O grădiniță poate fi incluzivă și poate dezvolta practici incluzive în abordarea copiilor, dacă se dorește cu adevărat acest lucru. În acest sens, munca cu copiii continuă până nu se vor mai face diferențieri și segregări în cadrul grupului, iar părinții vor accepta toți „colegii” copilului lor.

Bibliografie:

1. Fluieraș, Vasile, 2005, Teoria și practica învățării prin cooperare, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj - Napoca
2. Vrasmas, Traian, 2004, Școala și educația pentru toți, Editura Miniped, București.
3. Ungureanu, Dorel – Editura integrată și școală inclusivă, Editura de Vest, Timișoara, 2000.
4. Vrajmaș, Traian – Învățământul integrat și/sau incluziv, Editura Aramis, București, 2001.

STROPI PENTRU SUFLET DE COPIL PROGRAM EDUCAȚIONAL PENTRU DEZVOLTAREA INTELIGENȚEI EMOȚIONALE

Prof. înv. preșcolar Roșu Lenuța
Scala Gimnazială Domnească, Orașul Târgu Neamț, Județul Neamț

<p>Argument</p> <p>În perioada școlarității, copilul trăiește o amplificare și diversificare a stărilor afective, dar i se conturează și posibilitatea de valorizare a acestora.</p> <p>Studii recente au relevat faptul că relațiile afective și stările emoționale conturează ceea ce denumim "inteligentă emoțională". Aceasta se manifestă printr-o bună comunicare cu cei din jur, prin empatie, înțelegere și conduită civilizată în plan social. În acest context educația de tip școlar își propune ca obiectiv prioritar stimularea unor comportamente și atitudini bazate pe generozitate, spirit de echipă, receptivitate și implicare prin acțiuni de voluntariat în plan comunitar.</p> <p>Pornind de la premisa că inteligența emoțională constituie liantul între persoană și mediul din care face parte, în acest context unul dintre obiectivele școlii și al familiei este educarea copiilor în sensul omeniei, generozității, receptivității la durerile și bucuriile celor din jur.</p> <p>În viziunea lui Daniel Goleman, inteligența</p>	<p>emoțională se compune din următoarele elemente:</p> <ul style="list-style-type: none"> • conștiința de sine: încredere în sine; • auto-controlul: dorință de adevăr, conștiinciozitate, adaptabilitate, inovare; • motivația: dorință de a cuceri, dăruire, inițiativă, optimism; • empatia: a-i înțelege pe alții, diversitate; • aptitudinile sociale: comunicare, managementul conflictelor, conducere (leadership), stabilirea de relații, influența, colaborarea, capacitatea de lucru în echipă. <p>Copiii sănătoși emoțional sunt caracterizați astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ învață mai bine; ✓ au mai puține probleme de comportament; ✓ se simt mai bine cu ei înșiși; ✓ își recunosc și își controlează emoțiile; ✓ sunt mai capabili să reziste presiunii grupului; ✓ apreciază opiniile celorlalți; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ sunt mai puțin violenți, mult mai empatici; ✓ sunt mai capabili să rezolve conflicte; ✓ se implică mai puțin în comportamente distructive: droguri, alcool, violență; ✓ au mai mulți prieteni; ✓ au un mai bun control al impulsurilor; ✓ sunt mai fericiți, mai sănătoși și mult mai plini de succes. <p>Stima de sine pozitivă este sentimentul de autoapreciere și încredere în forțele proprii. S-a constatat că încrederea și stima de sine sunt cruciale în procesul de învățare și în comportament.</p> <p>Copiii cu stimă de sine scăzută se simt fără valoare personală și au frecvente trăiri emoționale negative, de cele mai multe ori cauzate de experiențe negative.</p> <p>În studiile de specialitate stima de sine scăzută este adesea invocată drept sursă de risc pentru apariția la copii a tulburărilor emoționale de tip: depresie, anxietate, iritabilitate, a problemelor de comportament de tip agresiv, a tulburărilor de comportament alimentar: anorexie.</p>
---	--	--

Educatorii și părinții pot să încurajeze identificarea, exprimarea și controlul emoțiilor negative trăite de copii. Dezvoltarea socio-afectivă stă sub semnul inițiativei copilului în explorarea mediului largit: fizic și social. Ea se află în strânsă interrelație cu procesul conturării conștiinței de sine, dar și cu parametrii dezvoltării intelectuale și morale.

În perioada școlară copilul trăiește o amplificare și o diversificare a stărilor afective, dar i se dezvoltă și posibilitatea de evaluare interioară și comparativă a lor, ceea ce determină o educare a afectivității, o rafinare și intelectualizare a conduitelor afective.

Avantajele folosirii acestui program în activitatea cu elevii constau în asigurarea:

- unui mediu securizat, în care să aibă curajul opiniei; șanse de a învăța de la ceilalți;
- ocazie de a învăța despre prietenie și relaționare, motivației optime pentru învățare;
- strategiilor de rezolvare a problemelor; ocazie de a iniția activități și de a se prezenta pe sine;
- ocazie de a-și exprima sentimentele într-o manieră constructivă; de a-și exercita capacitatea de

exprimare a opiniei proprii, de a alege, de a lua decizii;

- șanse de a împărtăși celorlalți gânduri și sentimente și de a coopera;
- ocazie de a exercita un cod de comportament;
- șanse de a se înțelege pe sine în raport cu ceilalți.

Programul asigură cadrelor didactice ocazii de a:

- introduce un conținut nou, într-o manieră integrată: dezvoltarea personală, emoțională și socială;
- dezvoltă relații constructive cu copiii și între copii și oferă întăriri pozitive;
- oferă modele de comportament; asigură un mediu motivant de învățare;
- asigură un mediu integrator;
- ajută copiii să-și dezvolte autonomia;
- asigură sprijin emoțional pentru copiii mai vulnerabili;
- ofere copiilor idei și provocări noi;
- promoveze valorile umaniste: egalitatea, respectul reciproc, respectul drepturilor fiecăruia etc.
- iniție un sens al responsabilității colective pentru binele fiecăruia, pentru

respectarea codului de conduită;

- dezvoltă coeziunea de grup și o dinamică pozitivă de grup;
- dezvoltă capacități cheie pentru activitatea de învățare: exprimarea gândurilor, ascultare eficientă, adaptare a cunoștințelor și experiențelor de cunoaștere și viață la o situație particulară.

Grupul țintă:

- preșcolarii

Durata:

- 15 septembrie 2023 – 15 ianuarie 2024

Obiective:

Programul poate fi definit ca o strategie de dezvoltare personală, socială și emoțională. Acest model educațional oferă desfășurarea unor activități care au următoarele obiective:

- Crearea unei dispoziții și atitudini pozitive;
- Dezvoltarea încrederii în sine și a stimei de sine;
- Îmbunătățirea capacității de relaționare cu ceilalți;
- Îmbunătățirea comportamentului și auto-controlului;
- Dezvoltarea preocupării pentru îngrijirea personală;
- Dezvoltarea sentimentului apartenenței la o comunitate.

Temele (Conținuturi):

Activitatea nr. 1 - Acceptarea de sine

Titlul activității: „EU printre ceilalți”.

Obiective: să înțeleagă că fiecare dintre noi este ceva unic, să învețe că oamenii au multe calități și caracteristici diferite, să înțeleagă că oamenii au și puncte slabe și domenii în care sunt foarte competenți, să înțeleagă faptul că oamenii se dezvoltă și se schimbă, să înțeleagă că toată lumea greșește și a greși este ceva normal, să înțeleagă că dacă cineva face o greșeală, acea persoană nu este proastă sau rea.

Joc introductiv: „Vânătoare de oameni”: copii împărțiți în grupuri vor pleca într-o expediție imaginară de „vânătoare de oameni” pentru a afla câte ceva despre colegii lor. Moderatorul citește de pe o planșă o serie de caracteristici (ochi căprui, are animale speciale pe lângă casă, este mezinul familiei, îi place muzica/poezia, are pistrii etc.) iar copii se îndreaptă spre acei colegi care dețin caracteristicile enunțate. Se discută despre lucrurile noi descoperite la unii din colegi, despre faptul că sunt diferiți, dar fiecare este unic, însă avem și lucruri în comun. Vom ajuta copiii să înțeleagă că a fi diferit nu ne face mai buni sau mai răi, ci doar unici.

„Poster cu oameni”: (conține 4 cadrane: ce îți place să faci, ce nu îți place să faci, ceva special pentru tine, ceva la care te pricepi) din care va reieși ideea că oamenii însumează calități diferite și schimbătoare și că nu ne putem identifica doar printr-o singură calitate.

Planșa cu abilități: „pot să fac/nu pot să fac”. Copiii vor fi ajutați să înțeleagă că fiecare are puncte tari și puncte slabe și că este normal să putem face doar anumite lucruri și nu totul.

„Schimbare, schimbare”. Li se va solicita copiilor să aducă un obiect aparținând trecutului lor și să descrie evoluția lor în timp față de momentul când foloseau acel obiect (păpușa, suzeta, hăinuțe mici etc). Moderatorul va accentua faptul că toți ne schimbăm, însă în maniere diferite. Se folosesc evocările părinților care doresc să fie prezenți la activitate.

„OOps”: Se citește povestea unui copil care face o greșeală și modul cum se simte el. Din discuții moderatorul va extrage ideea că nu este indicat să încercăm să facem greșeli, dar dacă se întâmplă să facem una, nu este neobișnuit sau groaznic, nu înseamnă că suntem incompetenți, răi sau proști.

Activitatea nr. 2 – Emoții

Titlul: „Ce simt eu?”

Obiective: să își dezvolte vocabularul referitor la exprimarea emoțiilor, să învețe că este ceva normal să avem emoții, să deosebească durerea fizică de cea sufletească/emoțională, să diferențieze emoțiile plăcute de cele neplăcute, să înțeleagă că este bine să ne exprimăm emoțiile, să recunoască diferența dintre pericolul real și sentimentul de frică și să discute despre modalitățile în care putem face față fricii.

Joc: „Roata emoțiilor” - se face dintr-un carton și se scriu în cele 13 cadrane, următoarele stări: agitat, nemulțumit, trist, fericit, agresiv, supărat, nervos, frustrat, tulburat, sigur, îngrijorat, speriat, furios. Scopul coordonatorului este de a ajuta copiii să exprime ceea ce simt. Este posibil ca unii elevi să nu poată să exprime cu claritate ce înseamnă o emoție, însă le putem oferi alternativa de a-i pune să distingă între o emoție pozitivă (bună) și una negativă (rea).

Joc: „Unde te doare”, prin care elevii vor învăța să deosebească durerea fizică de cea sufletească/emoțională.

Cartonașe: „Fie că ne place, fie că nu.” Cu situații: ți-a căzut un dinte, ai învățat să citești, ai pierdut o carte, părinții te-au pedepsit pentru că ai mințit, ai învățat să

mergi pe bicicletă, ți-ai făcut un nou prieten etc. Elevii vor învăța să diferențieze emoțiile plăcute de cele neplăcute și vor înțelege că emoțiile plăcute sunt preferabile, iar asupra celor neplăcute putem avea control, spunându-ne că problemele se pot rezolva; și doar pentru că acum ne simțim rău, nu înseamnă că ne vom simți așa mereu.

„*Exprimă-te!*” - joc prin care elevii vor fi ajutați să înțeleagă că este bine să ne exprimăm emoțiile. Vom folosi pungi și fâșii de hârtie pe care vom scrie emoțiile spuse de copii. Vom face analogie între bilețelele băgate în pungi și situația în care nu spunem ce simțim (ne ascundem sentimentele).

„*Mi-e frică*” - copiii vor fi ajutați să facă diferența între pericolul real și cel imaginar. Vor discuta despre modalitățile în care putem face față fricii, împărtășind din experiența proprie - de ex.: pot să vorbească cu cineva despre frica lor, pot să își pună o mască pe ușa camerei pentru a speria monștri, să își imagineze că și pun fricile într-o cutie pe care o așază apoi pe un raft înalt.

Activitatea nr. 3 - Convingeri și comportamente

Titlul activității: „Ce cred și ce fac eu?”.

Obiective: să distingă între realitate și fantezie, să sesizeze că există mai multe modalități de a ne comporta

și ei sunt cei responsabili de alegerea comportamentului lor, să facă diferența între comportamentele de bun-simț și cele neadecvate, sesizarea efectelor negative ale cerințelor absurde și rigide, să identifice exemple și efecte de gândire exagerată, să recunoască cauzele și efectele unor comportamente.

Povestea

„*Cenușăreasa*” – discuții asupra întâmplărilor din poveste: care s-ar putea materializa în realitate și care nu? Scopul activității nu este să descurajeze în întregime fantezia, ci să îi ajute pe elevi să înțeleagă cum diferă ea de realitate.

Putem alege exerciții ca:

„*Alege cum să te comporți*”;

„*Potrivit sau nepotrivit*” –

elevii vor alege comportamentele care sunt adecvate și care nu, de pe jetoane cu acțiuni și dintr-o povestire scurtă; „*Trebuie să fie așa cum vreau eu*” - cerințele absolutiste și rigide au consecințe negative iar elevii trebuie să înțeleagă că există alternative pentru aceste cerințe. Un rol important în această activitate îl are intervenția părinților;

„*Exagerări*” - coordonatorul va facilita ideea că uneori oamenii exagerează pentru a se simți mai importanți, pentru a fi în centrul atenției; „*Cauză și efect*” - li se va explica elevilor că datorită faptului că o persoană face ceva, cursul

evenimentelor se schimbă (cauză-efect).

Activitatea nr. 4: - Rezolvarea problemelor și luarea deciziilor

Obiective: să învețe că deciziile pe care le luăm au consecințe, să evalueze consecințele luării de decizii colaborative/necolaborative, să diferențieze problemele importante de cele mai puțin importante și să conștientizeze faptul că percepția asupra importanței unei probleme se poate modifica, să învețe că cele mai multe probleme au mai mult de o soluție, să înțeleagă că unele probleme nu au soluții bune, să sesizeze importanța împărtășirii problemelor cu ceilalți.

MANAGEMENTUL EDUCAȚIONAL ÎN GRĂDINIȚĂ

Profesor învățământ preșcolar Alui-Ioan Claudia
Școala Gimnazială Domnească, Orașul Târgu Neamț, județul Neamț

Problematika managerială, ca problematică generală, are aplicabilitate nuanțată în învățământul preșcolar. Astfel, conceptul de management, cât și cel de management școlar au condiții specifice în contextul primei trepte a sistemului de învățământ.

Managementul apare după unii autori ca „un act complex prin care agentul conducător dezvoltă și aplică în practică anumite strategii pentru determinarea acțiunii tuturor indivizilor integrați sistemului pentru a atinge facilitățile dorite”. După alții, managementul este conceput ca unitate a planificării, coordonării, implementării și evaluării, în raport de eficiența sistemului la care se raportează. El poate fi înțeles și ca un cadru de obiective generale, globale cărora li se conectează planuri menite să ducă la realizarea lor, planuri care cuprind resurse materiale, financiare și umane, corelate în scopul obiectivelor și standardelor propuse prin acțiuni concrete, bine determinate.

Alături de aceste definiții ar putea fi citate multe altele, esența

conceptului fiind aceeași exprimată sintetic de formularea: „Managementul este deopotrivă știința și arta de a conduce, dar și o stare de spirit specifică, reflectată de un anumit fel de a vedea, a dori, a căuta și a accepta progresul”.

Actul educațional, ca act în cea mai mare parte dirijat, își manifestă plener toate funcțiile specifice: de organizare, de analiză, diagnoză-prognoză, planificare, programare, control, îndrumare, evaluare.

Particularizând, definiția managementului la domeniul reprezentat de activitatea instructiv-educativă din unitatea preșcolară, poate fi formulată ca un act complex prin care educatorul, în calitate de agent conducător, dezvoltă și aplică în practica preșcolară anumite strategii corelate conținutului specific abordat, el însuși stabilit în concordanță cu particularitățile de vârstă ale grupului de copii concreți cu care lucrează. Ideea implicată în termenul „dezvoltă” din definiție se referă la analiza și diagnoza situației, la prognoza privind derularea procesului educațional, la proiectarea

didactică, la punerea în practică, precum și la evaluarea finală din perspectiva gradului de atingere a obiectivelor specifice și operaționale propuse. Implică, în final eficiența educațională a relației educatoare-copil, copii-copii, eficiența de ansamblu, strategia didactică abordată ca un corelator al celorlalte. Fiind prima treaptă a sistemului de învățământ, unitatea preșcolară poate fi înțelesă cu conducere proprie sau subordonată unei unități școlare care cuprinde copii din învățământul general. În oricare din aceste formule, la conducerea ei efectivă se află un manager care îndeplinește aceleași funcții manageriale ca oricare conducător de unitate școlară.

Profilul de competență al directorului de grădiniță cuprinde aceleași arii majore de activitate:

- Autoritate, responsabilitate, organizare în care decizia are rol important;
- Procesul de învățământ cu specificul său generat de vârsta copiilor din punct de vedere al obiectivelor generale specifice și operaționale propuse, conținuturile abordate,

strategiile corelate acestor conținuturi, formelor de activitate;

- Relații interumane din punct de vedere al raportării directorului la propria persoană și la respectarea celor cu care lucrează: educatoare, părinți, copii, autorități.

Planificarea și organizarea.

Planificarea este o activitate complexă prin care se stabilește (în linii mari sau mai amănunțit) cum vor fi utilizate resursele umane și materiale, financiare, informaționale și de timp, de care dispune organizația școlară, pentru atingerea obiectivelor proiectate.

Rolul ei principal este acela de a preciza ce se va întreprinde practic, în școală, într-o anumită perioadă de timp (mai mare sau mai mică), pentru aplicarea unei (unor) decizii, de către cine, cu ce mijloace materiale și financiare și până când. Planificarea este, de fapt, o activitate de anticipare a ceea ce se va face în fiecare etapă din anul școlar, pe domenii și probleme.

Este foarte important ca, în procesul planificării, managerii școlari să dispună de informațiile necesare identificării factorilor (interni și externi), care vor influența (în bine sau în rău), activitatea membrilor organizației școlare, rezultatele așteptate.

Sesizarea abaterilor potențiale, care pot apărea pe parcursul activității,

permite adoptarea unor măsuri de prevenire și corectare încă din faza planificării.

Organizarea activității - ca funcție a managementului - asigură punerea în operă a planurilor, prin stabilirea celei mai potrivite configurații a instituției de învățământ (organigramă), ca și printr-o utilizare optimă a personalului, a resurselor materiale, financiare și informaționale.

Practica demonstrează că organizarea bazată pe sarcini și pe relațiile umane, conduce la obținerea unor rezultate mult mai bune decât în cazul organizării rigide și autoritare în care sarcinile sunt tabu, în motivarea personalului și antrenarea lui la decizie și la acțiune sunt slabe sau inexistente.

Concluzia este faptul că vârsta preșcolară așa „mică” cum este ea, ridică probleme majore în plan educațional și are o influență extrem de mare pentru întreaga traiectorie școlară ulterioară.

Din acest motiv, considerăm că abordarea de tip managerial în planul larg al managementului educațional și cel restrâns al managementului didactic sau al managementului instituțiilor preșcolare este necesară și utilă încă de pe această treaptă a sistemului de învățământ.

Bibliografie:

1. Iucu, R., (2008), Managementul și gestiunea clasei de elevi, Editura Polirom, Iași
2. Niculescu, R.M., (1998), A învăța să fii un bun manager, Editura Inedit, Tulcea
3. Stan, E., (2008), Managementul clasei, Editura Aramis, București.

TRĂSĂTURI NECESARE ALE LEADERULUI

prof. Pavel Daniela

Colegiul Tehnic „Ion Creangă”, Orașul Târgu-Neamț, Județul Neamț

“Forța de a articula o viziune armonioasă și pragmatică, împletită cu arta de a comunica, a convinge și a agreea coalițiile schimbării înseamnă leadership.”

Manfred Kets de Vries

O serie de teoreticieni nu acceptă argumentul că factorul-cheie pentru obținerea succesului de către o organizație este conducerea de care dispune aceasta. Ei consideră că adoptarea unor valori culturale învingătoare a unor procese de muncă eficiente sau a unor atribute subordonate sunt condiții obligatorii ale succesului. Pentru a obține rezultate bune nu este suficient să însușești știința conducerii, trebuie să ai și chemare și talent. Deci liderismul este măiestria managerului de a aplica la realitățile diferitor situații în condiții de maximă eficiență cunoștințele teoretice. Totuși în fruntea listei de priorități se află existența unei conduceri eficiente. Unul din motivele care fac conducerea atât de importantă este acela că liderii sunt oamenii care decid ce nevoi trebuie satisfăcute și care fac ca

ideile să se transpună în realitate.

Leadership-ul sau “măiestria de a conduce” este un proces prin care o persoană influențează pe alții să realizeze un obiectiv și conduce organizația într-un mod care o face mai coerentă. Liderii desfășoară acest proces, prin aplicarea cunoștințelor și a competențelor lor de leadership. Cu toate acestea, știm că avem trăsături care pot influența acțiunile noastre, în sensul că reprezintă un atribut comun pentru a crede că liderii se nasc mai degrabă, decât se creează

Printre valoroasele trăsături umane pe care trebuie să le posede liderul sunt: **talentul** deosebit de a reuni oamenii, de a-i face să acționeze împreună pentru atingerea unui scop comun, de a se simți împliniți prin obținerea unor performanțe remarcabile. Pentru a câștiga respectul, liderul trebuie să fie **etic**, să transmită un sentiment de direcție ce se realizează printr-o **viziune puternică** asupra viitorului, să fie **realist, dur**, dar **corect** și să dea dovadă de **curaj**. Oamenii vor să fie ghidați de cei pe care îi respectă și

care au un simț clar al direcției. Un lider trebuie să aibă **integritate – calitatea care-i face pe oameni să aibă încredere în el**. Încrederea este de importanță vitală în toate relațiile interpersonale. Integritatea dă impresia respectării standardelor sau valorilor din afara sa, în special a adevărului. **Încrederea și adevărul** sunt valori primare. Trebuie să dea dovadă de **entuziasm, căldură** – un “suflet rece” nu este de obicei un bun lider. O persoană caldă este molipsitoare și atrage oamenii în jurul său. **Calmul** este o altă trăsătură esențială a unui lider înăscut. Istoricul roman Tacit scria: „Rațiunea și judecata la rece, calități care aparțin în special unui lider.”

Toate calitățile de lider pot fi dezvoltate prin **exercițiu și experiență**. O parte din acest proces este observarea calităților altor lideri, poate a unui atribut ce nu s-a mai întâlnit la un lider. Este ca și cum ai contempla diferitele fațete ale unui diamant. Abilitățile și cunoștințele prelucrate de către lider pot fi influențate de atributele sau trăsăturile lui, cum ar fi convingerile, valorile, etica și caracterul.

Cunoștințe și abilități contribuie în mod direct la procesul de creare a unui lider, în timp ce attributele oferă sigur caracteristici unice.

Expertul britanic în leadership, John Adair, consideră ca lideri autentici au:

□ **Idei** - ei au idei clare legate de ceea ce trebuie întreprins pentru a-și asigura succesul pe piață și asupra modului în care firma trebuie să-și desfășoare activitatea. Ei își actualizează permanent ideile pentru a se adapta schimbărilor din mediul economic, ajutându-i în același timp și pe alții să-și dezvolte propriile idei.

□ **Valori** – liderii și firmele dispun de valori puternice, înțelese de fiecare salariat, care constituie chiar rațiunea existenței lor. Valorile vin în sprijinul ideilor firmei, sunt adânc înrădăcinate, fiecare salariat fiind obligat să țină seama de ele, chiar și în cazul celor mai minore decizii sau acțiuni ale sale. Stabilirea sau centralizarea valorilor este una din cele mai esențiale și dificile sarcini care revin unui lider.

□ **Energie** – liderii nu numai că sunt persoane foarte energice, dar sunt capabili să transmită o energie emoțională pozitivă și celorlalți. Ei caută să structureze organizația prin renunțarea la aspectele birocratice care le îngrădesc activitatea, prin mobilizarea

și încurajarea permanentă a celor cu care intră în contact.

□ **Inteligența** – liderii sunt dispuși să ia decizii dure, să îi încurajeze și să îi răsplătească pe cei care procedează într-o manieră asemănătoare. Unii oameni numesc această calitate ca fiind “curajul de a-și pune în practică propriile considerațiuni”. Liderii învață și pe alții prin expuneri, își prezintă ideile și opiniile prin intermediul unor expuneri care au rol de a motiva oamenii, folosind cuvinte și mesaje ce să stimuleze dorința de acțiune a acestora.

Liderii care demonstrează **persistența, tenacitate, determinare, și abilitățile de comunicare sinergice** vor scoate la iveală aceleași calități în grupurile lor. Liderii buni energizează echipa lor și a organizațiilor pentru a atinge succesul.

Bibliografie:

1. Noel M. Tichy, Eli Cohen, „Lider și arta de a conduce”, Editura Teora, București, 2000, pag. 30.
2. Jack Welch, Robert Slater, „29 secrete ale liderului”, Editura All Beck, 2009, pag 52.
3. www.nwlink.com/~donclark/.../leader.html
4. John Adair, Peter Reed, „Nu boss, ci lider”, Editura Meteor press, București, 2004, pag. 44
5. Ron Jenson, „Piramida succesului. Organizații de

succes, prin oameni de succes”, Editura All Beck, 2009, pag 86

6. John C. Maxwell, „Cele 21 de legi supreme ale liderului”, Editura Amaltea, București, 1998, pag. 35

7. <http://www.neculaifantaru.com/initiere-in-leadership.htm>

PROFESIONALIZAREA MANAGEMENTULUI EDUCAȚIONAL MANAGER VERSUS LIDER ȘCOLAR

Prof. Pătrunjel Ionel
Școala Gimnazială, Comuna Borlești, Județul Neamț

În ultimul timp, în România s-au scris zeci de cărți și sute de articole despre management și știința conducerii instituțiilor educaționale, definindu-se conceptele, formele de realizare și căile de eficientizare a acestuia. Încercând o structurare concentrată asupra managementului în general, s-au conturat următoarele definiții conceptuale în funcție de abordarea conducerii, pornind de la principii sociologice, comunitare, psihologice, etc.

- Un act prin care ceilalți sunt puși să acționeze și să răspundă într-un anumit fel;

-Influență interpersonală dirijată prin comunicare pentru atingerea scopului stabilit;

- Arta de a influența oamenii prin persuasiune sau exemplu personal pentru a urmări o linie directoare într-o acțiune;

- Principala forță dinamică care coordonează și motivează organizația în realizarea obiectivelor stabilite.

Știința conducerii este o abilitate de a inspira încredere, suport moral și

material oamenilor care au nevoie de acesta în vederea realizării scopurilor majore ale unității în care își desfășoară activitatea.

Managementul, prin domeniile și funcțiile sale, asigură dezvoltarea instituțională, succesul și performanța, dar cea mai importantă activitate managerială o constituie conducerea operațională, care la rândul său se bazează pe proiectare, organizare, evaluare, etc. Vorbind în sens larg, conducerea se ocupă de aspectele interpersonale ale activității manageriale, în timp ce proiectarea, organizarea, evaluarea și controlul privesc mai mult aspectele administrative ale muncii.

Conform gândirii actuale, leadershipul se ocupă în primul rând de schimbare, de motivarea personalului, de inspirarea și influențarea acestuia. În contrast cu acesta, managementul se ocupă, mai degrabă, de menținerea echilibrului și funcționalitatea instituțională. Managementul este mult mai formal și mai pragmatic decât leadershipul. El se bazează

pe unele deprinderi generale, cum ar fi proiectare, organizarea, controlul, evaluarea, bugetarea, formarea grupurilor de lucru, negocierea conflictelor, etc.

Leadershipul, în contrast cu managementul, presupune o viziune despre ceea ce poate deveni unitatea respectivă, de aceea acesta solicită cooperarea și munca în echipă, menținând toate persoanele într-o stare motivațională pozitivă, utilizând diverse metode de convingere și persuasiune, în vederea realizării obiectivelor preconizate.

Rolurile de manager și lider se întrepătrund și se completează reciproc pornind de la componenta pragmatică, întrucât liderul în rolul său de manager se confruntă cu complexitatea și diversitatea fenomenelor din cadrul unității de învățământ pe care o coordonează. Rezultatul îndeplinirii cu succes a rolului de manager este eficiența internă, adică funcționarea normală, pozitivă, fără convulsii a unității pe care o conduce. În schimb, în funcția de lider, managerul se concentrează asupra realizării schimbărilor

necesare în mentalitatea, comportamentul și modul de acțiune al celor pe care-i conduce, rezultatul îndeplinirii cu succes a rolului de lider, fiind performanța.

Atât în calitate de manager cât și în cea de lider, conducătorul trebuie să rezolve trei sarcini fundamentale, de care depinde nu numai schimbarea ci și succesul și performanța:

1. Stabilirea de obiective pe termen scurt, mediu și de durată;
2. Crearea cadrului pentru realizarea obiectivelor;
3. Asigurarea executării celor stabilite prin folosirea judicioasă a resurselor umane, materiale, financiare, relaționale, etc.

Stabilirea obiectivelor

Managerul își stabilește obiectivele în funcție de țintele strategice, resursele disponibile și cadrul instituțional de care dispune. Liderul pornește de la o viziune de ansamblu, schimbările pe care le preconizează și căile prin care poate transforma viziunea în realitate. Dar între planul managerial și viziune trebuie să existe o corelare, merită să asigure dezvoltarea instituțională, pentru că viziunea realistă subliniază ce este pozitiv și ce este de prisos în procesul de planificare-proiectare.

Asigurarea cadrului

Managerul prin proiectarea activității manageriale și organizarea întregii activități

trebuie să creeze condițiile necesare realizării obiectivelor stabilite. Liderul își apropie oamenii printr-o activitate comunicațională susținută pentru aprobarea și acceptul viziunii care preconizează schimbarea. Managerul creează sistemele formale ale organizației, el fiind acela care organizează structuri, stabilește atribuții, descrie cerințele posturilor, selecționează oamenii, construiește un sistem motivațional, etc., în timp ce liderul trebuie să argumenteze necesitatea schimbării și să-și susțină ideile cu ajutorul credibilității sale personale.

Executarea sarcinilor

Prin întâlniri periodice, coordonare, discuții de grup, conducere operațională, controale, evaluări, soluționarea problemelor curente, în permanență managerul urmărește realizarea planului managerial, în timp ce liderul câștigă încrederea oamenilor fiind aproape de nevoile și valorile acestora, pentru a trece peste obstacole în vederea îndeplinirii sarcinilor stabilite, recunoscând și stimulând succesul obținut, dobândind prin feedback adecvat un climat orientat în primul rând spre oameni, spre satisfacerea nevoilor acestora.

Managerul și liderul dau adevărata dimensiune

a celui investit să conducă o unitate școlară. În actul de conducere gestiunea resurselor și stabilirea strategiilor sunt strâns legate de o viziune pragmatică, care în permanență presupune modernizare și deschidere spre nou. Aceasta vizează o schimbare și o racordare a managementului la pulsul vremurilor. În calitate de manager trebuie să ai în vedere funcționalitatea structurilor dar în corelare cu strategia schimbării și prezentarea unei viziuni care să faciliteze înnoirea, formarea și perfecționarea continuă, atribute indispensabile unor sisteme educaționale bazate pe principii reformatoare, singurele în măsură să stabilească obiective și strategii ce vizează succesul și performanța didactică și educațională.

Funcția de șef, director, manager, lider presupune un mod de acțiune colectiv al celor din echipa managerială, bazat pe colaborare continuă. Or, acest lucru solicită un climat democratic, cunoștințe, deprinderi și abilități din partea șefilor, pentru a rezolva problemele specifice fenomenelor de grup și a fi în măsură să construiască echipe de lucru eficiente și performante.

Pregătirea diversificată a conducătorilor se impune și în privința

procesului de selecție, sistemul de pregătire, formarea, perfecționarea și evaluarea performanțelor, întrucât în realizarea acestor obiective un rol esențial îl joacă sistemul motivațional și climatul de ansamblu din unitatea sau instituția condusă. De aici decurgând un nou stil de conducere și o nouă percepție a rolului general de lider. "Conducătorul nu mai este cel care stabilește sarcinile și modalitățile adecvate de realizare a acestora. Acum el devine un partener, un participant care își consiliază, ajută și dirijează oamenii (grupul din care face parte), ca la rândul lor aceștia să perceapă fenomenul cu care se confruntă unitatea în care activează, mobilizându-se pentru a îndeplini obiectivele, chiar cu prețul unor eforturi deosebite, menite să reșeze modul de acțiune pornind de la noi cerințe comportamentale, care vizează transformarea, schimbarea și implementarea unui nou concept despre rolul conducătorului și al actului managerial în general".

Cel ce-și asumă răspunderea conducerii trebuie să aibă mereu în față avertismentul lui Corey: "Managementul este eficientă în ascensiunea pe scara succesului, iar leadershipul stabilește dacă scara este așezată pe peretele potrivit".

Bibliografie:

1. Z. Bogaty, *Orientări actuale în psihologia conducerii*, Revista de psihologie aplicată, Anul II, Nr.4, 2000, p.5-15
2. I. Ceaușu, *Tratat de management*, Ediția a II-a, București, A.T.T.R., 1998
3. S. Chirică, *Psihologia Organizațională. Modul de diagnoză și intervenție*, Casa de Editură și Consultanță. Studiul Organizării, Cluj-Napoca, 1996
4. I. Dijmărescu, *Bazele Managementului*, Editura Didactică și Pedagogică, 1995

MANAGEMENTUL EDUCAȚIONAL

Prof. Înv. preșc. Samoilă Cătălina
Școala Gimnazială Domnească, Orașul Târgu Neamț, Județul Neamț

Managementul educațional este știința și arta de a pregăti resursele umane, de a forma personalități potrivit unor finalități solicitate de societate și acceptate de individ. Managementul sistemului și al instituțiilor de învățământ cuprinde: formularea clară a finalităților, proiectarea rețelei instituționale, elaborarea conținuturilor învățării, asigurarea cadrului legislativ-normativ, formarea inițială și pe parcurs a personalului de conducere și instruire, stabilirea unor tehnici de evaluare care să permită reglarea pe parcurs a sistemului și procesului de învățământ și optimizarea rezultatelor.

Managementul educațional presupune o abordare interdisciplinară, care studiază evenimentele ce intervin în decizia organizării unei activități pedagogice determinate și în gestiunea programelor educative. Conducerea managerială implică și accente pe idei, pe abordare sistematică, pe schimbare, pe strategie pe inovare.

Managementul educațional reprezintă o metodologie de abordare globală, optimă, strategică a activității de

educație, ansamblul de principii și funcții, de norme și metode de conducere care asigură realizarea obiectivelor sistemului educativ (în ansamblu sau la nivelul elementelor componente).

Managementul educațional are obiective clare și ierarhizate, principii de eficiență și calitate, funcții specifice, elemente strategice, afirmarea creativității în soluționarea situațiilor, abordare interdisciplinară și sistematică, cercetări fundamentale. Se diferențiază de managementul general prin raportare specifică la finalitățile educației, la conținut, la resursele umane antrenat, la activitățile centrate pe informare, comunicare și participare prin strategii educaționale specifice la comportamentele actorilor implicați (bazate pe motivație, responsabilitate, cooperare, logică, afectivitate).

Acest tip de management este o disciplină, necesară pentru a fi eficienți și productivi în relațiile educaționale, în stimularea transformării la nivelul personalităților, atât a

elevilor, cât și a cadrelor didactice. Distincția majoră la nivelul acestui concept este cea între managementul educațional la nivel macrostructural (la nivelul sistemului de învățământ, regăsit în politicile educaționale naționale, europene, mondiale – ex. Minister, inspectorate etc.), la nivel intermediar (la nivelul instituției și avem în vedere managerul educațional al instituției școlare, directorul școlii) și la nivel microstructural (la nivelul clasei de elevi și avem în vedere managerul educațional al clasei de elevi, profesorul).

Activitatea unor persoane care determină și direcționează activitatea celorlalți prin urmărirea realizării de activități în cele mai bune condiții, prin conștientizarea și asumarea de responsabilități asupra realizărilor și insucceselor.

Arta conducătorului de a realiza scopuri prin mobilizarea eforturilor tuturor membrilor organizației. Managementul educațional este, din acest punct de vedere, arta de a lucra cu idei (obiectivele educaționale, programele analitice, strategiile

didactice), relații (structura organizatorică, legături între elemente și acțiuni, sarcini, echilibrul autoritate/libertate, centralizarea/descantralizare a), oameni (formare, motivare, delegare de autoritate, stimulare, evaluare), resurse (precizare, diversificare, preocupare, adaptare, integrare).

Managementul educațional depinde de respectarea unor cerințe de de bază: prioritatea calității, claritatea obiectivelor, motivarea și participarea factorilor implicați, utilizarea rațională a resurselor și a elementelor educației, adaptarea/continuă a proceselor la rezultate. El reprezintă o metodologie de abordare globală, optimă, strategică a activității de educație, ansamblul de principii și funcții, de norme și metode de conducere care asigură realizarea obiectivelor sistemului educativ (în ansamblu sau la nivelul elementelor componente).

Sistemul managerial are obiective ierarhizate, principii de eficiență și calitate, funcții specifice, elemente strategice, afirmarea creativității în soluționarea situațiilor, abordare interdisciplinară și sistemică, cercetări fundamentale.

Managementul educației reprezintă o treaptă metodologică necesară pentru realizarea corectă, eficientă social, a activității de formare-dezvoltare a

personalității umane, la nivelul sistemului de învățământ, în perspectiva secolului XXI.

Pedagogia generală propune o treaptă epistemologică necesară pentru realizarea corectă, eficientă social, a activității de formare inițială și continuă a cadrelor didactice din învățământul preșcolar, primar, secundar ori superior.

Managementul educației sau managementul pedagogic definește, astfel, un tip de conducere superioară a sistemului de învățământ la nivel global, optim, strategic, în concordanță cu cerințele modelului cultural al societății informaționale democratice și ale paradigmei curriculumului (Sorin Cristea, 2000).

Miza socială a reformei învățământului vizează tocmai sinteza originală, posibilă și necesară, la nivelul unui nou model cultural, între conceptele de bază, stabilizate de pedagogia generală și descinderile metodologice, proiectate de managementul educației, cu aplicații speciale la nivelul conducerii globale-optime-strategice a organizației școlare. - Conducerea școlii, Managementul organizației școlare.

Bibliografie:

1. Cristea Sorin, Fundamentele Pedagogiei, Editura Polirom, Iași, 2010;
2. Cristea Sorin, Managementul organizației școlare, ediția a II-a, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003;
3. Cristea Sorin, Studii de pedagogie generală, ediția a II-a, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2009;
4. Cucuș Constantin, Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 2002;

REPERE ALE MANAGEMENTULUI EDUCAȚIONAL

Prof. înv. primar Ana Socea
Liceul "Gh. Ruset Roznovanu", Oraș Roznov, Județul Neamț

Managementul educației reprezintă teoria și practica, știința și arta proiectării, organizării, coordonării, evaluării, reglării elementelor activității educative (nu numai a resurselor), ca activitate de dezvoltare liberă, integrală, armonioasă, a individualității umane, în mod permanent, pentru afirmarea autonomă și creativă a personalității sale, conform idealului stabilit la nivelul politicii educaționale.

Managementul educației vizează realizarea, ca activitate conștientă, rațională, dar trebuie să țină seama și de relația între tipurile de educație ca specific și dinamică (formală, non formală și informală), gradul lor de intenționalitate și organizare, aria de acțiune și de influențare.

Managementul educației/pedagogic, apare ca disciplină pedagogică interdisciplinară, care studiază „evenimentele ce intervin în decizia organizării unei activități pedagogice determinate și în gestiunea programelor educative”.

Managementul educațional se referă la aplicarea principiilor și practicilor de gestionare în domeniul educației.

Scopul managementului educațional este să asigure eficiența și eficacitatea proceselor educaționale, să îmbunătățească calitatea educației și să contribuie la atingerea obiectivelor educaționale.

Managementul educațional joacă un rol crucial în asigurarea educației de calitate și în contribuția la dezvoltarea resurselor umane și a societății în ansamblu prin intermediul unor sisteme de învățământ. Este o disciplină complexă și în continuă schimbare, care necesită abilități de lider, cunoștințe în domeniul educației și abilități de gestionare pentru a obține succes.

Managementul pedagogic este o abordare specifică a managementului •care se concentrează pe conducerea și administrarea instituțiilor educaționale și a proceselor educaționale. Acest concept se referă la aplicarea principiilor și practicilor de gestionare în domeniul educației, având în vedere particularitățile acestui domeniu, cum ar fi procesele de învățare, dezvoltarea elevilor/studentilor și atingerea obiectivelor educaționale.

Managementul pedagogic se concentrează pe atingerea obiectivelor educaționale și pe asigurarea unei educații de calitate. Este esențial pentru dezvoltarea resurselor umane și pentru societate, prin progresul educației.

Caracteristicile

managementului educațional includ:

- **Orientarea către obiective educaționale:**

Managementul educațional se concentrează pe atingerea obiectivelor specifice ale instituției educaționale, precum creșterea ratei de absolvire, obținerea rezultatelor academice ale elevilor/studentilor sau dezvoltarea abilităților de gândire critică.

- **Focus pe procesul de învățare:**

Managementul educațional pune accent pe procesul de învățare și pe asigurarea calității educației oferite elevilor/studentilor. Acesta implică dezvoltarea curriculumului, evaluarea performanței și dezvoltarea metodelor de predare.

- **Colaborare și comunicare:**

Managerii educaționali promovează colaborarea și

comunicarea eficientă între toți actorii din sistemul educațional, inclusiv între profesori, elevi/studenti, părinți și comunitate.

• **Gestionarea resurselor:**

Eficiența utilizării resurselor, cum ar fi bugetul școlii, personalul și infrastructura, este o caracteristică importantă a managementului educațional. Managerii vor aloca resursele astfel încât să susțină învățarea și dezvoltarea elevilor.

• **Evaluarea și evaluarea continuă:**

Managementul educațional implică monitorizarea constantă a performanței instituției și a proceselor educaționale.

• **Leadership și dezvoltare personală:**

Managerii educaționali oferă leadership și duc spre dezvoltarea unor abilități personale educaționale și de sprijin, inclusiv prin oferirea de oportunități de formare și dezvoltare profesională.

• **Adaptabilitate la schimbări:**

Managementul educațional are capacitatea de a se adapta la schimbările în domeniul educației.

• **Responsabilitate socială și etică:**

Managerii educaționali acționează în mod responsabil din punct de vedere social și etic, având în vedere binele comunității, al elevilor/studentilor și al societăților în ansamblu.

• **Participarea comunității:**

Managementul educațional implică și comunitatea în procesul decizional al instituției educaționale și în sprijinirea acesteia.

• **Dezvoltarea unei culturi organizaționale pozitive:**

Managerii educaționali creează și susțin o cultură organizațională pozitivă, care să încurajeze învățarea, inovația și colaborarea.

Îmbunătățirea managementului educațional este un proces continuu și necesită eforturi constante pentru a o educație de calitate și pentru a asigura atingerea obiectivelor educaționale stabilite de instituție.

Managementul educațional implică folosirea unor strategii eficiente:

- Planificare strategică
- Evaluare instituțională
- Dezvoltarea personalului
- Gestionarea resurselor
- Comunicare și colaborare
- Monitorizarea și evaluarea continuă
- Leadership eficient
- Inovație în predare și învățare
- Implicarea părinților și a comunității
- Evaluarea și feedback-ul
- Adaptabilitate la schimbări
- Responsabilitate socială și etică

Aceste strategii de management educațional pot fi adaptate pentru a se potrivi nevoilor și contextului specific al fiecărei instituții de

învățământ. Un management educațional eficient este esențial pentru a asigura o educație de calitate și pentru a contribui la dezvoltarea elevilor/studentilor și a societății în ansamblu.

Bibliografie:

1. Tudorică, Roxana, Managementul educației în context european, Editura Meronia, București, 2006
2. Cristea Sorin, Dicționar de pedagogie, Grupul Editorial Litera. Litera Internațional, Chișinău, București, 2002;
3. Cristea Sorin, Fundamentele Pedagogiei, Editura Polirom, Iași, 2010;
4. Cristea Sorin, Managementul organizației școlare, ediția a II-a, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003;
5. Cristea Sorin, Studii de pedagogie general, ediția a II-a, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2009;
6. Cucoș Constantin, Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 2002;
7. Radu Ioan, Juncan Dana, Tratat de didactică modernă, ediția a II-a, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.

MANAGEMENT EDUCATIONAL

Prof. înv. preșcolar Spumă Ioana Cătălina
Școala Gimnazială Nr.8, Municipiul Piatra Neamț, Județul Neamț

Introducere

În acest articol, voi aborda subiectul managementului educational, făcând o analiză a principalor componente. În tratarea subiectului, s-a ținând cont mai ales de rolul dificil pe care îl are directorul unei instituții. Având în vedere responsabilitatea determinată de caracteristicile școlii și de lipsa de similitudini față de alte instituții, ca loc pentru dezvoltarea generației tinere, trebuie să se respecte fiecare responsabilitate avută, fără să fie ignorat niciun aspect.

Managementul educational reprezintă o componentă a managementului și se poate defini ca totalitatea principiilor, funcțiilor și strategiilor de direcționare, organizare, gestionare și evaluare ale instituțiilor furnizoare de educație. Principalele elemente abordate în continuare vizează principiile managementului educational, nivelurile și

funcțiile de conducere a învățământului (Baciu, 2013).

Principiile managementului educațional

Managementul educational își are originea în domeniul managementului, fiind o extensie a acestuia, adaptată în funcție de specificul unității în cauză. Este un domeniu oarecum "tânăr", fără o istorie vastă, însă importanța sa a determinat aprofundarea conceptelor conexe (Maior, 2011). Și în acest domeniu, modalitatea de conducere se poate realiza făcând referire la mai multe tipare, diferența făcând-o obiectivele avute și personalitatea celui responsabil. Există și ideea conform căreia principiile care aparțin managementului în sens larg pot fi adoptate în orice domeniu, cum este și cazul educației, pornind de la premisa că sunt funcții comune tuturor organizațiilor (Gavrilă, Andreescu & Andrici, 2013). Astfel, principiile care converg de aici și pe care trebuie să se bazeze

personalul aflat într-o poziție cheie, sunt:

- Conducerea democratică - presupune ca înainte de luarea deciziei să fie consultate persoanele subordonate conducerii și executanții actului decizional. Acest termen înseamnă că managementul în școală are în vedere drepturile subordonaților și implicarea elevilor (Backman & Trafford, 2013);
- Îmbinarea conducerii cu răspunderea unică (unipersonală). Cadrele de conducere (directorii de școli, decanii și rectorii din instituțiile de învățământ superior) au, prin lege, o serie de atribuții pe care trebuie să le îndeplinească;
- Promovarea cadrelor de conducere pe baza competenței. Pentru a promova oamenii potriviți în poziții cheie, principiul competenței este singura normă ce trebuie să acționeze într-un stat de drept, într-o societate democratică;
- Operativitatea. Este cunoscută insatisfacția produsă de amânările succesive în luarea deciziilor, astfel rapiditatea este necesară;

➤ Deontologia conducerii. Acest principiu presupune realizarea unui set de reguli pe care membrii să îl respecte și are menirea de a aduce îmbunătățiri constant procesului de formare a personalului (uiac, 2013).

Funcțiile conducerii învățământului

Stabilirea funcțiilor din învățământ necesită atât o evaluare a stadiului la care a ajuns domeniul, cât și o cunoaștere a tendințelor, direcțiilor, împrejurărilor de evoluție presupunând o prognoză managerială. Diagnoza managerială stabilește stadiul prezent la care a ajuns învățământul, ajutând să se cunoască atât realizările valoroase obținute în etapa anterioară (în anul școlar sau universitar încheiat), pentru a se ști de la ce valori și experiențe pozitive se pornește, cât și să cunoască dificultățile și neajunsurile întâmpinate, pentru ca în etapa următoare (în noul an școlar sau universitar) să se caute înlăturarea lor (Popescu, 2015).

Prognoza managerială, pornind de la datele diagnozei, explorează (prospectează) viitorul și identifică tendințele și perspectivele de dezvoltare ale învățământului, urmărind să i se asigure o dezvoltare ascendentă optimizată. Prognoza este necesară și pentru a preveni consecințele aspectelor

neluate în calcul, diminuând în acest fel consecințele negative. Totuși, aceasta nu are o rată de succes de 100%, însă corelată cu anumiți indicatori, poate oferi o imagine clară asupra pașilor care trebuie urmați.

Odată realizată prognoza managerială, următorul pas este identificarea funcțiilor care trebuie îndeplinite:

- a) planificarea-programarea (previziunea);
- b) organizarea-coordonarea;
- c) motivare;
- d) controlul-evaluarea;
- e) funcția de decizie (Platis, 2003).

Prima funcție, cea de planificare/programare, presupune conceperea și prevederea conținutului conducerii învățământului. Planificarea (previziunea) trebuie să îmbine în mod armonios respectul față de lege cu respectul față de obiectivele și cerințele concrete stabilite pe ansamblul învățământului, la nivele școlare și, în ultimă instanță, la nivelul fiecărei unități școlare și universitare, dinamizând spiritul de independență creatoare, autonomia de conducere - în cazul învățământului superior.

Deși planificarea înseamnă stabilirea unor

obiective (ținte) relativ precise, ea trebuie să aibă un caracter dinamic care să stimuleze creația, adaptarea la ceea ce este nou, pentru asigurarea unei dezvoltări durabile a învățământului (Negrușă, 2013).

Pentru a realiza o dezvoltare eficientă și viabilă a învățământului, este nevoie de o planificare (previziune) modernă a educației (Butunoi, Lică & Stana, 2005).

Planificarea educației trebuie să corespundă schimbărilor care se produc în societate și chiar să le devanseze. Planificarea de rutină trebuie să se transforme în planificare de inovare. Dacă aceasta se bazează pe realizarea unui sistem informațional de educație, modernizarea metodologiilor specifice demografiei școlare, îmbunătățirea bazei de date statistice și dezvoltarea planificării la nivel regional și local, planificarea de inovare trebuie să cuprindă o gamă largă de preocupări, ca studii de dezvoltare pe termen lung, programe pentru sporirea calității educației, dezvoltarea managementului participativ, reforma instituțională pentru descentralizarea structurilor de decizie.

În acest context, planificarea-programarea

(previziunea) educațională privind sistemul de învățământ și desfășurarea instrucției și educației implică următoarele direcții de realizat: aplicarea prevederilor legislației învățământului în viața și activitatea nivelelor școlare ale fiecărei unități de învățământ); stabilirea datelor diagnozei și prognozei învățământului, în general, și la nivelul fiecărei unități de învățământ (școlare sau universitare); stabilirea obiectivelor prioritare în cadrul fiecărui nivel școlar, ale fiecărei unități de învățământ (școlare sau universitare); stabilirea resurselor umane, materiale și financiare la nivelele școlare, la nivelul fiecărei unități de învățământ (școlare sau universitare); stabilirea acțiunilor importante, a responsabilităților și a termenelor (pe perioade scurte, medii sau finale) pentru îndeplinirea lor. Această funcție se concretizează prin elaborarea de programe (planuri) sau proiecte de activități: program general, programe pe nivele școlare, programe pe compartimente ale unităților de învățământ, programe ale catedrelor și ale cadrelor didactice. În acest sens, se întocmesc: programul general al unității de învățământ;

programul activităților instructiv-educative de predare-învățare; de evaluare; extrașcolare etc; programul catedrelor și ale comisiilor metodice, ale comisiilor diriginților etc; programul activităților de perfecționare a cadrelor didactice și personalului TESA; programul de asigurare a mijloacelor materiale, financiare, dotare, aprovizionare, reparații etc; programe (planuri) individuale ale cadrelor didactice etc; programul de îndrumare și control etc. Fiecare program (plan) conține componentele esențiale ale previziunii, concretizate la specificul sectorului și activităților respective. Programarea ca funcție de prevedere are și un caracter de probabilitate, fapt ce necesită, asemănător prognozei, elemente de corecție, pentru a corela cu elementele neprevăzute, aleatorii și a se evita riscurile și eșecurile.

Organizarea-coordonarea este funcția de conducere care stabilește și asigură, în mod metodic forțele și mijloacele umane, materiale și financiare pentru obținerea eficienței instructiv-educative în învățământ, în fiecare unitate școlară sau universitară.

De asemenea, reprezintă totalitatea proceselor care stabilesc sarcinile, atribuțiile, competențele fiecărei unități structural care să se

potrivească criteriilor pedagogice (Ciulei, 2011).

Îndrumarea-antrenarea este funcția de conducere care asigură orientarea și înțelegerea obiectivelor și responsabilităților avute la un anumit nivel școlar, la nivelul unui compartiment al unității de învățământ, pentru fiecare persoană implicată în activitatea de învățământ.

Controlul-evaluarea este funcția prin care se investighează cauzele perturbatoare, măsurarea nivelului acestora și compararea actualității cu obiectivele inițiale (Priboianu, 2014). Controlul-evaluare este strâns legat de funcția de îndrumare-antrenare și urmărește obiectivele:

- cunoașterea modului de desfășurare a activităților;
- evidențierea și aprecierea rezultatelor obținute;
- generalizarea rezultatelor pozitive;
- prevenirea unor neajunsuri și dificultăți;
- înlăturarea dificultăților și neajunsurilor apărute;
- mobilizarea tuturor forțelor și mijloacelor pentru îndeplinirea programelor stabilite;
- îmbunătățirea activității viitoare, aplicând principiul feedbackului.

Evaluarea presupune interpretarea a ceea ce s-a obținut pentru a se putea trage

concluzii viabile cu privire la îndeplinirea obiectivelor (Berezovski et al., 2011) Funcția de decizie este o hotărâre luată pe baza unei alegeri dintre mai multe soluții posibile, care cere realizarea activităților școlare în conformitate cu prevederile și cerințele funcțiilor de programare, organizare, îndrumare și control. Este funcția esențială conducerii învățământului, funcția corolar (care derivă din celelalte funcții), cu rol integrator, care dinamizează în ultimă instanță succesul activităților școlare (universitare).

Concluzii

În domeniul educației, managerul ocupă un rol important, fiind responsabil de evoluția instituției pe care o reprezintă. Acesta trebuie eliberat de presiunile supracentralizării și presiunilor birocrăției administrative, ale diferitelor nivele ierarhice, oferindu-i-se posibilitatea reală de a-și formula priorități de valoare și eficiență în acțiune.

În acest context, managerul trebuie să se preocupe de stabilirea (definirea) cât mai corectă și reală a strategiei de dezvoltare și acțiune a unității de învățământ pe care o conduce.

Pentru ca managerul să poată performa, este necesar să dețină competență profesională și

experiență în domeniu, însoțite de capacitatea de inițiativă, de abordare corectă (justă) a problemelor și să își poată asuma eventualele riscuri.

Pentru succesul actului de conducere, managerul școlar și universitar trebuie să dovedească exigență, dar și înțelegere, comportare corectă, demnă și civilizată în toate situațiile, precum și: flexibilitate, spirit novator și creativ. Managerii din domeniul educației trebuie să fie un vector al schimbării și să îndeplinească instruirea tinerei generații pe baza limbajului și tehnologiei informaționale, astfel încât fiecare om pregătit de școală să poată răspunde nevoilor de pe piața muncii.

Bibliografie

1. Boboc, A., 2002. Psihosociologia organizațiilor școlare și managementul educational. EDP: București;
2. Cristea, S., 2003. Managementul organizației școlare. EDP: București.
3. Gherguț, A., 2007. Management general și strategic în educație. Polirom: Iași.
4. Backman, E. & Trafford, B. 2013. Guvernanța democratică a școlilor. Editura Consiliului Europei: București.
5. Berezovski, R., Dimitrescu, M., Jianu, N. &

Ana Naghi, E. 2011. Managementul activității didactice și administrării unității de învățământ. Disponibil la: http://www.isj-db.ro/static/files/Suport_de_curs_-_Modulul_1_Management.pdf.

6. Butunoi, E., Lică, C. & Stana, E., 2005. Și tu poți fi manager! Modul pentru managementul grădiniței. Disponibil la: http://proiecte.pmu.ro/c/document_library/get_file?p_l_id=16980&folderId=21042&name=DLFE-2005.pdf.

7. Ciulei, E.D., 2011. Calitate și profesionalism în managementul educațional. Disponibil la: <http://promep.softwin.ro/promep/news/show/4352>.

8. Gavrilă, C., Andreescu, M. & Andrici, L., 2013. Modele europene de progres și inovare în educație prin management și leadership performant. Editura Spirul Haret: Iași.

9.***http://www.timtintimy.ro/sites/all/themes/timtintimy/pdf/Simpozion_2012-2013/Politici%20educationale%20si%20managementul%20institutiilor%20ante-prescolare%20si%20prescolare/Baciu_Ancuta_Elena_Managementul_education_al.pdf.

10. Maior, C. 2011. Management educațional. Editura Vasile Goldiș University Press: Arad.

EXPERIENȚA ERASMUS+ A CADRELOR DIDACTICE DE LA ȘCOALA GIMNAZIALĂ "VASILE MITRU" TAȘCA, EXPLORÂND EDUCAȚIA ÎN AER LIBER ÎN TURCIA

prof. Bârsan-Son Gabriela-Mădălina

prof. Grijincu Ioana

prof. Țuțuianu Monica

Școala Gimnazială "Vasile Mitru", Comuna Tașca, Județul Neamț

În perioada 31 iulie- 4 023, în cadrul proiectului cu nr. 2022-1-RO01-KA121-SCH-000052562, aferent anului II de finanțare din cadrul Acreditării Erasmus, cinci cadre didactice de la Școala Gimnazială "Vasile Mitru", Tașca, au participat la un curs de formare pe tema Outdoor Education, organizat de ITEACH ITL INSTITUTE Istanbul, Turcia.

Acesta a avut ca obiectiv principal conștientizarea în rândul cadrelor didactice a beneficiilor educației în aer liber și ale învățării experiențiale. Activitățile specifice au evidențiat importanța familiarizării elevilor cu diverse elemente din natură, care au un bogat potențial pentru învățare și rolul educației de tip "outdoor" în crearea stării de

bine și creșterea încrederii și a motivației elevilor.

Cadrelor didactice au participat la activități de team building, au experimentat educația în aer liber, principiile acestora și beneficiile pentru elevi, au învățat să apeleze la natură ca instrument educațional, au învățat cum să proiecteze activități pentru educația în aer liber, cum să introducă activitățile în aer liber în curriculum la geografie, istorie, științe sociale și au desfășurat activități practice pentru învățarea experiențială.

Activitățile au vizat și identificarea elementelor naturale și utilitatea explorării acestora în activitățile cu copiii, dezvoltarea inteligenței spațiale în pădure, în parc, pe plajă, învățarea bazată pe confecționarea de obiecte din materiale naturale, dar și rolul profesorului în educația în aer liber.

Această experiență Erasmus a inclus și activități de promovare a relaxării și a încrederii, utilizarea diferitelor jocuri și activități în vederea rezolvării unor probleme care apar între copii și s-a subliniat avantajul modelului de învățare prin descoperire.

Cadrele didactice au aflat cum ajută educația în aer liber la dezvoltarea abilităților sociale și de lucru în echipă, au înțeles necesitatea implicării părinților și a comunității locale în activități în aer liber, au dobândit competențe privind formarea părinților pentru a explora natura și a petrece timp de calitate cu copiii lor și au descoperit utilitatea jurnalului reflexiv, ca instrument pentru elevi, profesori și familii.

În cadrul unui workshop pe tema siguranței copiilor în timpul activităților outdoor, s-a pus accentul pe abilitatea profesorului de a evalua riscurile și de a stabili măsuri de siguranță pentru diferite locații în aer liber.

MOTIVATION UP!

Prof. Crețu Brândușa Anemarie

Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă, Orașul Târgu Neamț, Județul Neamț

În perioada 8-12 mai 2023 am participat în cadrul proiectului Erasmus + la cursul de formare Motivation Up! care a avut loc la Sevilla, Spania. Acest curs și-a propus să ne arate noi metode de creștere a motivației pentru învățare, metode care să atragă copiii către școală și care să îi facă descoperi singuri răspunsurile la problemele date.

Am învățat că a spune că nu se poate este ușor, dar satisfacția de a face un lucru care pare imposibil sau de a rezolva o problemă cu dificultate ridicată este uriașă! Așadar, haideți să renunțăm la acel NU din expresia NU POT și vom rămâne cu verbul POT!

Am învățat, și am exersat chiar noi, că învățarea prin descoperire oferă o retenție mult mai bună, că te implică mult în procesul cunoașterii și îți dă satisfacția unui lucru reușit. Cursul a fost astfel structurat încât să ne permită să verificăm și să punem în practică achizițiile zilei anterioare, așadar două zile din cinci au fost zile de lucru în teren. Am vizitat, am învățat, am lucrat în echipă, am descoperit locuri și fapte la care vizitatorul comun al

Sevilliei nu are acces, am învățat cuvinte și expresii de bază în limba spaniolă interacționând cu localnicii, am degustat împreună cu lectorul nostru preparatele specifice, am fost puși în situații de a rezolva probleme diverse prin orice mijloace.

Am stabilit o piramidă a nevoilor umane în care la bază avem nevoile fiziologice, apoi nevoia de siguranță, nevoia de apartenență la un grup, apoi stima, stima de sine și respectul și în cele din urmă dorința de a deveni cea mai bună versiune a ta.

Am discutat și am aprofundat diferențele dintre Mind Full (minte plină) și Mindful (atent, empatic), am lucrat mereu în echipe dar am schimbat coechipierul astfel încât, la sfârșitul cursului am devenit prieteni.

- Relaxation techniques
- Background music
- White noise
- Colouring
- Simple touch

Acest lucru ar trebui experimentat și în școlile noastre, ar trebui tot mai mult și mai des să ieșim din chingile rigide ale

învățământului clasic ce ne reține în clase, să ne scuturăm de metodele învechite care pun accent pe memorare și să dăm frâu liber imaginației, învățării prin descoperire și prin cooperare, să încurajăm inițiativa elevilor noștri, să îi motivăm și ei vor privi altfel învățarea, vor fi atrași să se implice în rezolvarea problemelor, ceea ce duce implicit la învățare și dezvoltare personală.

Așadar, MOTIVATION UP!

MOBILITATE DIN CADRUL ACREDITĂRII ERASMUS+ ACȚIUNEA CHEIE 1 – EDUCAȚIA ȘCOLARĂ (SCH)

Prof. Mîțu Daniela

Școala Gimnazială "Iulia Hălăucescu", Comuna Tarcău, Județul Neamț

Ce este un proiect de mobilitate?

Organizațiile active în domeniile educației, formării și tineretului primesc sprijin în cadrul programului Erasmus+ pentru a realiza proiecte de promovare a diferitelor tipuri de mobilitate. Un proiect de mobilitate are mai multe etape. Acestea sunt:

1. Planificarea (inclusiv definirea rezultatelor învățării și a formatelor de activitate, elaborarea programului de lucru și a programului activităților);
2. Pregătirea (inclusiv demersurile practice, selectarea participanților, stabilirea de acorduri/contracte cu partenerii și participanții, pregătirea participanților înainte de plecare din punct de vedere lingvistic/intercultural și în ceea ce privește activitățile de învățare și sarcinile etc.);
3. Punerea în aplicare a activităților de mobilitate;
4. Monitorizarea (inclusiv evaluarea activităților, validarea și recunoașterea oficială – acolo unde este cazul – a rezultatelor învățării participanților în timpul activității, precum și

diseminarea și utilizarea rezultatelor proiectului).

Erasmus+ este un program special realizat de Uniunea Europeană. Ajută oamenii să învețe și să se dezvolte în domenii importante precum școala, formarea profesională, sportul și a face parte dintr-o comunitate. Programul vrea să ofere tuturor șansa de a avea o bună educație și de a învăța abilități importante. De asemenea, vrea să ajute oamenii să înțeleagă și să respecte diferite culturi și să fie pregătiți pentru viitor.

Erasmus+ a avut succes înainte, iar acum vrea să ajute și mai mulți oameni și să facă din lume un loc mai bun. Este important ca oamenii din Europa să învețe lucruri noi și să poată face diferite activități, deoarece societatea noastră se schimbă mereu și devine mai diversă și mai conectată prin tehnologie. Este o idee bună ca toată lumea să aibă șansa de a merge în altă țară pentru a studia, a învăța și a lucra. De asemenea, ar fi grozav dacă toată lumea ar putea învăța încă două limbi pe lângă propria limbă. Acest program este o parte importantă a Spațiului

European al educației, a Planului de acțiune pentru educație digitală, a Strategiei UE pentru tineret și a Planului de lucru al Uniunii Europene pentru sport. În timpul acestei pandemii de COVID-19, este foarte important ca toată lumea să aibă șansa de a merge la școală și de a învăța. Programul Erasmus+ ajută oamenii din Europa și din alte locuri să aibă oportunități de a crește și de a învăța, astfel încât toată lumea să aibă șanse echitabile de a reuși.

Programul vrea să ajute mai mulți oameni din medii și vârste diferite. Își dorește în special să ajute oamenii care pot avea mai puține oportunități, cum ar fi cei cu dizabilități sau care sunt noi într-o țară. De asemenea, programul dorește să-i implice pe tineri și să-i ajute să învețe despre cum funcționează societatea. În 2023, programul va continua să ajute persoanele afectate de războiul din Ucraina, sprijinind proiecte educaționale și ajutând oamenii să se adapteze la noile școli sau organizații. Pentru ca Europa să crească și să funcționeze bine în

viitor, este important ca oamenii să învețe lucruri noi, cum ar fi abilități digitale și cunoștințe despre subiecte importante precum schimbările climatice și roboții. Acest lucru va ajuta Europa să vină mai bine cu idei noi și să se asigure că toată lumea are aceleași oportunități. De asemenea, va ajuta întreprinderile europene să se descurce bine și să se asigure că toată lumea este tratată corect.

În Europa, există unele probleme cu oamenii care nu se implică în democrație și nu știu prea multe despre problemele europene. Aceasta este o preocupare deoarece este important ca toată lumea să fie implicată și să cunoască aceste lucruri. Este deosebit de important ca tinerii să fie implicați pentru a putea ajuta la luarea deciziilor pentru viitor. O modalitate de a ajuta în acest sens este organizarea de activități care îi ajută pe tineri să învețe și să devină cetățeni activi. Uniunea Europeană vrea să se asigure că proiectele sunt bune pentru mediu. Aceasta înseamnă că atunci când oamenii planifică proiecte, ar trebui să se gândească la modul în care pot ajuta Pământul. Ar trebui să vorbească și să învețe despre lucruri care sunt dăunătoare pentru mediu și să se gândească la modalități mai bune de a face lucruri care sunt mai prietenoase cu natura.

Lucrul împreună și ajutorul reciproc în diferite țări este cu adevărat important în educație, formare, activități pentru tineret și sport. Ajută oamenii să învețe abilități importante, îi împiedică să părăsească școala devreme și recunoaște lucrurile pe care le învață și în afara școlii. Această împărtășire de idei și bune practici ajută pe toată lumea să folosească mai bine tehnologia și se asigură că toată lumea primește o educație bună, în timp ce se împrietenește cu oameni din medii diferite. Programul Erasmus+ este un exemplu excelent în acest sens și are succes de peste 30 de ani în Europa. Adună oameni din diferite țări pentru a învăța și a face sport împreună. Ghidul programului Erasmus+ este ca un set de reguli pentru un program special care îi ajută pe oameni să călătorească în diferite țări pentru a-și învăța și a-și îmbunătăți abilitățile. Aceste reguli se pot schimba în funcție de ceea ce Comisia Europeană decide că este important. De asemenea, programul îi ajută pe oameni să învețe noi limbi înainte și în timpul călătoriei lor și există un serviciu online care oferă cursuri de limbi străine și teste pentru a-i ajuta să vorbească mai bine limbi străine.

Programul Erasmus+ ajută diferitele tipuri de organizații să lucreze împreună și să învețe unele de la altele. De

exemplu, studenții pot face stagii la companii sau organizații non-profit, profesorii pot urma cursuri pentru a învăța noi competențe, iar experții pot susține sesiuni de formare la universități. Programul

permite, de asemenea, organizațiilor să planifice mai multe activități simultan, astfel încât mai mulți oameni să poată pleca în străinătate în diferite țări. Acest lucru ajută organizațiile să crească și să se îmbunătățească în timp. Sistemele de acreditare ajută, de asemenea, să vă asigurați că programul are un impact mare și poate fi utilizat de organizații pe termen lung.

În funcție de profilul participanților implicați, următoarele tipuri de proiecte de mobilitate sunt sprijinite în cadrul Acțiunii-cheie 1 a programului Erasmus+, în domeniul educației și formării:

- proiecte de mobilitate pentru studenții și personalul din învățământul superior;
- proiecte de mobilitate pentru cursanții și personalul din domeniul educației și formării profesionale;
- proiecte de mobilitate pentru elevii și personalul din învățământul școlar;
- proiecte de mobilitate pentru cursanții și personalul din domeniul educației adulților.

În perioada 13-19 mai 2023 am participat la o mobilitate din cadrul Acreditării Erasmus+ Acțiunea cheie 1

– Educația școlară (SCH), activitate coordonată de Inspectoratul Școlar Județean Neamț, în consorțiu cu 11 unități de învățământ. Au fost organizate mai multe fluxuri de mobilitate, iar eu am participat la ultimul dintre acestea **Creative Digital Tools for School Development and Internationalization.**

Domeniul de formare profesională a fost reprezentat de utilizarea instrumentelor și tehnicilor TIC în procesul de predare-învățare-evaluare și folosirea tehnicilor moderne/ TIC pentru creșterea motivației și stimularea creativității elevilor, urmare a adaptării deficitare a demersului didactic la particularitățile elevilor din așa-numita "App Generation", cu preferință pentru învățare pe conținuturi multimedia.

În timpul formării s-a lucrat pe mai multe site-uri, cum ar fi:

<https://www.goosechase.com/uses/education> ,
<https://www.onestopenish.com/>
<https://www.geoguessr.com/?authuser=0> ,
<https://www.teacherspayteac>

[hers.com/](https://www.youtube.com/@NewEdTechClassroom) ,
<https://www.youtube.com/@NewEdTechClassroom> ,
<https://sandboxeducacion.es/extensions-genially> ,
https://padlet.com/dashboard?mobile_page=AccountsMenu ,
[u](https://www.claritycgc.org/too-much-of-a-good-thing-the-impact-of-technology-on-teens-mental-wellness/) ,
<https://www.claritycgc.org/too-much-of-a-good-thing-the-impact-of-technology-on-teens-mental-wellness/>

Cadrele didactice participante la această mobilitate și-au îmbunătățit competențele privind utilizarea instrumentelor și tehnicilor TIC în procesul de predare-învățare-evaluare și în folosirea tehnicilor moderne/ TIC pentru creșterea motivației și stimularea creativității elevilor,

Bibliografie:

1. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/ro/programe-guide/part-b/key-action-1/what-is-a-mobility-project>
2. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/ro/programe-guide/part-a>

DISEMINAREA CURSULUI DE FORMARE ERASMUS+ KA1 STAFF MOBILITY FOR TEACHING AND TRAINING ACTIVITIES PROJECT: "OUTDOOR AND NATURE-BASED EDUCATION AND EXPERIENTIAL LEARNING", TENERIFE, SPANIA

prof. Toma Mihaela

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă, Orașul Târgu Neamț, Județul Neamț

În perioada 19 – 23 iunie 2023, am participat la cursul de formare "Outdoor and nature-based education and experiential learning", organizat de Asociația Socio-educativă Eduplus, având ca locație Santa Cruz de Tenerife, din Spania.

În prima zi, activitatea indoor a debutat cu exerciții de energizare și intercunoaștere, precum și prezentarea fiecărei instituții de învățământ de către participanți. Ulterior, ne-au fost prezentate tehnici creative de insuflare a valorilor pentru protejarea mediului înconjurător, impactul produselor pe care le folosim asupra mediului și dezvoltarea unor strategii pentru formarea unor obiceiuri sustenabile.

În următoarea zi a cursului, am desfășurat o activitate outdoor în pădurea Anaga, în cadrul căreia am asimilat tehnici creative pentru învățarea bazată pe joc și implementarea educației outdoor în unitățile noastre de învățământ. De asemenea, ne-au fost prezentate etapele de organizare și desfășurare a unei vânători de comori, iar pe parcursul traseului, am colaborat în echipă, găsind toate indiciile necesare rezolvării ei și am împărtășit exemple de bune practici outdoor din experiența noastră didactică.

În dimineața zilei care a urmat, ne-am deplasat și am vizitat S.O.S Children's Village, unde se practică educația pentru mediu, în cadrul căreia o echipa de specialiști lucrează cu elevi care provin din medii defavorizate, din punct de vedere socio-economic și elevi cu nevoi speciale, pentru dezvoltarea unei ferme ecologice, iar sustenabilitatea este asigurată prin intermediul

atelierelor de lucru, ce favorizează incluziunea socială a acestora.

În ziua următoare zi, ne-am întâlnit tot grupul de participanți, de dimineață și ne-am deplasat spre Parcul National Teide și Grădina Botanică, având parte de o experiență inedită prin organizarea unei excursii culturale în natură. Am dobândit cunoștințe teoretice și practice despre modul de organizare a unei excursii în natură, folosind legendele și drama în procesul de predare, în cadrul activităților de tip outdoor.

În ultima zi a acestei mobilități, am început activitatea cu o dezbatere liberă despre responsabilitățile individuale și cele ale guvernului, cu privire la protejarea mediului înconjurător. Apoi, am lucrat în echipe, folosind metoda Brainstorming, pentru realizarea unui proiect educațional outdoor.

La final, s-a realizat autoreflexia și rezumatul achizițiilor dobândite în cadrul acestui curs de formare, evaluarea finală și feedback-ul, precum și înmânarea certificatelor de participare.

DISEMINARE TEACHING TRAINING COURSE: „7 STEPS TO PROJECT-BASED LEARNING”

Prof. Scheuleac Lăcrimioara

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă, Orașul Târgu Neamț, Județul Neamț

Introducere:

În perioada 12 august-19 august 2023 am avut șansa de a participa la un curs de formare Erasmus+, curs pentru dezvoltarea profesională a cadrelor didactice. Mobilitatea s-a desfășurat în Malaga, Spania, având ca temă principală Project-based Learning (PBL), un concept cu adevărat inovativ atunci când vine vorba despre metode de învățare.

Există un număr impresionant de motive pentru care un profesor ar trebui să aplice acest tip de abordare în predare, unele dintre acestea fiind:

- contact cu probleme din lumea reală;
- dezvoltarea abilităților;
- necesită multă atenție și implicare activă;
- îmbunătățește adaptabilitatea;
- reținerea informațiilor pe o perioadă lungă de timp;
- evaluare diversificată;
- spor de motivație;
- abordare multidisciplinară.

Ziua 1:

Programul primei zile a cuprins un joc introductiv de cunoaștere a celorlalți participanți, acesta fiind de asemenea și unul de

memorie. La scurt timp după, am discutat despre structura cursului și despre temele asupra cărora ne vom axa în această săptămână.

Ziua 2:

Ziua 2 ne-a adus o multitudine de activități interactive, tema dată fiind legată de stereotipuri. Ce sunt acestea? Cum le putem clasifica? Opiniile societății sau opinii individuale? Toate au fost întrebări care au stat la baza jocurilor și discuțiilor de astăzi, precum și o activitate ce a constat în crearea unei piese de teatru bazată pe conceptul de incluziune, având ca inspirație două poze la alegere. Ulterior, am continuat cu aspecte teoretice privind strategiile PBL. În final, am încheiat ziua cu un joc de simulare a vieții unei persoane nevăzătoare într-un parc din apropiere.

Ziua 3:

Programul celei de a treia zi a fost aproape în totalitate ocupat de prezentarea, înțelegerea și aplicarea celor 7 pași ce constituie un proiect PBL. S-au desfășurat diferite activități practice pentru aprofundarea

informațiilor noi, finalizând ziua cu un joc relaxant.

Ziua 4:

În ziua a patra am parcurs mai multe aspecte teoretice, printre care și noțiunea de "curation" în PBL, tipuri de scaffolding projects și rolul profesorului în procesul de realizare al proiectului.

Ziua 5:

Penultima zi ne-a adus mai multe informații despre Project-based learning, finalizând partea ce ține de teorie cu câteva noțiuni noi printre care se regăsesc și assessment tools, rubricile și autoevaluarea vs. evaluarea realizată de profesor.

Ziua 6:

Ultima zi din curs a presupus premiarea cursanților, o zi cu emoții și cu multe opinii despre experiența în sine, procesul de învățare, nivelul de înțelegere și per total nivelul de cooperare între cursanți și profesori, precum și turul cultural al orașului.

ȘCOALA INCLUZIVĂ, O ȘCOALĂ A VIITORULUI

Andriescu Carmen-Vasilica

Școala Gimnazială Nr. 8, Municipiul Piatra Neamț, Județul Neamț

„Școala inclusivă” este un concept care pune accentul pe asigurarea accesului la educație pentru toți elevii, indiferent de abilități lor, într-un mediu în care diversitatea este valorizată și în care sunt furnizate resurse și sprijin adecvate pentru fiecare elev. Această abordare se bazează pe ideea că fiecare individ are dreptul la educație și că școala trebuie să fie adaptată pentru a satisface nevoile și potențialul fiecărui elev, inclusiv celor cu dizabilități sau alte nevoi speciale.

Caracteristici ale unei școli incluzive, considerate a fi școli ale viitorului, includ:

- DIVERSITATE ȘI RESPECT
- ADAPTABILITATE ȘI PERSONALIZARE
- SPRIJIN SPECIALIZAT
- COLABORARE
- MEDIU FIZIC ȘI DIGITAL PRIETENOS
- EDUCAȚIE PENTRU VALORI
- FORMARE CONTINUĂ A CADRELOR DIDACTICE
- EVALUARE HOLISTICĂ

În esență, o școală inclusivă este o școală în care fiecare elev se simte binevenit, sprijinit și valorizat, iar educația se adaptează pentru a răspunde nevoilor și

potențialului propriu-zis. Această abordare nu doar că pregătește elevii pentru succesul academic, ci și pentru a deveni cetățeni responsabili și implicați în societate.

Educația inclusivă este un concept și o practică educațională care vizează asigurarea accesului la educație pentru toți elevii, indiferent de abilități lor, nevoile speciale sau alte caracteristici personale. Scopul principal al educației incluzive este de a crea un mediu de învățare în care fiecare elev să aibă șanse egale de a beneficia de educație de calitate, de a se dezvolta pe plan personal și de a participa activ în comunitate.

Caracteristici și principii cheie ale educației incluzive includ:

1. Diversitatea este valorizată
2. Adaptarea nevoilor individuale
3. Accesibilitatea
4. Colaborarea
5. Evaluare holistică
6. Prevenirea discriminării și segregării
7. Dezvoltarea valorilor și abilităților sociale
8. Formare profesională continuă

Educația include un efort constant de a asigura egalitatea de șanse în învățământ și de a crea un mediu educațional în care fiecare individ să-și poată atinge potențialul maxim. Aceasta este o abordare importantă în promovarea diversității, echității și respectului în societate.

Educația inclusivă, în perspectiva școlii viitorului, va juca un rol central în modelarea modului în care învățăm și ne dezvoltăm ca societate. Într-o școală a viitorului, educația inclusivă va aduce cu sine o serie de schimbări și inovații care să răspundă mai bine nevoilor și aspirațiilor respective elev. Iată cum ar putea arăta educația inclusivă în perspectiva școlii viitorului:

1. PERSONALIZARE EXTINSĂ
2. TEHNOLOGII ASISTIVE AVANSATE
3. ÎNVĂȚARE HIBRIDĂ ȘI ONLINE
4. COLABORARE EXTINSĂ
5. PROFESORI BINE PREGĂTIȚI
6. EVALUARE HOLISTICĂ ȘI AUTENTICĂ
7. CULTIVAREA EMPATIEI ȘI A REZILIENȚEI

8. PARTICIPARE ACTIVĂ ÎN COMUNITATE

În ansamblu, educația inclusivă în perspectiva școlii viitorului va contribui la crearea unui mediu educațional în care fiecare individ are șansa să-și dezvolte potențialul și să contribuie în societate într-un mod semnificativ. Aceasta va promova diversitatea, egalitatea și respectul într-o lume complexă și interconectată.

Un exemplu de bună practică în domeniul educației inclusive:

Școala Riverside din California, SUA

Școala Riverside este un exemplu notabil de bune practici în implementarea educației inclusive. Aici, educația incluzivă este în centrul filozofiei educaționale, iar eforturile depuse pentru a asigura succesul principal sunt remarcabile.

Aspectele cheie includ:

- Colaborarea între profesori și specialiști

- Adaptarea Curriculumului

- Tehnologie și resurse asistive

- Atenție la Dezvoltarea Social-Emoțională

- Formare Continuă a cadrelor didactice

- Participarea părinților în procesul de planificare și evaluare a educației copiilor lor.

- Evenimente de sensibilizare și înțelegere

Exemplul Școlii Riverside ilustrează cum educația

incluzivă poate fi implementată cu succes prin colaborare, adaptare, formare și angajament în cadrul unei școli. Acest lucru contribuie la succesul elevilor cu nevoi speciale și la crearea unei comunități școlare unite și incluzive.

Educația inclusivă aduce multe avantaje, dar și unele dezavantaje. Este important să evaluăm ambele aspecte pentru a înțelege mai bine complexitatea acestei abordări.

Avantaje ale Educației Inclusive:

1. Diversitate valorizată: Educația inclusivă promovează diversitatea și respectul față de toate abilitățile și caracteristicile individuale. Elevii învață să interacționeze și să colaboreze cu persoane din medii diverse.

2. Egalitatea de șanse: Educația inclusivă oferă tuturor elevilor șanse egale de a accesa educația de calitate și de a-și dezvolta potențialul.

3. Învățare personalizată: Metodele de predare și conținutul curriculumului sunt adaptate pentru a se potrivi cu nevoile individuale ale fiecărui element elevat. Acest lucru poate duce la o înțelegere mai profundă și o învățare mai eficientă.

4. Dezvoltarea abilităților sociale: Elevii au ocazia să învețe și să interacționeze cu colegii cu diverse abilități și experiențe, ceea ce contribuie la dezvoltarea

abilităților sociale și a empatiei.

5. Promovarea incluziunii sociale: Educația inclusivă ajută la eliminarea barierei dintre elevii cu nevoi și restul comunității școlare, contribuind la incluziunea socială.

Dezavantaje ale Educației Inclusive:

1. Nevoi diverse: Pentru profesori, gestionarea nevoilor diverse ale elevilor poate fi dificilă, cerând mai multă pregătire și resurse.

2. Resurse limitate: Implementarea educației inclusive poate necesita resurse financiare, umane și tehnologice suplimentare pentru a asigura sprijinul adecvat pentru toți elevii.

3. Adaptări complexe: Pentru a răspunde nevoilor individuale, profesorii trebuie să adapteze planurile de lecție și materialele, ceea ce poate fi să provoace într-o clasă cu mulți elevi.

4. Stigmatizare potențială: Unii elevi cu nevoi speciale pot să se simtă stigmatizați sau marginalizați într-un mediu inclusiv, dacă nu se asigură un sprijin adecvat și un mediu de susținere.

5. Niveluri variabile de pregătire: Profesorii pot avea niveluri variabile de pregătire în ceea ce privește ceea ce poate include educația, ce poate duce la o implementare inegală și neuniformă.

Este important să subliniem că dezavantajele pot fi abordate și reduse

printr-o planificare și pregătire adecvată, prin investiții în resurse și prin angajamentul întregii comunități școlare.

Incluziunea este un proces care poate crește practic la nesfârșit nivelul învățării și al participării pentru toți elevii. De fapt incluziunea are loc concomitent cu creșterea gradului de participare. O școală incluzivă este o școală în mișcare.

SUNTEM DIFERIȚI, DAR TOTODATĂ LA FEL, EGALI!!!

Bibliografie

1. Conferința Națională Parteneriatul Educațional Școală-Familie, exemple de bună practică incluzivă în școala românească, București, 14 iunie 2014
2. Educația incluzivă. Oportunități și limite, ProForm – PROfesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă, Asociația Societatea Națională Spiru Haret pentru Educație, Știință și Cultură, Platforma este cofinanțată din Fondul Social European prin Programul Operational Capital Uman 2014 – 2020”
3. Drăghici, Tita-Viorica, Școala incluzivă – o necesitate în educația actuală, „ Edict”, 7 martie 2018
5. Gherguț, Alois, Sinteze de psihopedagogie specială, ediția a III-a, Editura Polirom, Iași, 2013.

6. Mara, Daniel, Strategii didactice în educația incluzivă, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004.

7. Sultana, Rodica, Educație incluzivă: respect, solidaritate, integrare, „Edict”, martie 2018.

8. Ungureanu, Dorel, Educația integrată și școala incluzivă, Editura de Vest, Timisoara, 2000.

9. Vrășmaș, Traian, Învățământul integrat și/sau inclusiv, Editura Aramis, București, 2001.

10. Vrășmaș, Traian, Școala și educația pentru toți, Editura Miniped, București, 2004.

FORME DE ACTIVITĂȚI EXTRAȘCOLARE ÎN GRĂDINIȚĂ

Prof. înv. preșc. Andron Dana Maria
Școala Gimnazială Domnească, Orașul Târgu Neamț, Județul Neamț

Activitatea extrașcolară permite folosirea eficientă și plăcută a timpului liber al copiilor, dezvoltarea vieții, dezvoltarea capacităților de a lucra în echipă și de a coopera în rezolvarea unor sarcini multiple.

Educația prin activitățile extrașcolare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizat, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură. Trebuința de a se juca, de a fi mereu în mișcare, este tocmai ceea ce ne permite să împăcăm grădinița cu viața. Ca forme de organizare a activităților extrașcolare distingem: vizitele, excursiile, serbările tematice, concursurile, activitățile cultural-artistice etc.

Vizitele la muzee, monumente istorice și case memoriale constituie un mijloc de a intui și prețui valorile culturale, folclorice și istorice ale poporului nostru. Ele oferă copiilor prilejul de a observa obiectele și

fenomenele în starea lor naturală, momentele legate de trecutul istoric local, național, de viața și activitatea unor personalități de seamă, întregesc și desăvârșesc ceea ce copiii acumulează în cadrul activităților.

Excursia reprezintă finalitatea unei activități îndelungate de pregătire a copiilor. Excursiile contribuie la îmbogățirea cunoștințelor copiilor despre țară, la educarea dragostei, respectului pentru frumosul din natură, artă, cultură. Copiii cunosc locul natal, învățând astfel să-și iubească țara, cu trecutul și prezentul ei. Copiii pot cunoaște realizările oamenilor, locurile unde s-au născut, au trăit și au creat opere de artă scriitori și artiști. Excursia are un rol deosebit de însemnat în dezvoltarea anumitor deprinderi de manifestare colectivă. Este o formă de activitate cu caracter activ, atractiv și mobilizator. Sunt organizate, de obicei, în alte localități. Avantajele acestor forme de organizare sunt: contactul cu lumea reală, observarea și studierea fenomenelor în condiții naturale și sociale. Excursiile sunt întotdeauna prilej de

bucurie, de relaxare, de cunoaștere. Ajută la dezvoltarea intelectuală și fizică a copilului, la educarea lui ca cetățean.

În urma plimbărilor, excursiilor în natură, copiii pot reda cu mai multă creativitate și sensibilitate, imaginea realității, în cadrul activităților artistico-plastice, iar materialele pe care le culeg, sunt utilizate în activitățile practice, în jocurile de creație. La vârsta preșcolară, copiii sunt foarte receptivi la tot ce li se arată sau li se spune în legătură cu mediul. De la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe, punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură.

Serbările tematice vin în ajutorul formării personalității copilului. În timpul prezentării programului artistic, copilul-artist îi va avea ca spectatori pe colegii de grădiniță, dar și pe părinții cărora va trebui să le recite sau să le cânte. Realizarea programului artistic presupune o muncă de căutare și de creație din partea învățătorului. În cadrul serbării educatoarea este regizor, coregraf, poet, interpret model pentru micii artiști.

Spectacolele constituie o altă formă de activitate extrașcolară în grădiniță. Deși această formă de activitate îl pune pe copil în majoritatea cazurilor în rolul de spectator, valoarea ei deosebită constă în faptul că ea constituie o sursă de impresii puternice, precum și în faptul că apelează la afectivitatea elevului.

Concursurile sportive vin ca o completare a activităților sportive, cei mici participând cu multă plăcere la concursurile sportive organizate.

Activitățile extracurriculare contribuie la completarea și gândirea procesului de învățare, la dezvoltarea aptitudinilor și înclinațiilor copiilor, la organizarea plăcută și rațională a timpului lor liber. Având un caracter atractiv, copiii participă într-o atmosferă de voie bună și optimism, cu însuflețire și dăruire, la astfel de activități. Potențialul larg al activităților extracurriculare este generator de căutări și soluții variate.

Bibliografie:

1. Cernea, Maria, Contribuția activităților extracurriculare la optimizarea procesului de învățământ, în „Învățământul primar” nr.1/2000, Editura Discipol, București;
2. Țîru C. Maria, Pedagogia activităților extracurriculare, Suport de curs, Cluj-Napoca, 2007.

STRATEGII DE ÎNVĂȚARE PRIN COOPERARE

Prof. înv. preșc. Bistriceanu Daniela
Școala Gimnazială Nr.8, Municipiul Piatra Neamț, Județul Neamț

„A crește un copil este un lucru riscant; căci reușita depinde de multă trudă și grijă, iar nereușita întrece orice altă durere”. (Democrit)

Învățarea, ca proces, este abordată nuanțat de către specialiștii în psihologie școlară. Ea poate fi:

- Orice activitate care dezvoltă noi cunoștințe și abilități. (Galperin, 1965)

- Un proces de reorganizare prin feed-back, al paternerilor senzoriale ce asigură celui ce învață un control asupra propriului său comportament, când se află în relație cu obiecte și evenimente din mediul înconjurător. (Smith, 1965)

Putem spune că metodele noi, văzute dintr-un unghi al didacticii, pot căpăta noi aplicații. Calitatea activității noastre la clasă este o „carte de vizită” din care „banalul” și „rutina” trebuie șterse din prima carte a copilăriei - „Grădinița”.

Educația modernă răspunde la întrebarea: „pentru ce înveți?” iar răspunsul este - „să știm ce să facem cu ceea ce am învățat”. Noul, necunoscutul, căutarea de idei, prin metodele interactive se constituie ca o secvență a cunoașterii în care copilul

este participant activ. El întâlnește probleme, situații complexe pentru mintea lui de copil; în grup, prin analize, dezbateri, descoperă răspunsurile, rezolvă sarcinile de învățare.

Pentru o înțelegere corectă a ceea ce reprezintă această metodă, voi face o delimitare între învățarea în grup și învățarea prin cooperare:

- **Învățarea în grup** desemnă activitatea de studiu a unui grup de copii care pot sau nu să coopereze; în cadrul învățării în grup, sunt recompensate performanțele individuale;

- **Învățarea prin cooperare** desemnează o situație de învățare în care copiii lucrează în grupuri având abilități și cunoștințe eterogene și împreună realizează o sarcină, un produs. Copiii sunt recompensați pe baza performanțelor grupului.

Această metodă reprezintă o formă de învățare în grup a copiilor prin interacțiuni, astfel încât aceștia să poată lucra împreună, urmând ca fiecare membru să-și îmbunătățească performanțele proprii și să contribuie la creșterea performanțelor celorlalți.

Învățarea prin cooperare facilitează învățarea reciprocă.

Învățarea prin cooperare are loc atunci când copiii lucrează împreună pentru a rezolva una și aceeași problemă, pentru a explora o temă nouă sau a crea idei noi, combinații noi.

Ce fac copiii?

- ✓ Studiază individual situația prezentată, își împărtășesc ideile, se ajută unii pe alții să înțeleagă și să găsească soluții;
- ✓ Stau unii lângă alții, explică celorlalți ceea ce știu, discută împreună fiecare aspect al temei pe care o au de rezolvat.

Ce face educatoarea?

- Asigură ambianța proprie muncii în echipă, aranjând mobilierul în sala de grupă în mod corespunzător. Ideile sunt grupurile de patru copii, aranjați de-o parte și de alta a fiecărei măsuțe;
- Stabilește criteriul de grupare (sex, prietenii, nivelul abilităților, diferite jocuri) și dimensiunea grupului (de la 2 la 6 copii);
- Stabilește reguli de lucru: Se vorbește pe rând; nu se atacă persoana, copiii se ascultă între ei, nu se

monopolizează discuția, nu se rezolvă sarcina de unul singur, se lucrează cu culori diferite;

- Explică obiectivele activității, se specifică timpul pe care îl au copiii la dispoziție.

Avantajele învățării prin cooperare

- Copiii învață să lucreze împreună cu ceilalți, nu doar alături de ceilalți, capătă mai mare încredere în sine alături de colegi;

- Solicită dezvoltarea în plan socio-emoțional;

- Comunicarea dintre copii reprezintă o cale naturală pentru aceștia de a învăța lucruri noi unii de la ceilalți;

- Învăță să negocieze, să ia decizii împreună cu ceilalți, să își argumenteze un punct de vedere;

- Interacțiunile la nivel de grup ajută la sesizarea și rezolvarea unor conflicte de idei, ce se nasc din interpretarea proprie a informațiilor dobândite de ei anterior;

- Se evidențiază discrepanțele între cunoștințele anterioare și cerințele sarcinilor;

- Prin întrebări ce vizează înțelegerea unor fenomene dezbătute anterior, ei pot fi conduși să emită idei noi;

- Discuțiile în grup ajută pe membrii grupului să repete și să-și fixeze noi cunoștințe, să le proceseze pe cele noi;

- Realizează conexiuni logice, își organizează cunoștințele.

Elemente de bază ale învățării prin cooperare

- Interdependența pozitivă; copiii trebuie să lucreze împreună pentru a atinge scopul propus, au nevoie unul de celălalt, pentru sprijin, explicații,

Coordonare;

- Responsabilitatea individuală: fiecare membru al grupului este răspunzător de propria contribuție la îndeplinirea scopului propus;

- Analiza activității grupului: copiii reflectează asupra activității lor, decid asupra modului de îmbunătățire a eficienței acestui tip de activitate;

- Dezvoltă deprinderi de comunicare interpersonală în cadrul grupului.

„Copiii știu să fie arbitrii norocului lor și stăpânii propriei fericiri, lucru pe care-l ignoră după aceea în decursul vieții.”

(„De l’homme”, La Bruyere)

„Cu fiecare copil pe care-l educăm, câștigăm un om.” (Victor Hugo)

STRATEGII DE ÎNVĂȚARE PRIN COOPERARE

Prof. înv. preșc. Gheorghiu Manuela
Școala Gimnazială Nr.3, Municipiul Piatra Neamț, Județul Neamț

În anul 1983, Dr. Howard Gardner, profesor la Universitatea Harvard, a publicat cartea de referință "Frames of Mind – The Theory Of Multiple Intelligences", cunoscută la noi cu titlul "Teoria inteligențelor multiple", în care a evidențiat faptul că inteligența umană nu se rezumă doar la capacitatea de a rezolva logic o serie de probleme și nu se reflectă într-un simplu test de măsurare a IQ-ului. Viziunea profesorului a adus o lumină nouă asupra conceptului de inteligență și toate capacitățile mentale pe care oamenii le posedă.

Baza teoretică a diferențierii în educația modernă reprezentată de Howard în publicația sa, este considerată cea mai importantă descoperire în domeniul pedagogiei, după Teoria psihogenetică a lui Jean Piaget.

În opinia lui H. Gardner, "premiantii din școală nu sunt întotdeauna și premianți în viață", sistemul educativ contemporan valorizând exagerat performanțele intelectuale de tip academic (verbal -lingvistic sau logico-matematic), lăsând deoparte celelalte tipuri de cunoaștere

și acțiuni care pot oferi succesul în viață. Inteligența trebuie considerată un potențial bio-psihologic a cărei dezvoltare constituie responsabilitatea principală a oricărui act educativ.

Studiind modul în care oamenii din întreaga lume rezolvă diversele probleme, Gardner a identificat nouă tipuri de inteligențe:

- Inteligența lingvistică – capacitatea de a folosi eficient limbajul și vocabularul, oral sau scris;
- Inteligența logico-matematică – abilitatea de a deduce logic o problemă numerică sau științifică;
- Inteligența naturalistă – afinitatea către habitatele natural și a locuitorilor acestora.
- Inteligența vizual-spațială – este caracterizată printr-o memorie vizuală excelentă și capacitatea mentală de a manipula obiecte;
- Inteligența muzicală – deținerea unui simț superior al ritmului, muzicii și auzului;

- Inteligența kinestezică – abilități legate de activitatea fizică;
  - Inteligența interpersonală – capacitatea de a înțelege și de a percepe sentimentele, sterile de spirit, motivațiile și intențiile celor din jur;
  - Inteligența intrapersonală – abilitatea de a înțelege și a introspecta propriile nevoi, dorințe și limite;
  - Inteligența existențială - inteligență pe care o au filosofii, cei care își pun întrebări despre sensul fericirii, despre începutul universului etc. Se consideră că spiritualitatea aparține acestui tip de inteligență.
- Aplicarea teoriei inteligențelor multiple presupune următoarele principii educaționale:
- Subiecții care învață trebuie încurajați să își cunoască și să utilizeze în învățare inteligențele cele mai potrivite structurii lor.
  - Activitățile de învățare să fie proiectate în așa fel încât să

implice diferite tipuri de inteligență.

- Evaluarea învățării trebuie să măsoare multiple forme ale inteligenței.

În practica didactică se pot utiliza diverse probe de evaluare aplicate inteligențelor multiple.

Inteligența lingvistică

Indicatori de verificare:

- are un vocabular bogat, bine dezvoltat;
- povestește ca să explice;
- participă activ la discuții în grup;
- compune cu ușurință povestioare și poezii;
- îi plac cărțile.

PROBE DE EVALUARE

- ✓ „Interviul” este metoda care are ca scop formarea și dezvoltarea capacității de a formula întrebări și propoziții corecte din punct de vedere gramatical. Educatoarea îl ajută pe copilul care realizează interviul sugerându-i întrebări de genul: Ce altceva ați dori să vă întreb? Dacă ați fi în locul meu, ce întrebări ați pune? Se urmărește dezvoltarea comunicării, a pronunției, a creativității și operativității.
- ✓ „Ping - pong” este o metodă foarte îndrăgită de preșcolari, fiind

utilizată cu succes în activitățile de consolidare și evaluare a cunoștințelor. Temele posibile sunt: animale domestice, sălbatice, păsări, fructe, legume, personaje din desenele animate, eroii din povești.

Exemplu: Copiii vor fi așezați în careu sau semicerc. În fața copiilor se așează o măsuță și două scaune. Se anunță doi jucători, restul grupei formând mulțimea arbitrilor. Din bolul cu bilețelele care conțin temele, unul din arbitri va extrage un bilețel și va anunța tema. Pe rând, fiecare va denumi un animal sălbatic până când unul dintre jucători nu mai are răspuns. Se înregistrează răspunsurile și este declarat câștigător cel care a dat mai multe răspunsuri. Jocul continuă cu alți jucători și se extrage un alt bilețel.

- „Poveste în lanț”. Este un joc simplu și amuzant, de jucat în doi, în trei, în patru sau mai mulți copii. Unul dintre copii începe povestea și povestește un minut, iar apoi celălalt o continuă și tot așa până doresc să se oprească din povestit.
- „Întrebări ciudate”. La acest joc trebuie formulate și scrise pe cartonașe întrebări neobișnuite, spre

exemplu: ”Dacă ai fi o picătură de apă, unde ai locui?”, ”Dacă ai putea zbura, unde ai merge și de ce?” etc.

Inteligența logico-matematică

Indicatori de evaluare:

- transpune ceva într-o formulă matematică;
- folosește analogia pentru a explica;
- descrie modele de simetrie;
- compune și rezolvă probleme;
- demonstrează ceva prin scheme;
- înțelege cauzalitatea, relațiile.

PROBE DE EVALUARE

- „Diagrama Venn” este o altă metodă de învățare activă, care se folosește pentru a compara, a observa, a analiza și se poate utiliza în activitățile de învățare sau fixare a cunoștințelor. Educatoarea va desena pe tablă două cercuri suprapuse parțial. Aceleași cercuri sunt desenate și pe foile copiilor, care vor lucra în perechi sau în echipă pe tema dată, plasând imaginile în zonele delimitate de cele două cercuri și zona suprapunerii (intersecției), având în vedere deosebirile și asemănările dintre acestea.

- „Să dezlegăm misterul” este una din metodele de învățare activă care poate fi utilizată în învățământul preșcolar pentru dezvoltarea gândirii critice și a creativității copiilor. Copiii sunt împărțiți în grupe, fiecare grupă primind un plic cu jetoane. Componentii fiecărei grupe analizează jetoanele pentru a descoperi legăturile dintre evenimentele care duc la soluționarea problemei. Jetoanele se vor așeza în ordine cronologică, vor fi verificate și lipite pe o planșă. Timpul de lucru este același pentru fiecare grupă și se stabilește de la început.

Produsele finale vor fi expuse pe un panou, raportorul fiecărei grupe își prezintă produsul, iar ceilalți copii urmăresc, pun întrebări și fac judecăți de valoare. Utilizând tehnici diferite de conversație, educatoarea fixează noile cunoștințe descoperite de copii.

Exemplu: Se alcătuesc patru grupe:

- prima grupă primește un set de jetoane referitoare la procesul de germinare;
- a doua grupă primește jetoane cu cifre de la 0-10,

urmând să la așeze în ordine crescătoare sau descrescătoare;

- a treia grupă primește jetoane cu animale mici, mijlocii și mari;
- a patra grupă primește un set de jetoane cu acțiunile pe care un preșcolar le face pe parcursul unei zile.

Inteligența naturalistă

Indicatori de evaluare:

- Observă și notează;
- Clasifică;
- Descrie schimbările din mediul înconjurător;
- Are grijă de animale, plante;
- Folosește lupa și binoclul pentru observare;
- Desenează/fotografiază obiecte din natură.

PROBE DE EVALUARE

□ Investigația oferă posibilitatea de a aplica în mod creativ cunoștințele însușite în situații noi și variate, pe parcursul unei ore sau a unei succesiuni de ore de curs.

Această metodă presupune definirea unei sarcini de lucru cu întrebări precise, înțelegerea sarcinii de către elevi. Promovează interrelatiile în grup și deprinderile de comunicare, stimulează inițiativa copiilor pentru luarea deciziilor. Prin utilizarea acestei metode de evaluare se pot exercita în mod organizat activități de cercetare utile în formarea ulterioară și în educația

permanentă a copiilor.

Inteligența vizual-spațială

Indicatori de evaluare:

- desenează pentru a explica;
- percepe vizual corect din mai multe unghiuri;
- se orientează bine în spațiu;
- recunoaște obiectele din spațiu.

PROBE DE EVALUARE:

”Găsește diferențele”, ”Puzzle”, ”Labirinturi”, ”Unește punctele pentru a forma o imagine”, ”Construiește din lego...”, ”Construiește din forme geometrice...” etc.

Inteligența muzicală

Indicatori de evaluare:

- manifestă sensibilitate la sunete;
- discerne o varietate de sunete în mediu;
- creează melodie și ritm;
- explică prin melodie și ritm; confecționează un instrument și îl folosește pentru a explica ceva;
- indică modele ritmice etc.

PROBE DE EVALUARE

□ ”Ascultă și spune ce simți” - se ascultă o melodie pentru un minut și apoi se discută despre emoția pe care a trezit-o acea melodie. Se pot folosi diferite instrumente muzicale pentru fiecare emoție: vioara-tristete, tobe-furie, flaut-bucurie, pian-teama.

□ ”Ascultă o melodie și fredoneaz-o!”

□ Serbarea - jocurile muzicale pe care le selecționăm în cadrul serbărilor vizează fixarea deprinderilor interpretative vocale. Serbarea evaluează o paletă largă de abilități ale preșcolarilor, oferindu-i educatoarei indicii clare despre nivelul de dezvoltare al preșcolarilor.

Inteligența kinestezică

□ Serbarea este o modalitate de evaluare a copiilor, urmărindu-se modul în care copiii execută deprinderi motrice și mișcări de dans; capacitatea fiecărui copil de a executa exerciții euristice, coordonându-și mișcărilor corporale cu ritmul muzicii ; capacitatea de a executa pași de dans popular, modern sau clasic, dovenind coordonare, ritm și o bună orientare spațială.

Inteligența interpersonală/intrapersonală

Indicatori de evaluare:

- relaționează ușor cu alții;
- cooperează în grup;
- manifestă sensibilitate și atenție la comportamentele celor din jur;
- explică ceva cuiva;
- știe ce vrea și ce poate/ce nu poate;
- stabilește și urmărește un țel;
- știe încotro să se îndrepte dacă are nevoie de ajutor;
- descrie calitățile persoanelor cu care vine în contact;

• exprimă și e conștient de diferite sentimente;
MODALITĂȚI DE EVALUARE:

Proiectul reprezintă o formă de evaluare complexă, ce conduce la aprecierea unor capacități și cunoștințe superioare, precum :

- apropierea unor metode de investigație științifică (căutarea și utilizarea bibliografiei necesare, a aparatelor de laborator, a dicționarilor etc.);
- organizarea și sistematizarea materialului;
- generalizarea problemei;
- aplicarea soluției la un câmp mai vast de experiențe;
- prezentarea concluziilor.

Proiectul este o forma de evaluare puternic motivantă pentru copil, deoarece vizează atât aspecte teoretice cât și practice. La vârsta preșcolară proiectul pentru a putea fi accesibil copiilor va avea elemente ludice. Acesta permite o apreciere complexă și nuanțată a învățării. Este o formă de evaluare complexă ce oferă posibilitatea aprecierii unor capacități și cunoștințe superioare, permite identificarea unor calități individuale ale copiilor.

În numeroase moduri, inteligențele multiple par a fi un dar special al copilăriei.

Când observăm copiii, vedem cu ușurință cum își utilizează diferitele inteligențe. Orice individ își poate dezvolta o inteligență dacă este bine motivat, dacă trăiește într-o cultură care prețuiește acea inteligență și dacă există resurse umane și materiale pe care le poate folosi.

Grădinița poate respecta interesele spontane ale copilului și modurile sale firești de învățare, poate respecta entuziasmul pentru activitățile fizice, pentru proiecte creative, pentru arte și joc și ar trebui să-i dea ocazia copilului de a învăța prin aceste activități.

Bibliografie

1. Breben S., Gongea E., Ruiu G., Fulga M., Metode interactive de grup - ghid metodic- Editura ARVES, 2002;
2. Cerghit, Ioan , Metode de învățământ, Editura Polirom, Iași, 2006;
3. Dulamă, M.E, Metodologii didactice activizante, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2008.

EDUCAȚIA LITERAR-ARTISTICĂ A ELEVILOR

profesor-metodist Elena-Roxana Irina
Casa Corpului Didactic Neamț

Jan Amos Comenius în „Didactica magna” menționează că omul nu poate deveni om decât dacă este educat, pentru că „la naștere, natura înzestreaază copilul doar cu semințele științei, moralității și religiozității, ele crescând, dând rod doar prin educație”.

Conceptele de studiu literaturii și de educație literar-artistică sunt delimitate de Vlad Pâslaru [8, 47-48], acestea „denotând fenomene și preocupări diferite, deși înrudite, ca raport operă-cititor”.

Un spațiu de inițiere în lectură și în cultură, un spațiu ce tematizează succesiv sau simultan lectura textului, ar trebui să fie literatura, în accepțiunea Alinei Panfil. [7,138]

Nicolae Eftimie afirmă că „scopul principal al studierii literaturii în școală este acela de a forma elevilor capacitatea și abilitățile de „a ști să citești”, care se constituie, la nivel de personalitate, drept componentă principală prezentă în sfera tuturor actelor intelectuale; stăpânirea abilităților și sensibilităților pentru lecture a devenit obiectivul

fundamental al procesului de receptare a literaturii”. [2, 192]

Constantin Parfene afirmă că, „finalitatea principală a însușirii literaturii în școală rămâne aceea de a forma din elevi cititori avizați de literatură, oameni cu deprinderea de a citi și capabili să adopte o poziție personală față de lecturile lor”.

În accepțiunea lui Vlad Pâslaru, termenul de educație literar-artistică „desemnează o realitate educațională distinctă, cuprinsă în învățământul formal, de disciplină școlară Limba și literatura română. Deci și o știință distinctă a educației, și impune implicații de ordin epistemic și teoretic, de proiectare și transpunere concretă în vederea unei mai bune ordonări conceptuale și aplicative a domeniului indicat de educație”.

Același autor menționează ca o primă definiție a acestui termen, „formarea pedagogic orientată a cititorului de literatură artistică prin cunoașterea axiologică a literaturii de ficțiune, ca sistem artistic-estetic imanent, și prin angajarea apropiată a cititorului în

producerea valorilor în actul literaturii.”

În revista *Ex cathedra*, Maria Hadîrcă [3,8] face precizarea că teoria educației literar-artistice se structurează pe cinci componente cheie:

1. Resursele teoretico-epistemologice ale educației literar-artistice, respectiv: principiile ELA, concepția ELA, modelul teoretic al ELA.

2. teleologia educației literar-artistice, respectiv: idealul, scopul, obiectivele și standardele posibile și necesare de atins prin ELA.

3. conținuturile și metodologia educației literar-artistice (metode semiotice, hermeneutice și praxiologice)

4. finalitățile educației literar-artistice competențele literare/lectorale, trăsăturile caracteriale, comportamentele, atitudinile și talentele, reprezentările și viziunile literare ale elevilor cititori;

5. instrumentarul educației literar-artistice (curriculumul, manuale, ghiduri metodologice, materiale didactice, lucrări, texte etc.)

Constantin Șchiopu afirmă că lectura este atât un act de educație cât și unul de formare „astfel încât cititorul

trebuie să aibă conștiința că mesajul estetic al operei literare nu este numai traductibil, ci și transmisibil.”

În lucrarea *Estetica* [11, 351], Tudor Vianu prezintă etapele receptării operei literare, prima fiind cea a receptării sentimentale a operei, cititorii fiind „preocupați nu de opera însăși, ci de propriile reacții sentimentale, pe care ea le determină.” (Constantin Șchiopu)

A doua etapă este cea intelectual-apreciativă sau analitic/intelectuală, în care elevii se pot identifica cu personajele. Aceștia demonstrează cunoștințe de interpretare a textului studiat.

A treia etapă este cea a receptării, „în parte contemporană cu impresia finală în care procesul de receptare culminează.” [11, 424-427]

În *Didactica limbii și literaturii române*, Vasile Molan face precizarea că „predarea limbii și literaturii în învățământul preuniversitar urmărește înțelegerea de către elevi a bogăției limbii materne și folosirea ei corectă în relațiile cu oamenii, deoarece, cu cât cunosc mai bine limba română, cu atât elevii vor însuși mai ușor cunoștințele din domeniul umanistic și științific”. [5, 12]

Formarea imaginii de sine a elevilor din ciclul primar se poate face și prin intermediul textului literar, și după cum spune Ioan

Derșidan „gustul literar, imaginația, sensibilitatea și rafinamentul se educă prin lecția de limba și literatura română”, iar „înțelegerea și explicarea literaturii cere o participare afectivă și rațională a elevilor, noțiuni clare, exprimare liberă” [1, 18]

În acest sens, Mariana Marin precizează că cititorul „vine cu structurile sale cognitive (bazate pe cunoștințele lui de limbă, despre lume etc.) și afective (bazate pe particularitățile lui emotive, pe starea în care se află la un moment dat), dar și cu strategiile prin care, în procesul lecturii, găsește, descoperă sensuri în text.” [5, 36].

Bibliografie:

1. Derșidan, I. *Metodica predării limbii și literaturii române*. Oradea: EU Emanuel, 2003. 400 p.
2. Eftimie, N. *Introducere în metodica studierii limbii și literaturii române*. Pitești: Paralela 45, 2000. 344 p.
3. Hadîrcă, Maria. *Educația literar-artistică: paradigma modernă de formare a cititorului elevat de literatură*. În revista *Ex Cathedra*, 8 p.
4. Marin, M., *Principii de dezvoltare a atitudinii elevului față de opera literară*. Autoref. tezei de dr. pedagogie. Chișinău: CEP IȘE, 2008. 25 p.
5. Marin, M., *Didactica lecturii. Interacțiunea elev-operă literară din*

perspectiva atitudinilor și valorilor literar-artistice, Editura Cartier, Chișinău, 2013.

6. Molan, V. *Didactica limbii și literaturii române*. București: EDP, 2006. 146 p.
7. Panfil, A. *Limba și literatura în gimnaziu*. Structuri didactice deschise. Pitești: Paralela 45, 2004. 203 p.
8. Pâslaru, Vi., *Introducere în teoria educației literar-artistice*. Chișinău: Sigma, 2013. 198 p.
9. Pâslaru, V., *Educația literar-artistică (definirea termenului)* în revista *Ex cathedra*, 47-49 p.
10. Șchiopu, C., *Metodologia educației literar-artistice a elevilor*, Chișinău, 2016
11. Vianu, T., *Estetica*. București: Orizonturi. 438 p.

COMUNICAREA INFORMALĂ

Prof. Pavel Laurențiu-Ioan
Clubul Sportiv Școlar, Orașul Târgu-Neamț, Județul Neamț

Comunicarea este un factor esențial al educației. Componenta fundamentală a vieții, a progresului, a culturii și civilizației omenirii, comunicarea presupune o relație complexă între un emițător și un receptor, un mecanism dinamic al medierii, cu implicații profunde în modelarea umană.

Termenul de comunicare provine din latinescul *communis* (care înseamnă „comun”), *communicatio* (adică „a transmite altcuiva/ altora”). Când comunicăm, dorim să avem ceva în comun cu celalalt, vrem să-i împărtășim o informație, o idee, un sentiment, o părere.

Comunicarea informală este paralelă cu comunicarea formală și se poate defini drept schimbul de informații care are loc în afara canalelor de comunicare oficiale. Ea se bazează pe criterii afective, pe interese comune legate (sau nu) de organizație. Structura rețelelor de comunicare informală este aleatorie, poate fi orizontală sau verticală.

Canalele create spontan pentru desfășurarea comunicării informale apar și există în mod necontrolat, se

modifică permanent. Pentru buna funcționare a organizației ele trebuie pe de o parte contracarate de informațiile transmise prin intermediul canalelor oficiale, iar pe de altă parte trebuie încurajate pentru că ofera un feedback optim, la fel ca și comunicarea ascendentă.

Comunicarea informală contribuie la fluidizarea contactelor între salariați și în același timp permite exploatarea ocaziilor de comunicare eficientă care se pot ivi și evitarea unor anumite riscuri legate de incompatibilitatea dintre organigramă și situația de fapt din organizație. Promovarea comunicării informale reduce riscurile legate de conflictele de muncă, de fenomene de tipul contraputerii, generate, de obicei, de excesul de formalism.

Un grup social nu există ca grup decât în măsura în care membrii săi intra în relații de comunicare între ei. Ansamblul comunicațiilor efectiv schimbate într-un grup formează structura de comunicare a grupului. Cel care a pus pentru prima dată problema comunicației în grup a fost K. Lewin. El a arătat că rezolvarea

blocajelor de comunicare duce la creșterea productivității și creativității în grup.

Studiile arată că, comunicarea afectiva, deși neglijată în procesul educațional constituie fundamentul constituirii celorlalte tipuri de relații: de muncă și învățare, formând liantul dezvoltării individuale și de grup, al socializării și al rezolvării conflictelor. Relațiile dintre membrii grupului pot conduce la atitudini de satisfacție-însatisfacție. Structura informală are un caracter afectiv, simpatetic, bazat pe legături sociometrice de simpatie, antipatie și indiferență între membrii săi.

Folosirea calculatorului în general mărește ponderea comunicării formale comparative cu comunicarea informală (privilegiată mai ales de situațiile de comunicare directă și verbală a angajaților) micșorând riscul de dezvoltare a structurilor informale “paralele” cu structurile formale, cu dezavantajul scăderii coeziunii interne.

În organizațiile școlare curriculum-ul real trebuie să urmărească și dezvoltarea

competențelor de organizationala, Editura
comunicare, indiferent de Polirom, 2004
disciplina predată.

În concluzie, pentru a funcționa eficient, comunicarea organizațională trebuie să acopere atât registrul formal, cât și pe cel informal. Dacă informalul este încurajat, el poate deveni sursa de inovație pentru formal, lucru foarte profitabil mai ales în momente de restructurare a organizației. Promovarea exclusivă a comunicării formale va avea ca efect dezordinea, dezorganizarea, imposibilitatea formulării de obiective pe termen lung.

Bibliografie:

1. Corina Ilin: Teorii despre organizatii. In: Zoltán Bogáthy: Manual de Psihologia muncii si organizationala, Editura Polirom, 2004

2. Dumitru Iacob, Diana-Maria Cismaru – Managementul organizatiei scolare. Comunicare institutionala, Editura Comunicare.ro, Bucuresti, 2005

3. Florin Sava: Tehnici si metode in examinarile psihologice. In: Zoltán Bogáthy: Manual de Psihologia muncii si organizationala, Editura Polirom, 2004

4. Ildikó Erdei: Comunicarea organizationala, In: Zoltán Bogáthy: Manual de Psihologia muncii si

ABORDAREA REGGIO EMILIA ȘI ÎNVĂȚAREA TIMPURIE

Prof. pentru învă. preșcolar Savu Rodica
Școala Gimnazială „Regina Maria”, Orașul Bicăz, Județul Neamț

Reggio Emilia a devenit cunoscută în toată lumea datorită metodei care îi poartă numele și care oferă copiilor posibilitatea de a deveni participanți activi ai procesului de cunoaștere.

Metoda Reggio Emilia a fost inițiată de Loris Malaguzzi, care propune ca învățarea să se realizeze prin explorarea mediului înconjurător cu ajutorul celor 100 de limbaje pe care le are copilul până la vârsta de 6 ani. El consideră că fiecare copil are potențial pentru a învăța și interpreta lumea în care trăiește, iar adultul nu trebuie să îl influențeze și să-i transmită propriile percepții.

Loris Malaguzzi pleacă de la ideea că fiecare copil este o ființă curioasă, cu potențial nemărginit, creativă, dornică de explorare, de învățare și capabilă de a observa și de a înțelege lumea într-o sută de feluri. Această proiecție a copilului ajută de fapt adultul (educatorul, părintele) să fie deschis în a observa și a înțelege copilul în individualitatea sa, fără a avea o percepție predefinită despre acesta. Adesea percepția și proiecțiile noastre asupra unui copil ne influențează modul de a

interacționa cu el și ne poate îndepărta de imaginea reală a acestuia (de ex: dacă plecăm de la premisa ca un copil este capabil și unul incapabil să rezolve anumite cerințe, clar vom avea abordări/ adresări/ comportamente și activități diferite cu fiecare; dacă plecăm de la premisa că fiecare copil are un potențial nemărginit, atunci îl vom observa și vom crea acele contexte de învățare prin care potențialul lui să iasă la iveală, să se definească și să se împlinească).

Explorarea senzorială, lucrul cu materii și obiecte (lut, bețe, sârme, fire textile, hârtie, pietre, apă, lumina etc), utilizarea în exprimare nu doar a cuvintelor, ci și a mișcării, sculpturii, picturii, jocului de umbre, muzicii etc stimulează dezvoltarea curiozității, a creativității și a abilităților cognitive. Clasele, spațiile comune, locul de joacă, au puterea de a favoriza învățarea și de a încuraja interacțiunea.

În alternativa Reggio Emilia învățarea se realizează în contextul familial și social al copilului. Experiențele din familie sunt luate de către copil cu el în grădiniță, iar învățarea trebuie să țină cont de

aceste elemente. Părinții sunt modele pentru copiii lor. Acesta este motivul pentru care abordarea Reggio Emilia consideră ca părintele este primul profesor al copilului și că implicarea sa în procesul educațional este importantă și aduce beneficii. O comunitate de părinți activi în grădiniță oferă copiilor o experiență mai bogată, mai complexă de învățare și sudează relații sănătoase atât cu școala cât și cu învățarea copilului. Doar colaborând cu educatorul, înțelegând individualitatea copilului, caracteristicile care îl definesc și creând împreună contexte de învățare, părintele poate asigura un proces comprehensiv de învățare pentru copil. De aceea **familia este primul profesor, educatorul - al doilea, iar spațiul - al treilea.**

Educatorul este în primul rând un bun observator al copilului. Acesta pleacă de la premisa că fiecare copil are un potențial infinit și prima sa preocupare este să înțeleagă copilul în individualitatea sa, să îl observe și să creeze contexte de învățare bazate pe interesele copilului. Fiind un partener de învățare și nu

autoritatea suprema care îl învață pe copil adevărul absolut, educatorul însuși este într-un proces continuu de observare, învățare și reflecție. Abordarea Reggio Emilia pune accent pe faptul ca adultul (educatorul) nu știe mai nimic despre un copil pana când nu se afla în prezența sa și nu îl observa și descoperă.

Educatorul nu este autoritatea supremă, ci un partener al copilului în procesul de învățare. El învață împreună cu copilul, analizează, cercetează, reflectă asupra întregului proces. Accentul cade astfel pe procesul de învățare și nu pe produsul învățării.

Educatorul, în grădinițele Reggio Emilia, trebuie să manifeste deschidere, să renunțe la prejudecăți, să cunoască și să înțeleagă individualitatea fiecărui copil prin observare și documentare. Abia apoi îl poate ghida pe copil în procesul de învățare.

Malaguzzi considera spațiul ca fiind al treilea profesor întrucât acesta definește experiențele de învățare ale copiilor, interacțiunea lor cu alți copii și cu educatorii, precum și modul în care interpretează mediul înconjurător

Spațiile deschise, cu pereți transparenți permit profesorului să fie o prezență discretă care se focusează pe menținerea entuziasmului copiilor pentru învățare, fiind mereu conectat la nevoile lor

și asigurându-le siguranța fizică și afectivă de care au nevoie.

Se acordă o foarte mare atenție pentru ceea ce simt și văd copiii. Educatorul consideră că toți copiii sunt capabili, îi tratează cu respect, cu încredere, încurajând exprimarea sentimentelor și emoțiilor, ajutându-i să facă propriile descoperiri și să-și atingă potențialul și va dezvolta un program de studiu ce reflecta interesele, aptitudinile și ideile celor mici. De aceea, copiii vor deveni conștiincioși și dornici de a învăța.

Unul dintre cuvintele-cheie care caracterizează metoda Reggio Emilia este colaborarea. Niciodată un profesor nu va derula singur un proiect, ci va fi o întregă echipă care se va documenta, va analiza, va desfășura activități cu grupuri de copii, deoarece crearea de relații pozitive este unul dintre obiectivele care se poate realiza prin interacțiunea cu ceilalți colegi. Adulții care lucrează cu copiii se întâlnesc și vorbesc despre experiențele lor, reflectă și caută soluții noi de abordare a copilului, astfel încât acesta să devină coautor al propriului proces de învățare, dar și initiator al proiectelor.

De asemenea, între educator și copil există o relație de colaborare în învățare, ambii fiind parteneri cu drepturi egale, focușati pe procesul de învățare al

copilului prin explorarea mediului înconjurător și prin interacțiunea cu persoanele din jurul său. În spațiile indoor și outdoor există o atmosferă de joacă și distracție.

Un alt cuvânt-cheie este vizibilitatea. Învățarea devine vizibilă doar dacă educatorul ia în serios toate ideile copiilor, implică părinții în căutarea de soluții, documentează și arhivează activitatea copiilor prin mijloace scrise, video, audio, fotografii, lucrări finalizate sau în derulare. La toate aceste informații au acces atât părinții, cât și copiii.

În concluzie, educatorul și copilul au o relație de armonie, de prietenie, bazată pe schimb și reciprocitate, o relație în care experiențele de învățare pot fi ghidate prin ascultare, observare, documentare și crearea unor relații în grup astfel încât copii să învețe unii de la alții.

Bibliografie:

1. Malaguzzi L.,(1993) For an education based on relationships, "Young Children"
- 2.<http://thecuriouskindergartenn.wordpress.com/category/mathematics-2/>

CONSILIEREA PĂRINȚILOR ÎN CONTEXTUL PREGĂTIRII COPILULUI PENTRU ȘCOALĂ

Prof. Înv. preșcolar Stan Elena-Diana
Școala Gimnazială, Comuna Borlești, Județul Neamț

Cercetările din domeniul psihologiei arată că cea mai mare influență asupra dezvoltării unui copil este familia, urmată de școală. Copiii ai căror părinți sunt în contact permanent cu școala beneficiază atât din punct de vedere academic, cât și comportamental. Familiile mențin rar contactul cu școlile atunci când copiii se confruntă cu dificultăți școlare (eșec școlar, absenteism, risc de abandon școlar). În aceste cazuri, părintele se va identifica cu copilul sau va simți că școala ar trebui să fie responsabilă pentru eșecul copilului. Pe de altă parte, personalul școlii vede copilul ca fiind sursa problemei, ceea ce reduce oportunitățile de intervenție și ignoră impactul potențial pozitiv al implicării familiilor în procesul de rezolvare dificilă. Consilierii școlari încurajează o relație sănătoasă între familie și școală. Reunind punctele forte ale școlilor și familiilor, dezvoltăm parteneriate pentru a asigura succesul elevilor în școală și în societate. Noua situație socială a dus și la creșterea ratei divorțurilor, existența unor niveluri de trai și venituri scăzute, o criză a

valorilor morale, mai puțină motivație de a promova o atitudine pragmatică față de copii, astfel încât familiile trebuie să cunoască abordarea adecvată. și consilierea pentru a face față acestor situații.

Intrarea copilului la școală reprezintă o etapă importantă, atât pentru acesta, cât și pentru familia sa. Implicarea părinților este un factor și mai important, deoarece împreună trebuie să formeze o echipă, un parteneriat care să diminueze riscul pentru abandonul și eșecul școlar. Atunci când părinții se implică în educația copiilor lor, aceștia obțin rezultate bune, demonstrează atitudini și comportamente pozitive, tratează procesul educațional școlar cu mai multă seriozitate și au șanse mai mari de reușită în celelalte etape ale educației, în comparație cu copiii ale căror familii nu-i susțin și dovedesc o implicare mai redusă în dezvoltarea și educația lor. Prima școală a vieții, familia, este cea care oferă copiilor primele deprinderi, dar și primele modele comportamentale, suportul psiho-afectiv-

stimulativ necesar debutului socio-familial. Pe o temelie solidă, se știe, poți înălța oricât, edificiul nu se va prăbuși. Ca primă verigă a sistemului educativ, familia are responsabilități clare și diverse. Întrebarea care se pune este, dacă familia de astăzi are timp pentru îndeplinirea responsabilităților obiective, dacă este pregătită să activeze constant ca un factor educativ. Realitatea ne-a dovedit că nu toate familiile sunt dispuse să-și îndeplinească consecvent responsabilitățile educative față de copii, acuzând lipsa de timp, grijile vieții zilnice, minimalizând rolul de factor educativ. Altor familii, deși doresc să asigure educația corespunzătoare copiilor, le lipsesc pregătirea psihopedagogică, experiența. Împreună cu părinții, școala își are rolul ei bine stabilit, intervenind în dezvoltarea primară a copilului.

Obiectivul principal al acțiunii educative este formarea personalității copilului, care este urmărit atât în familie, cât și în școală, astfel încât sarcinile școlii și ale familiei în materie de educație și instrucție se împletesc și se sprijină

reciproc. Majoritatea părinților socotesc că vârsta de 5-6 ani, când copiii lor calcă pentru prima dată pragul școlii, este o etapă în care rolul lor în educația copiilor scade foarte mult, dacă nu chiar dispăre. Dimpotrivă, acum rolul lor se dublează: acasă trebuie să creeze un mediu de încredere, echilibrat, în care copilul să se manifeste neîngrădit, iar în relația cu școala pot colabora cu alți membri ai comunității școlare pentru a crea un climat care sprijină învățarea, atât în școală cât și în afara ei. Educația nu este un proces de care este responsabilă în mod exclusiv școala, dar nici părinții; este un proces al cărui succes depinde de colaborarea dintre cele două părți implicate. Școala și familia trebuie să găsească făgașul colaborării autentice bazată pe încredere și respect reciproc, pe iubirea față de copil, să facă loc unei relații deschise, permeabile, favorizante schimbului și comunicării de idei. Adaptarea școlară presupune trecerea copilului de la mediul preșcolar, cu caracteristicile sale, la mediul școlar. În ceea ce privește acțiunea educativă a familiei, ea este eficientă numai atunci când scopul său devine unul cu cel al școlii, atunci când între acești doi factori există o concordanță, când obiectivele urmărite de acestea se subordonează

idealului social și educațional. Astăzi, consilierea și educația familiei prinde din ce în ce mai mult contur și mai multă atenție din partea părinților, care se implică și par a se interesa mult mai mult de educația copiilor lor. Studiul rolului familiei în reușita școlară a copilului, are o mare importanță pentru înțelegerea particularităților educației care se face la această vârstă, a complexității și diversității problematicii cu care se confruntă familia, școala și nu în ultimul rând, copilul.

Necesitatea educării părinților

Este un lucru recunoscut că educația și creșterea copiilor revine în principal părinților. Îndeplinirea funcției educative ține de esența familiei și desăvârșește existența acestui nucleu fundamental al societății omenești. Dezvoltarea armonioasă a personalității copilului apare atunci când el beneficiază de dragoste și securitate, de experiențe noi, de apreciere și de stimă, de responsabilitate și autonomie, consideră Mia Kellmer Pringle. Autoarea amintită recomandă 10 comandamente legate de educarea unui copil, (citată de J. P. Deschamps):

1. Oferiți copilului îngrijiri permanente, coerente, iubitoare, ceea ce este de o importanță

fundamentală pentru sănătatea spiritului, la fel cum alimentația corectă este esențială pentru sănătatea corpului.

2. Oferiți copilului o mare din timpul și din înțelegerea dumneavoastră – jocul cu copilul, lectura sunt mult mai importante decât un menaj bine făcut.
3. Copilul are nevoie de experiențe noi și de comunicare permanentă, ceea ce îi asigură dezvoltarea spirituală.
4. Copilul va fi stimulat să se joace, singur sau cu alți copii, ceea ce permite explorarea, imitația, construcția și creația.
5. Atunci când eforturile copilului sunt încununuate de succes, el trebuie felicitat, apreciat.
6. Părinții trebuie să-i dea copilului responsabilități din ce în ce mai mari, deoarece simțul responsabilității se dezvoltă doar prin activități practice.
7. Fiecare copil este unic în felul lui, astfel că părinții trebuie să-și adapteze comportamentul la caracteristicile acestuia.

8. Atunci când nu suntem de acord cu comportamentul copilului, manifestarea dezaprobării trebuie să țină cont de temperament, vârsta și capacitatea de înțelegere a copilului.

9. Copilul nu trebuie amenințat cu pierderea dragostei sau cu abandonul; părinții pot respinge comportamentul copilului, dar nu-și pot respinge propriul copil.

10. Părinții nu trebuie să aștepte recunoștință, deoarece copilul nu și-a solicitat nașterea

Schimbările de natură socio-economică din societate au consecințe negative asupra situației copiilor în familie. Părinții, mult prea preocupați de satisfacerea nevoilor materiale ale vieții nu mai oferă suficientă afectivitate și sprijin copilului- elemente atât de necesare dezvoltării armonioase. Una din modalitățile de ameliorare a acestor efecte este educarea părinților.

Educarea părinților are în vedere acțiuni îndreptate spre exersarea funcției educative și spre dezvoltarea unor practici eficiente de comunicare și interacționare în familie. Aceste acțiuni vor conduce la:

- cunoașterea și acceptarea propriului copil;

- abordarea pozitivă a trăsăturilor personalității copilului;
- înțelegerea comportamentului copilului;
- influențe pozitive în dezvoltarea competențelor sociale ale copiilor;
- cunoașterea etapelor dezvoltării în timp a copilului;
- procesul de educație a copilului;
- crearea unui echilibru între factorii familiali de educație a copilului-rolul egal al ambilor părinți;
- modalități non-violente de rezolvare a conflictelor în familie.

Educând părinții se va realiza și o schimbare în mentalitatea lor, despre copil. Părinții trebuie să fie informați și să accepte că orice copil este o persoană cu anumite caracteristici, speciale, diferite, în concordanță cu gradul de dezvoltare ;are drepturi egale care trebuie recunoscute de către societate și în special de către părinți, are o personalitate individualizată.

Studiind dificultățile de adaptare pe care le are copilul la intrarea în școala primară, ,putem enumera câteva pârghii care sunt de mare ajutor și ne sunt la îndemână:

1. Sprijinirea părinților în vederea înțelegerii și

asumării responsabilităților ce le revin în contextul pregătirii copilului pentru școală

2. Familiarizarea părinților cu privire la metodele și procedeele educative specifice nivelului de vârstă și dezvoltare a preșcolarului
3. Înțelegerea rolului pe care îl are relația grădiniță – familie, în dezvoltarea armonioasă și progresul educațional al copilului.

Bibliografie:

1. Băban, A., Consilierea educațională, Cluj- Napoca, 2001
2. Călineci. M.C., Țibu. S.L., Părinții în școala mea – ghid de idei practice pentru activitățile cu părinții. Institutul de Științe ale Educației, 2013
3. Cuznețov, Larisa, Consilierea și educația familiei. Introducere în consilierea ontologică complexă a familiei. Chișinău: Primex-Com SRL, 2015
4. PRET. Consilierea în grădiniță...start pentru viață, Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, București 2008

ASPECTE CONCEPTUALE ȘI METODICE PRIVIND EDUCAȚIA MORALĂ LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Prof. Înv. preșcolar Șerban Marusia Mihaela
Școala Gimnazială Nr.3, Municipiul Piatra Neamț, Județul Neamț

Omul este o ființă socială care, înainte de a fi beneficiarul și creatorul culturii, se bucură de bunuri materiale realizate de el și semenii săi, desfășoară o activitate utilă lui și celorlalți, respectă valorile societății, care devin propriile valori.

Marii pedagogi au subliniat întotdeauna prețul inestimabil al virtuților morale.

Astfel, **J.A.Comenius** vorbea despre dobândirea, prin exemplu și exercițiu, a înțelepciunii, curajului și dreptății, iar **J.Locke** prețuia calitățile morale mai mult decât pregătirea intelectuală, susținând ca metode, puterea exemplului, a exercițiului și a convorbirii morale. **M. Debesse** susținea că educația devine ea însăși creatoare, în măsura în care îi permite copilului să-și cucerească propria personalitate, constituită din ansamblul însușirilor fizice, intelectuale, afective, social-morale și volitiv-caracteriale.

În conturarea personalității copilului, vârsta preșcolară se constituie ca perioada celei mai intense receptivități, mobilități și sensibilități psihice, perioada

progreselor remarcabile pe toate planurile, mai ales în sfera sentimentelor, a relaționării și a inițierii în emiterea primelor judecăți morale.

În copilărie, se formează toate conduitele adaptative de bază, se dezvoltă intens procesele intelectuale, se schițează unele trăsături morale și se însușesc deprinderi elementare de comportament. Datorită plasticității sistemului nervos și a receptivității caracteristice acestei vârste, copiii dobândesc impresii despre tot ce se întâmplă în jurul lor, despre atitudinea adulților, cu care vin în contact, impresii pe care le înregistrează și le păstrează cu ușurință, urmând ca mai târziu să-și formeze propriile reprezentări, sentimente, modele de relaționare cu semenii.

Dicționarul de pedagogie contemporană definește educația morală, ca fiind "o componentă fundamentală a educației, care studiază procesul de pregătire a copilului, pentru a-și însuși normele morale, a-și transforma convingerile, sentimentele și atitudinile".

Practica educativă înaintată justifică posibilitatea și necesitatea educației morale de la cea mai fragedă vârstă, pentru că se urmărește pregătirea copilului pentru viață, conturarea și consolidarea profilului moral, formarea automatismelor, ce stau la baza deprinderilor de comportare, ajungându-se la transformarea componentelor activității sale în trăsături relativ stabile ale caracterului său.

Educația morală, formarea caracterului au puncte de plecare în etapele timpurii de vârstă, când, odată cu însușirea vorbirii de către copil, i se dau și primele indicații verbale asupra a ceea ce are voie să facă și ce nu are voie să facă, fără să i se poată dezvălui sensurile mai profunde ale acestor cerințe. Pe măsură ce înaintează în vârstă, experiența lui dobândește măsuri ample și începe să aprecieze propriile acțiuni și pe ale celor din jur, în raport cu anumite norme și reguli stabilite.

Dacă la antepreșcolari totul este sub dominația impulsurilor exterioare, respectiv reacții

neorganizate, lipsite de suportul unui scop cât de cât conștient, la preșcolari încep să se formeze primele reprezentări, noțiuni, sentimente și obișnuințe de comportare civilizată.

Aprecierile și judecățile morale ale preșcolarului au caracter situativ, fiind legate de o anumită situație sau de un fapt concret; pentru el este "harnic" cel care udă florile sau își pune în ordine mașinuțele, iar "curajos" este cel care stă cuminte să i se scoată "un țep" din deget sau nu plânge, dacă stă în cameră cu lumina stinsă.

Preșcolăritatea este perioada de formare, de pregătire a copilului pentru etapa viitoare, cea școlară, în care va trebui să-și controleze ținuta, comportamentul, să-și frâneze reacțiile impulsive, să-și respecte colegii și regulile stabilite.

Scopul educației morale se realizează prin acțiunea convergentă a tuturor factorilor implicați, respectiv grădiniță, familie, societate și are ca deziderate principale formarea conștiinței morale și a conduitei morale a copilului.

Preșcolarului i se transmit informații sub formă de norme și reguli morale, printr-o instruire susținută, dar simpla lor memorare nu este suficientă; este necesară corelarea cu exemple clare, concrete astfel încât reprezentările morale să se transforme în

convingeri, sentimente și atitudini.

Particularități specifice pentru conștiința morală a copilului de vârstă preșcolară sunt caracterul situativ al judecăților morale și adeziunea mai mult afectivă, decât rațională la normele morale; este "bun", cel care nu-i bate pe ceilalți copii, este "rău", cel care nu împarte jucăriile. Conduita morală a preșcolarilor este vizibil influențată de sentimentele lor, care pot fi provocate, orientate corect prin tactul pedagogic și măiestria educatoarei în alegerea exemplelor, în explicarea acestora. O delimitare între deprinderi și obișnuințe morale este relativă, deoarece ambele exprimă relațiile dintre copii și se formează prin exercițiu.

În procesul formării convingerilor morale, pe lângă observații și imitație, un loc important îl ocupă dezvoltarea gândirii, capacitatea de analiză și generalizare, precum și acțiunea practică. La fel e importantă este crearea unui climat afectiv, propice declanșării actelor de conduită și comportament.

Educația morală nu poate fi redusă doar la desfășurarea unor activități special organizate; ea vizează întregul mod de viață al copilului preșcolar, universul său senzorial și cognitiv. Educația morală se desfășoară întotdeauna pe fondul și concomitent cu

diferite influențe morale, ce se exercită neorganizat asupra copilului, motiv pentru care ea trebuie urmărită valorificarea lor, când sunt pozitive, sau anihilarea lor, când sunt negative.

Metodologia educației morale, ca expresie a mijloacelor și metodelor de angajare a copiilor în domeniul activităților morale, cuprinde: explicația morală, convorbirea morală (etică), povestirea morală, exemplul, exercițiul, evaluarea.

Explicația morală este o formă de comunicare a unor cunoștințe de etică și îndeplinește un rol important în dezvoltarea conștiinței și a conduitei morale. Condiția este, ca explicația să pornească de la perceperea unor fapte morale, intuirea unor materiale didactice, de la antrenarea copiilor în situații reale. Orice explicații verbale fără nicio legătură cu intuitivul și concretul nu vor declanșa trăiri afective și nu vor avea efecte asupra conduitei.

Explicația îndeplinește o funcție informativă, constând în conștientizarea sensului unei cerințe morale externe, și o funcție stimulativă, care vizează motivarea cerinței, declanșarea de trăiri afective datorită forței argumentative a limbajului.

Convorbirea morală este o metodă cu largi posibilități, care cunoaște o varietate de forme, începând de la convorbirea individuală până

la cea în grup, putând fi utilizată atât în cadrul organizat al activităților didactice specifice, cât și în afara mediului educațional. Aceasta metodă urmărește clarificarea unor cunoștințe morale, lămurirea unor noțiuni, norme, formarea unor convingeri morale, opinii, sentimente. Avantajul dialogului constă în faptul că valorifică experiența de viață a copilului, atunci când dispune de ea, oferă independență în exprimare, spontaneitate și declanșează trăiri afective.

Convorbirea morală valorifică relația "față în față" și creează situații diverse, care solicită opinia și aprecierea interlocutorului, evidențiind funcțiile sale multiple – de informare, de corectare a unor erori, de sensibilizare și conștientizare, de mobilizare a grupului de copii.

Povestirea morală reprezintă metoda prin care copilul este transpus într-un fapt de viață, ajutându-l să cunoască și să înțeleagă sensul unor norme și reguli morale.

Un limbaj plastic-intuitiv, procedee artistice retorice sau dramatice, material intuitiv adecvat sunt de bază în transpunerea preșcolarilor într-un context de viață imaginar, lăsând impresia că el s-ar putea produce oricând.

Exemplul moral este metoda care se bazează pe intuirea sau imaginarea unor

modele, ce întruchipează fapte și acțiuni morale; efectul educativ depinde de calitatea modelelor prezentate, de modul cum sunt percepute și reflectate.

Exemplele directe sunt oferite de persoanele aflate în anturajul copilului – părinți, educatoare, colegi, alți adulți, care acționează nemijlocit prin relațiile interpersonale stabilite și care influențează direct conștiința și conduita acestuia.

Exemplele indirecte constau în descrierea sau relatarea unor fapte, ilustrații, acțiuni morale realizate de o persoană concretă.

Folosirea exemplului ca metodă de educație morală impune cadrului didactic respectarea unor condiții psihopedagogice: (Nicola,I;Farcaș,D, 1993, p.34)

- să asigure în relațiile cu copiii un climat psihosocial cu încărcătură afectivă;
- să evite decretarea vreunui copil ca fiind un exemplu integral;
- să fie el însuși un exemplu pozitiv prin calitățile și conduita sa.

Exercițiul moral constă în executarea sistematică a unor fapte și acțiuni, în condiții relativ identice, cu scopul formării deprinderilor și obișnuințelor de comportare morală; este metoda prin care se realizează legătura dintre teorie și practică, prin convingeri și atitudini, iar importanța ei decurge din

necesitatea formării deprinderilor și obișnuințelor de conduită morală.

Acestea se pot forma numai prin punerea copiilor în situații, care pretind îndeplinirea conștientă și repetată a faptelor respective.

Jocul, activitățile sportive, munca individuală și în echipă, întrecerile, activitățile extracurriculare productive oferă nenumărate ocazii pentru antrenarea copiilor în săvârșirea faptelor morale și în formarea unei conduite morale.

Metoda aprecierii, a evaluării sau a aprobării și dezaprobării reprezintă un ansamblu de procedee, prin care conduita copilului poate fi stimulată, întărită, înnoită și dezvoltată sau frântă, condamnată și sancționată, și, în general, estimată și verificată (Salade,D, 1998,p.84)

Această metodă se referă cu deosebire la actul moral săvârșit, urmărind raportarea lui la normele și valorile morale ale societății, și presupune o largă cunoaștere a particularităților de vârstă și a motivelor care pot determina un anumit comportament.

Copilul de vârstă preșcolară trăiește acțiunea morală, în care este antrenat și, chiar dacă este puțin receptiv la problematica moralei, datorită inocenței care definește această perioadă, se poate vorbi despre importanța pregătirii

unei fundații pentru formarea unui caracter moral, prin înmugurirea unor idei morale.

Bibliografie:

1. Cristea, S.
Dicționar de pedagogie,
EDP, București, 1998
2. Nicola, I.; Farcaș, D.
Teoria educației și noțiuni de
cercetare pedagogică,
EDP, București, 1993
3. Salade, D.
Dimensiuni ale educației,
EDPRA, București, 1998
4. Bunescu, Gh.
Școala și valorile morale,
EDP, București, 1998

COMUNICAREA – MIJLOC DE SOCIALIZARE LA PREȘCOLARI

Prof. înv. preșc. Vrânceanu Miruna
Școala Gimnazială Domnească, Orașul Târgu Neamț, Județul Neamț

În procesul socializării sale odată cu însușirea limbii și a comunicării prin simboluri verbale cu adultul copilul trăiește, simte nemijlocit și își însușește și atitudinile acestuia față de copilărie, asimilând moduri de afecțiune social-umană, acțiuni și comandamente în baza cărora devine membru al respectivei colectivități. Limbajul constituie un element semnificativ pentru evoluția intelectului și pentru organizarea funcționalității psihocomportamentale a copilului preșcolar. Prin intermediul limbajului, copilul își lărgeste contactul cu cei din jur, realizează noi achiziții odată cu îmbogățirea experiențelor sale de viață, se deschide spre experiența socială și culturală. Prin limbaj, copilul își dezvoltă capacitatea de manifestare a gândurilor și sentimentelor și, ceea ce este deosebit, cu ajutorul cuvântului imprimă dinamism și ordine la nivelul întregii activități psihice, sporește socializarea și înțelegerea cu cei din jur, ia parte activă la viața acestora și reușește să - și facă cunoscute dorințele, aspirațiile, interesele.

Dezvoltarea limbajului preșcolarului are la bază experiența cognitivă a

acestuia în relațiile cu cei din jur. În grădiniță, în cadrul activităților de intercomunicare cu copiii din grupă sau cu adulții, copilului i se oferă posibilități optime de exprimare liberă, acest lucru realizându-se în orice moment al zilei de la venirea lui în grădiniță și până la plecare, din prima etapă, până la etapa a IV-a.

Vorbirea reprezintă instrumentul comunicării sociale. Însă, atât de bine ne-am încorporat cuvintele, încât, chiar când nu avem intenția de a comunica, gândim în cuvinte. Există și o gândire fără cuvinte: o gândire alcătuită din imagini, percepții sau senzații mai mult ori mai puțin definite, ale căror raporturi nu sunt clar percepute. O gândire de felul acesta este mereu pe punctul de a se pierde în digresiuni, de a se împotmoli în contingent; ea se înscrie în memorie, dar este aproape imposibil de a o evoca în lipsa suportului sensibil care i-a dat naștere.

Cunoscând rolul covârșitor al comunicării dialogate în relațiile interumane, trebuie puse încă de la această vârstă bazele inițierii în adresarea către adulți, în conversație și a inițierii în „arta” ascultării,

fără a exagera în impunerea severă a regulii ascultării celuilalt. Relațiile copilului cu ceilalți capătă un pronunțat caracter explicit, motivat și care are la bază nuanțarea conduitei verbale și a comportamentului său general.

Activitățile desfășurate pe arii de stimulare constituie un mijloc eficient în socializarea copiilor. Prin specificul lor, acestor activități sunt lăsate la alegerea copiilor. Aceștia își aleg spațiul în care doresc să se joace, își aleg partenerii pe care îi preferă și materialele pe care doresc să le folosească în jocul lor. Pentru ca aceste activități să fie educative și eficiente este necesar ca spațiul din sala de grupă să fie optim amenajat astfel încât să permită desfășurarea unor activități cât mai variate. Un element esențial în realizarea obiectivelor educative propuse îl constituie materialul didactic pus la dispoziția copiilor. Pentru a facilita accesul la cunoaștere trebuie selectate cu multă grijă materialele didactice introduse în activitatea de zi cu zi în așa fel încât acestea să nu sufoce libertatea de imaginare a copilului prin

cantitate, sau invers, să nu fie suficiente pentru a-l sprijini în cunoaștere și înțelegere. Din punct de vedere al calității, trebuie ca ele să fie estetic realizate, economicoase prin multifuncționalitate și ușor de manipulat de către copii.

Activitățile libere în care sunt antrenați copiii în prima parte a zilei sunt un excelent prilej pentru a culege informații despre copil din toate punctele de vedere. Modul în care comunică verbal cu colegii de grupă, expresiile folosite în timpul jocurilor, al povestirilor libere, al relatărilor unor evenimente petrecute de el, alături de comunicarea nonverbală utilizată ne pot determina să înțelegem care este mediul socio-cultural oferit de familia copilului, dacă și cât se comunică cu copilul în familie.

Aceste informații ne permit abordarea unor strategii didactice adecvate tratării diferențiate a copiilor și recuperării lor în cazul deficiențelor constatate, ținând seama că dezvoltarea limbajului și a comunicării este dependentă în mare măsură de mediul în care trăiește copilul. Un mediu stimulat, cu relații afectuoase și de comunicare unde se folosește un limbaj evoluat creează premisele obținerii unor performanțe cu salturi majore în dezvoltarea psihică generală. De aceea la elaborarea programelor educaționale trebuie să

ținem seama de faptul că alături de alte componente și comunicarea este foarte susceptibilă la influențele pozitive prin intermediul cărora se poate acționa maximal în dezvoltarea ființei umane.

Dincolo de impresia unor activități lăsate la alegerea totală a copiilor trebuie să se afle de fapt o atentă îndrumare și supraveghere a educatoarei. Prin punerea la dispoziție a unor materiale îi putem determina pe copii să-și aleagă anumite activități. Acest mediu educativ creat în sala de grupă poate veni în sprijinul copiilor sau îi poate înfrâna dezvoltarea liberă și armonioasă.

Un alt factor important al socializării este și jocul copiilor, care reproduce, în esență, relațiile și comportamentul social al oamenilor adulți. Cercetările de psihologie arată că o socializare masivă a individului se produce în jurul vârstei de 5 ani, când se pun de fapt bazele personalității sale.

Jocul este activitatea fundamentală la vârsta preșcolară. De aceea este important rolul jocului ca instrument și mijloc al educației sociale și al moralei. În jocul cu subiect și rol se facilitează acceptarea unor aspecte legate de frustrație și de regulile de viață socială. Prin antrenarea adultului în joc, regulile morale și sociale se respectă

mai riguros, are loc o securizare a jocului.

În jurul jocului și al jucăriei se organizează o serie întreagă de conduite de evaluare. Astfel, de pildă, este grija față de jucării, când interesează, dacă aranjează jucăriile, dacă le strică (din neîndemânare, pentru cunoaștere), dacă le repară, dacă construiește altele etc.

Cunoscând rolul covârșitor al comunicării dialogate în relațiile interumane, trebuie puse încă de la această vârstă bazele inițierii în adresarea către adulți, în conversație și a inițierii în „arta“ ascultării, fără a exagera în impunerea severă a regulii ascultării celuilalt. Relațiile copilului cu ceilalți capătă un pronunțat caracter explicit, motivat și care are la bază nuanțarea conduitei verbale și a comportamentului său general.

În copilărie, jocul ca activitate nu determină numai dezvoltarea unor însușiri verbal-imaginative și dezvoltarea activității intelectuale, ci contribuie și la crearea de noi structuri în cadrul personalității. Astfel ne dăm seama că în mod greșit jocul este privit de cele mai multe ori ca un fapt banal care se desfășoară spontan pentru a ocupa timpul copiilor. În realitate, însă, un joc bine organizat, cu un scop bine definit și cu o desfășurare gradată din punct de vedere al

participării emoționale poate avea eficiență maximă. Comunicarea copilului poate fi stimulată prin joc și chiar tulburările frecvente ale limbajului, sub forma dislaliilor, pot foarte bine să fie corectate prin intermediul acestei forme de activitate și să înlăture eventualul negativism pe care îl pot genera. Preșcolarii își însușesc cuvintele cu semnificația corectă dacă se utilizează mijloace educative judicioase în cadrul activităților desfășurate în grădiniță. Desprinderea cuvântului din contexte verbale, analiza semnificației lui, asocierea învățării cuvântului cu arătarea obiectului sau a unei situații, ori chiar cu manipularea obiectului a cărui denumire este învățată sunt mijloace eficiente de îmbogățire, precizare și activizare a vocabularului.

În lipsa unei acțiuni educative, copiii își însușesc cuvintele cu semnificația interpretată din contexte care pun în evidență uneori o notă incidentală a unui obiect sau fenomen. Adesea, când cuvintele noi sunt reținute din poezii ori din povești învățate pe de rost fără ca sensul să fie bine înțeles, uneori redată în grabă de adulți care nu articulează clar, conturul cuvintelor devine foarte șters, se contopește cu alte cuvinte apropiate ca formă, rezultatul fiind un bagaj lexical inutil sau chiar dăunător.

Așadar, copilul preșcolar trăiește noi experiențe în relațiile cu cei din jur la care el trebuie să se adapteze și să acționeze nu numai în funcție de dorințele sale, ci să țină seama și de cerințele celorlalți. Prima formă de adaptare se produce la nivelul familiei, iar a doua la nivelul grupului de joacă și al grădiniței. Cu timpul el simte nevoia acțiunii în grup, dar pentru aceasta este nevoie să coopereze, să se conformeze regulilor de grup, să-și armonizeze cerințele sale cu cele ale grupului, să-și însușească normele sociale și să acționeze în conformitate cu acestea. Astfel de conduite de interrelaționare au semnificația socializării copilului și a valorificării potențialului său în planul personalității ce se află într-o continuă dezvoltare și expansiune pe întreaga perioadă preșcolară și școlară.

Pentru a se putea integra și coopera eficient cu cei din jur, copilul trebuie să atingă un nivel al socializării în care nu este suficientă numai posedarea unor calități în planul dezvoltării psihice ci presupune și o modalitate de percepere și considerare a calităților celor cu care vin în contact. Socializarea este mai avansată atunci când identificarea și imaginea de sine este corectă, când este realizată prin raportarea la

alții și când în relație cu aceștia se motivează pentru activitățile desfășurate și pentru o comunicare cu un conținut informațional complex, fără tensiuni, fără distorsiuni, dar cu lejeritate, sensibilitate și cu o anumită încărcătură afectivă.

Pe fondul acesta, o serie de trăsături de personalitate se formează în timp ce altele se dezvoltă și se regăsesc în comportamentul copilului. Sensibilitatea, inițiativa, egoismul, încăpățânarea, aroganța, altruismul, neglijența, spiritul de întrajutorare etc. conturează forme specifice de comportament, îi diferențiază pe copii și proiectează o tipologie a personalității care se poate regăsi, în proporții diferite, și în vârstele ulterioare.

Copilul preșcolar este capabil să-și motiveze acțiunile sale, să-și propună scopuri, să anticipeze anumite situații, să ierarhizeze acțiunile, ceea ce face ca o serie de comportamente să se desfășoare în mod unitar și să se evite elementele contradictorii. Modelele părinților, ale adulților în general, în planul personalității și stilurile lor comportamentale sunt percepute de copil, sunt însușite prin imitație și învățare ca, ulterior, să fie reproduse, iar prin repetare să se transforme în deprinderi comportamentale

și formațiuni atitudinale la nivelul personalității. Iată de ce este necesară o mare atenție din partea părinților față de relațiile de la nivelul familiei, a comportamentelor și atitudinilor pe care le manifestă pentru că în funcție de acestea se constituie personalități infantile fragile și labile sau dimpotrivă personalități structurate, organizate și echilibrate. Caracteristicile respective devin sursă de raportare a copilului la sine și la alții, de înțelegere a locului pe care îl ocupă în ierarhia familiei sau a grupului, de formarea și dezvoltarea unor capacități psihice prin intermediul cărora poate sau nu să stăpânească anumite trăsături ale personalității, în exercitarea diferitelor conduite.

Psihologia socială contemporană privește realizarea socializării la nivelul întregii personalități a individului, cu deosebire la nivelul relațiilor sale interpersonale și a comportamentelor de grup, ca pe o dezvoltare socială a ființei umane, expresă și latentă, conștientă și neconștientizată, cognitivă, afectivă, atitudinală, volitivă și creatoare, prin învățare instituționalizată, dar și extrașcolară, prin învățare socială efectivă și cu consecințe adaptative sociale remarcabile. Astfel, învățarea de roluri sociale este specifică socializării. În genere se consideră că

datele biologice ale speciei umane, învățarea socială și istoria personală a subiectului fac din fiecare individ uman un exemplar de tip social. Învățarea socială asigură elaborarea experienței prin participare la acțiunile celorlalți, iar istoria individuală este în funcție de caracteristicile psihice ale subiectului, de ritmul dezvoltării sale, de condițiile social-concrete educaționale pe care le-a parcurs și le parcurge.

Familia, grădinița, școala și educația nu sunt singurii factori și nici întotdeauna decisivi în procesul socializării individului. Strada, ambianța, instituțiile culturale sunt de asemenea condiții și factori de socializare.

Bibliografie:

1. T.Crețu, Psihologia vârștelor, Editura Credis, Buc. 2001
2. G.Tomșa, Psihologie preșcolară, Editura C.N.I. Coresi S.A, Buc. 2005, pag.44
3. E. Bonchiș, M Secui, Psihologia vârștelor-Ed.Univ.din Oradea, 2004
4. U.Șchiopu, Dicționar de psihologie, Ed.Babel, Buc. 1997
5. E.Verza,E.F.Verza, 2000, p.113

STIMAȚI CITITORI,

Următorul număr al revistei „ȘCOALA MODERNĂ” va apărea în luna decembrie 2023.

Revista poate cuprinde lucrări din diferite domenii, cum ar fi: management educațional, management de proiect, didactica generală și didactica specialității, metodologii instructiv educative, parteneriate și proiecte, alternative educaționale, școala, cultură și tradiție, sprijin, suport și asistență educațională și psihologică, lucrări de cercetare, studii de specialitate, exemple de bune practici, etc.

Materialele vor fi trimise până la data de 17 noiembrie 2023, pe adresa: alfa.ccdnt@gmail.com.

CERINȚELE DE TEHNOREDACTARE

Se trimit doar documente în format WORD, de maxim 4 pagini, denumite cu titlul lucrării;

- Font Arial nr.12;
- Spațierea paragrafelor va fi de 1.0 rânduri
- Textul trebuie să fie redactat obligatoriu cu diacritice și să conțină numele și titlul didactic al autorului, școala și localitatea la care predă acesta;
- În cazul în care au fost folosite surse bibliografice, în mod obligatoriu acestea trebuie precizate.

Număr realizat de:

Profesor-metodist Rodica Savu: rodica.savu@ccdneamt.ro
Profesor-metodist Elena-Roxana Irina: irina.roxana@ccdneamt.ro
informatician Ovidiu Măță: ovidiu.mata.ccdnt@gmail.com

ȘCOALA MODERNĂ - publicație trimestrială editată de C.C.D. Neamț
Director: Elena Laiu
laiu.elena@ccdneamt.ro

Colectivul de redacție:

- ✓ **director profesor Elena Laiu**
- ✓ **prof. metodist Elena - Roxana Irina - irina.roxana@ccdneamt.ro**
- ✓ **prof. metodist Lăcrămioara Tincă - tinca.lacramioara@ccdneamt.ro**
- ✓ **prof. metodist Gabriela Livia Curpănaru - curpanaru.gabriela@ccdneamt.ro**
- ✓ **prof. metodist Savu Rodica – rodica.savu@ccdneamt.ro**
- ✓ **bibliotecar Ana Macovei - ana.macovei.ccdnt@gmail.com**
- ✓ **informatician Ovidiu Măță - ovidiu.mata@ccdneamt.ro**

Adresa redacției: Piatra-Neamț, str. Petru Rareș, nr. 24, tel. 0333-408174
E-mail: alfa.ccdnt@gmail.com

ISSN 2069 - 4504

**Responsabilitatea pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv
autorilor.**